

**UCHWAŁA NR XXI/194/16
RADY MIEJSKIEJ W STASZOWIE**

z dnia 4 marca 2016 r.

**w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów
na lata 2016–2020.**

Na podst. art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm), art. 16b,¹⁾ 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 163 z późn. zm.)²⁾Rada Miejska w Staszowie uchwala co następuje:

§ 1.

Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016 – 2020 stanowiącą załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Staszów.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Ireneusz Kwiecjasz

¹⁾Zmiany: Dz. U. z 2015 roku: poz. 1045, poz. 1890.

²⁾Zmiany: Dz. U. z 2010 roku, Nr 217, poz.1427, z 2015 roku: poz. 693,1240,1058,1310,1607,1045,1310, 1359,1830.

Uzasadnienie do Uchwały Nr XXI/194/16
Rady Miejskiej w Staszowie
z dnia 4 marca 2016 r.

do Uchwały Rady Miejskiej w Staszowie w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016 – 2020. Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym: „do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. W latach 2011 – 2015 realizowana była Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Staszów przyjęta Uchwałą Nr VIII/48/11 z dnia 29 marca 2011 roku Rady Miejskiej w Staszowie. W celu kontynuowania działań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych istnieje konieczność podjęcia uchwały w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016 – 2020. Biorąc powyższe pod uwagę – podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Załącznik do Uchwały nr XXI/194/16
Rady Miejskiej w Staszowie z dnia 4
marca 2016r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY STASZÓW
NA LATA 2016-2020**

2016 rok

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	4
1. PODSTAWY PRAWNE.....	4
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	5
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	13
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE.....	13
2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA.....	16
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE.....	17
4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	20
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	26
6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA.....	28
7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	32
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	37
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	44
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	45
11. POMOC SPOŁECZNA	46
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	60
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”	68
14. ANALIZA SWOT	82
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	89
III. MISJA, CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I PROGNOZA ZMIAN	91
IV. PROGRAMY I PROJEKTY	99
V. SPOSÓB REALIZACJI, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	101
SPIS TABEL I WYKRESÓW	105

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Staszowie. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia ma charakter kilkuletni; została przygotowana na lata 2016-2020. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwi ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Infrastruktura transportowa i komunikacyjna; Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna; Opieka zdrowotna i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przestępczość; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne

oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016-2020 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 859 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 ze zm.),

- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 43, poz. 225 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 833),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016-2020 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020,
- Strategia Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2015-2020 (projekt),
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Staszów na lata 2015-2025.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej

pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodzież w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo*, *Konkurencyjna gospodarka*, *Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo

Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów

operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 przewiduje utworzenie 11 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem oraz 10. Otwarty rynek pracy.

W ramach osi priorytetowej 9. wyznaczono priorytety inwestycyjne, których wdrożenie ma się przyczynić do aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez wzmocnienie ich szans na zatrudnienie, ułatwiania dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych, w szczególności środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, a także wzmocnienia sektora ekonomii społecznej w kreowaniu nowych miejsc pracy poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej.

Z kolei w ramach osi priorytetowej 10. przewidziano wprowadzenie w życie priorytetów inwestycyjnych mających przyczynić się do zwiększenia dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, zwiększenia liczby mikroprzedsiębiorstw (i nowopowstałych w nich miejsc pracy) tworzonych przez osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo oraz odchodzące z rolnictwa, a także wzrostu adaptacyjności małych i średnich przedsiębiorstw w regionie poprzez dostosowanie ich do zachodzących zmian gospodarczych i zapotrzebowania rynku oraz podnoszenie kompetencji i kwalifikacji pracowników, stanowiące element strategii rozwoju przedsiębiorstwa.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020 jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki regionalnej polityki społecznej. W strategii, na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w województwie, sformułowano misję („Misją strategii polityki społecznej województwa świętokrzyskiego jest włączenie wszystkich mieszkańców, rodzin i podmiotów województwa do działań na rzecz trwałego rozwoju, poprawy jakości życia, zmniejszenia skali problemów społecznych, a także ich łagodzenia”) oraz wyznaczono 5 celów strategicznych: 1. Minimalizacja obszarów wykluczenia społecznego, 2. Kompleksowe działania na rzecz integracji społecznej oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych, 3. Efektywny system polityki społecznej, 4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów wynikających z uzależnień

od środków psychoaktywnych, 5. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców województwa świętokrzyskiego.

W celu strategicznym 1. ujęto kwestie wspierania osób i rodzin żyjących w ubóstwie oraz zagrożonych ubóstwem, wyrównywania szans mieszkańców w dostępie do usług społecznych, stworzenia i rozwoju efektywnego systemu wsparcia rodzin oraz rodzicielstwa zastępczego, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W celu strategicznym 2. zaakcentowano potrzebę kształtowania wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy, rozwijania usług socjalnych dla tych osób oraz tworzenia warunków sprzyjających ich zaradności i samodzielności.

W ramach celu strategicznego 3. zwrócono uwagę na konieczność systematycznego diagnozowania problemów społecznych oraz planowania strategicznego i operacyjnego w obszarze polityki, wprowadzania i wspierania innowacyjnych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej, ograniczenia niekorzystnych tendencji w sferze ludnościowej i rodzinnej, dostosowania infrastruktury i bazy społecznej do dynamiki długookresowych trendów demograficznych, kształcenia i szkolenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej oraz podejmowania współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy.

W celu strategicznym 4. podkreślono potrzebę prowadzenia profilaktyki i zmniejszania skutków uzależnień oraz zwiększenia dostępności leczenia odwykowego i wsparcia w procesie wychodzenia z uzależnień, natomiast w ramach celu strategicznego 5. skupiono się na wzmocnieniu potencjału instytucji pozarządowych i wsparciu partnerstw na poziomie lokalnym i regionalnym, zaangażowaniu sektora pozarządowego w proces rozwiązywania problemów społecznych oraz rozwijaniu w województwie sektora ekonomii społecznej.

Projekt **Strategii Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2015-2020** jest dokumentem, który ma stanowić podstawę polityki rozwoju powiatu. W oparciu o diagnozę stanu powiatu, identyfikację posiadanych zasobów, a także mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, jakie przed powiatem stoją, nakreślono możliwe wizje rozwoju powiatu, sformułowano misję strategii oraz wyznaczono cel generalny („Tworzenie optymalnych warunków zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego powiatu) oraz 7 celów strategicznych (1. Wyzwalanie inicjatyw w zakresie przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego powiatu oraz przeciwdziałanie bezrobociu, 2. Rozbudowa infrastruktury drogowej, gospodarczej, technicznej i informatycznej, 3. Ochrona środowiska, racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, aktywizacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich, 4. Opieka zdrowotna, pomoc społeczna i psychologiczna, wsparcie osób z dysfunkcjami, 5. Rozwój nauki i oświaty, upowszechnianie sportu i zdrowego trybu życia. Troska o zachowanie dóbr kultury, 6. Poprawa bezpieczeństwa obywateli, przeciwdziałanie zagrożeniom, 7. Rozwój powiatu poprzez kontakty krajowe i zagraniczne. Promocja sztandarowych produktów turystycznych i dóbr kultury) i cele operacyjne.

Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach celów operacyjnych zakładających: tworzenie korzystnych warunków inwestowania w oparciu o potencjał energetyczny powiatu, z zachowaniem ulg i preferencji, promowanie obszarów inwestycyjnych, pozyskiwanie inwestorów, rozwijanie działalności gospodarczej w różnych formach organizacyjnych i prawnych, w tym w partnerstwie publiczno-prywatnym

oraz w formie podmiotów ekonomii społecznej, szkolenie pracowników administracji i pedagogów, podejmowanie inicjatyw gospodarczych o znaczeniu ponadregionalnym, w tym we współpracy ze Strefami Ekonomicznymi, nawiązywanie współpracy z organizacjami otoczenia biznesu, wspieranie nowo powstających firm, transferu technologii oraz usług finansowych, tworzenie Inkubatorów Przedsiębiorczości, realizowanie inwestycji w oparciu o fundusze unijne na rozwój i nowe technologie, w tym na produkcję energii odnawialnej, rozbudowę obszarów inwestycyjnych i pod budownictwo mieszkaniowe, rozbudowę bazy w obszarze polityki społecznej i opieki zdrowotnej, ugruntowanie podstaw stabilnej sytuacji w staszowskim szpitalu i innych placówek służby zdrowia – dalsza modernizacja oddziałów, zakup nowoczesnego sprzętu, pozyskanie wysoko wykwalifikowanego personelu medycznego, zwiększenie wykorzystania potencjału szpitala, wprowadzanie do procedur medycznych najnowszych osiągnięć nauki, poprawę możliwości zabezpieczenia potrzeb środowiska osób starszych, osób z depresją, nałogami, zagrożonych patologiami i wykluczeniem społecznym, doskonalenie oraz poszerzenie zakresu świadczeń dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz w podeszłym wieku, stworzenie kompleksowego programu opieki z możliwością objęcia nią wszystkich potrzebujących z terenu powiatu, stworzenie na bazie stowarzyszeń i wolontariatu programu działań na rzecz dzieci i młodzieży zagrożonej demoralizacją i biedą, eurosierot i z rodzin patologicznych, rozwijanie oświaty w oparciu o szkoły wszystkich szczebli – dostosowywanie programów nauczania do wymagań rynku pracy, poprawę materialnej bazy kształcenia, rozbudowę obiektów, realizację remontów i zakup wyposażenia, informatyzację kształcenia, wspieranie działalności związków sportowych oraz klubów, organizowanie rozgrywek i festynów oraz innych imprez o charakterze masowym, organizowanie nowych form kształcenia pod kątem możliwości i potrzeb uczniów, współpracę z przedsiębiorcami w procesie kształcenia zawodowego, podejmowanie działań zmierzających do zachowania dóbr kultury, zapobieganie dewastacji zabytków i pomników przyrody, prowadzenie działalności edukacyjnych i promocyjnych dotyczących dziedzictwa kulturowego, budowanie ścieżek edukacyjnych, domów kultury oraz świetlic, remontowanie i konserwowanie zabytków oraz tworzenie produktów turystycznych, poprawę stanu dróg w kierunku zwiększenia bezpieczeństwa, a także infrastruktury w miejscach rekreacji i wypoczynku oraz wdrażanie programów profilaktyki wśród dzieci i młodzieży dotyczących bezpieczeństwa w ruchu drogowych oraz zagrożeń nałogami i przestępczością.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Staszów na lata 2015-2025 jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i kierunki polityki rozwoju gminy. Na podstawie „Diagnozy Strategicznej na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Staszów na lata 2015–2025”, w której przedstawiono sytuację społeczno-gospodarczą miasta i gminy, wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych i warsztatów z różnymi podmiotami środowiska lokalnego, a także zidentyfikowanych mocnych i słabych stron miasta i gminy oraz szans i zagrożeń, jakie przed nimi stoją, zdefiniowano występujące problemy, sformułowano wizję miasta i gminy w 2025 roku („Gmina Staszów atrakcyjnym ośrodkiem gospodarczym, w którym przedsiębiorczy i aktywni społecznie mieszkańcy wykorzystują dziedzictwo kulturowe i naturalne”), misję („Tworzenie możliwości do rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej, z wykorzystaniem tradycji przemysłowych regionu przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego i kulturowego, zapewnienia

wysoką jakością życia mieszkańców”) oraz wyznaczono 2 cele główne (1. Przedsiębiorcza gmina Staszów, 2. Staszów – przestrzeń przyjazna do mieszkania), a w ich obrębie cele szczegółowe z działaniami priorytetowymi i przyporządkowanymi im zadaniami.

Do celów szczegółowych zaliczono: rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej, rozwój tożsamości i aktywności społecznej, wykorzystanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego gminy, wzrost atrakcyjności warunków do mieszkania oraz kształtowanie przestrzeni publicznych na obszarze wiejskim i miejskim, a wśród działań priorytetowych wskazano m.in. takie działania odnoszące się do problematyki społecznej, jak: wspieranie rozwoju przemysłu, tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, rozwijanie sektora ekonomii społecznej, wspieranie organizacji i partnerstw na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców, organizowanie przemysłu turystycznego wykorzystującego dziedzictwo naturalne i kulturowe gminy, rozwijanie infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej, zwiększenie dostępności oraz podnoszenie jakości oferowanych usług publicznych oraz tworzenie warunków do rozwoju rekreacji i kultury na obszarach wiejskich i miejskich.

Do zadań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: wspieranie przemysłu szwalniczego oraz przemysłu odnawialnych źródeł energii, przekwalifikowanie mieszkańców pod potrzeby rynku pracy, wdrażanie nowoczesnych i zgodnych z potrzebami metod i kierunków kształcenia w zakresie szkolnictwa zawodowego, tworzenie terenów inwestycyjnych w ramach Staszowskiego Obszaru Gospodarczego i włączenie ich do Specjalnej Strefy Ekonomicznej, organizowanie obszarów kumulacji usług i handlu, utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości oraz Centrum Biznesu i Innowacji, wzmocnienie roli instytucji okołobiznesowych pełniących funkcje doradcze dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw, tworzenie możliwości dla młodych i aktywnych, wspieranie inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii oraz technologie informacyjno-komunikacyjne, wykorzystanie lokalnych zasobów do stworzenia korzystnych warunków rozwoju przedsiębiorczości, wspieranie rozwoju młodych talentów, utworzenie Lokalnej Agencji Rozwoju Regionalnego, wspieranie budowy ośrodka rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczego „Mój Dom” w Kurozwałkach, utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej, wspieranie funkcjonowania i rozwoju Centrum Integracji Społecznej w Staszowie oraz organizacja Klubu Integracji Społecznej dla osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych marginalizacją, wspieranie inicjatyw lokalnych, wspieranie samoorganizacji i samorozwoju mieszkańców, wspieranie działań budujących tożsamość mieszkańców gminy, wspieranie młodzieżowych inicjatyw społecznych, angażowanie młodzieży w życie publiczne, wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczności lokalnej, wspieranie systemu kształcenia i szkoleń podnoszących kwalifikacje i kompetencje mieszkańców, wspieranie organizacji zrzeszających osoby w wieku senioralnym, w tym „Uniwersytetu Trzeciego Wieku” oraz inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych tej grupy wiekowej, wspieranie innowacyjnych metod wykorzystania zasobów naturalnych w zakresie usług prozdrowotnych, wspieranie organizacji prowadzących działalność turystyczną, integrowanie i aktywizowanie społeczności lokalnej wokół dziedzictwa naturalnego i kulturowego gminy, utworzenie Ekomuzeum dziedzictwa Staszowa, wspieranie budowy ponadregionalnych markowych produktów turystycznych, m.in. miejscowości Kurozwałki, Wiązownica Kolonia, Wiśniowa oraz Golejów, wdrożenie spójnego systemu informacji turystycznej, tworzenie edukacyjnych ścieżek rowerowych,

uruchomienie systemu rowerów gminnych, utworzenie ponadregionalnego produktu turystycznego w budynku byłego Ratusza, utworzenie ścieżki rowerowej Szydłów-Chańcza-Golejów i połączenie jej z trasą rowerową Green Velo, utworzenie systemu komunikacji miejskiej, poprawę bezpieczeństwa publicznego, podniesienie jakości usług edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych, zapewnienie dzieciom miejsc w żłobkach i przedszkolach, zapewnienie wysokiej jakości systemu ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej, unowocześnienie działalności edukacyjno-wychowawczej placówek oświatowych, wspieranie inicjatyw lokalnych o charakterze kulturowym, tworzenie mieszkańcom warunków do realizacji zainteresowań i rozwoju zdolności, kształtowanie publicznych miejsc spotkań, likwidowanie barier architektoniczno-urbanistycznych, tworzenie warunków dla realizacji budownictwa mieszkaniowego, zagospodarowanie obiektów i terenów miejskich na cele publiczne z dostosowaniem do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, rozwijanie obiektów i terenów sportowych i sportowo-rekreacyjnych oraz tworzenie warunków do rozwoju kultury, m.in. poprzez wspieranie rozwoju obiektów kulturalnych.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Staszów jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie świętokrzyskim, w powiecie staszowskim. Od północy sąsiaduje z gminami Bogoria (z powiatu staszowskiego) i Raków (z powiatu ziemskiego kieleckiego), od zachodu z gminami Szydłów (z powiatu staszowskiego) i Tuczępy (z powiatu buskiego), od południa z gminą Rytwiany (z powiatu staszowskiego), a od wschodu z gminami Osiek (z powiatu staszowskiego) i Klimontów (z powiatu sandomierskiego).

Gmina Staszów obejmuje obszar 225,86 km² i stanowi ponad 24% powierzchni powiatu. W jej skład wchodzi miasto Staszów, stanowiące centrum administracyjne gminy i powiatu staszowskiego (znajdują się tu m.in. Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy i Prokuratura Rejonowa, Komenda Powiatowa Policji i Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej), oraz 35 sołectw: Czajków Południowy, Czajków Północny, Czernica, Dobra, Gaj Koniemłocki, Grzybów, Jasień, Koniemłoty, Kopanina, Kurozwęki, Krzczonowice, Krzywołęcz, Lenartowice, Łaziska, Łukawica, Mostki, Niemście, Ogledów, Poddębowiec, Podmaleniec, Ponik, Sielec, Smerdyna, Stefanówek, Sztombergi, Wiązownica Duża, Wiązownica Mała, Wiązownica-Kolonia, Wiśniowa, Wiśniowa Poduchowna, Wola Osowa, Wola Wiśniowska, Wólka Żabna, Zagrody i Ziemblice.

Staszów i jego okolice położone są na obszarze Niecki Nidziańskiej będącej charakterystycznym obniżeniem terenu między Wyżynami Krakowsko-Częstochowską a Kielecką oraz obejmują południowo-wschodnią część Gór Świętokrzyskich – fragment Pasma Wygiełzowskiego. Przez teren gminy przepływają rzeki Czarna Staszowska i Desta. Szczególne znaczenie ma Czarna, której koryto jest niezwykle malownicze i bogato zalesione. Oprócz naturalnych cieków przez miasto przepływa także kanał młyński. W Lasach Golejowskich, ok. 3 km od centrum Staszowa, znajduje się kompleks jezior i oczek wodnych. Kilkadziesiąt jeziorek (a według niektórych źródeł nawet 100) ma łączną powierzchnię ok. 65 ha. Niektóre zbiorniki połączone są kanałami.

Gmina Staszów to obszar szczególnie atrakcyjny pod względem ukształtowania terenu, jak również walorów krajobrazowych. Potwierdzeniem tego są liczne formy ochrony przyrody obecne na terenie gminy. Najbardziej obszerną formę, pokrywającą 1/3 powierzchni gminy, stanowi Jeleniowsko-Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu. Na uwagę zasługuje również Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Golejów” oraz dwa Obszary Natura 2000. W gminie Staszów znajduje się także znaczna liczba pomników przyrody w postaci drzew rosnących pojedynczo i w grupach.

Okolice Staszowa otaczają lasy iglaste i mieszane. Przeważają bory sosnowe, a na bogatą roślinność krzewiastą lasów składają się leszczyny, czeremchy i jarzębiny. W lasach rośnie m.in.: borówka brusznica,

zawilec żółty, konwalijka dwulistna i wrzos zwyczajny. Występuje także kilka gatunków rzadkich roślin, objętych w Polsce ochroną, m.in.: przylaszczka pospolita, czosnek niedźwiedzi, bagno zwyczajne, goździk piaskowy, widłak goździsty i wawrzynek wilczelyko. Lasy bogate są w zwierzyinę: dziki, kuny, sarny, jelenie, lisy i zające, a także kuropatwy, bażanty i łosie. Do najliczniejszych ptaków należą: wróble, wrony, gawrony, kruki, wilgi, skowronki, dzięcioły, jemioluszki, jaskółki, jastrzębie, bociany i czaple.

Pierwsze wzmianki o wsi Staszówek odnajdziemy w dokumentach z 1241 roku, donoszących o spaleniu tamtejszego kościółka przez hordy tatarskie. Zaś swoją nazwę osada zawdzięcza pierwszemu właścicielowi, którym według legendy był Stasz Kmiotko. Staszów uzyskał prawa miejskie w 1525 roku dzięki staraniom wojewody sieradzkiego, Hieronima Łaskiego uważanego odtąd za założyciela grodu. Największy rozwój miasto zawdzięcza księciu Augustowi Aleksandrowi Czartoryskiemu, właścicielowi Staszowa w latach 1731-1778. Wybudował on w mieście trzy manufaktury, szabelnię, hamernię miedzi i wytwórnię sukna, ukończył budowę ratusza oraz przyczynił się do wybudowania murowanych kamienic.

Z końcem XVIII wieku utrwaliła się w Staszowie tradycja cotygodniowych targów czwartkowych, zaś jarmarki odbywały się na staszowskim rynku 12 razy w roku. Dużą rolę w staszowskim handlu odgrywali w tym czasie Żydzi, którzy w 1772 roku otrzymali od księcia Czartoryskiego przywileje gwarantujące im udział w handlu i rzemiośle staszowskim.

Równocześnie z ożywieniem gospodarczym miasta doszło do wzrostu zamożności jego mieszkańców. W latach 1786-87 Staszów posiadał blisko 300 domów mieszkalnych, w tym 31 murowanych. W mieście czynnych było 14 sklepów z zagranicznymi towarami oraz wiele drobnych kramów. Ludność miasta wynosiła ok. 2.500 mieszkańców.

Rozbiory Polski i związane z nimi wojny przyczyniły się do upadku gospodarczego miasta. W 1795 roku wskutek trzeciego rozbioru Polski Staszów trafił do zaboru austriackiego – Galicji Zachodniej, a w 1809 roku w wyniku wojny z Austrią miasto znalazło się w granicach Księstwa Warszawskiego i po raz pierwszy zostało miastem powiatowym w departamencie radomskim. Tędy w latach powstań 1794, 1830 i 1863 wiodły szlaki bojowe.

W 1848 roku, właściciel miasta hrabia Adam Potocki zniósł pańszczyznę i oczynszował włościan. W 1863 roku, podczas powstania styczniowego, w bitwie pod Staszowem powstańcy pokonali Rosjan. W październiku 1866 roku Staszów przestał być miastem prywatnym. Na początku samodzielnych rządów miasto nie miało dobrych warunków do dalszego rozwoju. Upadł przemysł, nie funkcjonowała manufaktura. W 1886 roku założono ogród miejski na brzegu rzeki, funkcjonujący do dnia dzisiejszego, a liczba mieszkańców przekroczyła 8 tysięcy, z czego większość stanowili Żydzi. W 1888 roku w Staszowie gościł wielokrotnie Stefan Żeromski, który przebywał w Kurozwękach.

Na przełomie XIX i XX wieku Staszów przekształcił się w ośrodek rolniczo-usługowy, nastąpiło ożywienie gospodarcze miasta. Oddany został do użytku browar, dwie fabryki sody, dwa młyny wodne oraz fabryka papieru. Pracę rozpoczęła również drukarnia. Znaczenia nabrało rzemiosło; w tym czasie w mieście działało blisko 200 rzemieślników różnej specjalności: 50 szewców, 24 krawców, 20 bednarzy, 16 piekarzy, 14 stolarzy, 12 murarzy, 10 czapników, 10 garncarzy, 17 kuśnierzy, 14 stolarzy i 18 rzeźników. Funkcjonowało 120 sklepów, z czego 80% należało do Żydów.

W 1900 roku utworzono w mieście Ochotniczą Straż Pożarną, w 1917 roku otwarto pierwsze kino, a rok później utworzono Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Humanistyczne. W mieście kwitło życie kulturalne i sportowe. Działały kluby sportowe: żydowski „Błyskawica”, później „Hakoah” oraz polski przy Gimnazjum. Od 1930 roku w Staszowie działało Towarzystwo Dramatyczne „Fredreum”, które w ciągu niespełna 10 lat swojej działalności wystawiło blisko 30 premier.

Po zakończeniu I wojny światowej Staszów przydzielony został do powiatu sandomierskiego w województwie kieleckim, a w 1919 roku pierwszy raz po odzyskaniu niepodległości wybrano Radę Miejską. W okresie dwudziestolecia międzywojennego pozostał ośrodkiem handlu i drobnego rzemiosła, głównie szewstwa.

U progu II wojny światowej Staszów liczył 9.706 mieszkańców. Wskutek działań wojennych miasto uległo poważnemu zniszczeniu, a blisko 6-cio tysięczna społeczność żydowska została zgładzona. Miasto straciło wtedy ponad połowę mieszkańców. W czasie wojny działały w okolicach oddziały partyzanckie „Jędrusiów”, AK i BCh. W sierpniu 1944 roku w bombardowaniu lotniczym zniszczeniu uległo 80% zabudowy miasta, w tym zabytkowy kościół Ducha Świętego w Staszowie.

Wiosną 1945 roku w mieście rozpoczęła działalność Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa oraz Spółdzielnia Szewców i Cholewkarzy „Lech”. W kwietniu pracę rozpoczęły staszowskie szkoły podstawowe, w 1946 roku utworzono Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska – Staszów”, wznowił swoją działalność chór „Lutnia”. W pierwszym dziesięcioleciu po wojnie głównym zajęciem mieszkańców Staszowa pozostawał handel i drobne rzemiosło. Na początku 1948 roku w mieście działało 120 prywatnych sklepów, z czasem ich liczba systematycznie malała. Uspołecznienie środków produkcji w 1950 roku i likwidacja prywatnego handlu doprowadziły do stagnacji w życiu Staszowa.

Miasto zaczęło się rozwijać w latach sześćdziesiątych dzięki odkryciu złóż siarki. Kolejna stymulacja rozwoju przypadła na rok 1971 dzięki budowie elektrowni w Połańcu. W kwietniu 1995 roku uroczyste obchodzono 470-lecie nadania praw miejskich dla Staszowa. W związku z reformą oświaty z 1999 roku w Staszowie powstały dwa gimnazja. W lipcu 2001 roku miasto nawiedziła powódź, w wyniku której poniosło ono olbrzymie straty. Od 2009 roku w Staszowie działał Zamiejscowy Ośrodek Kształcenia Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (wcześniej, od października 1992 roku, funkcjonował on jako zamiejscowy

Wydział Zarządzania i Administracji, Ośrodek Kształcenia w Staszowie Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach). W maju 2011 roku, na mocy specjalnego dekretu ordynariusza sandomierskiego ks. bpa Krzysztofa Nitkiewicza, wybudowany na nowo w 1996 roku kościół pw. Ducha Świętego został podniesiony do rangi Diecezjalnego Sanktuarium Błogosławionego Jana Pawła II.

Mimo, iż Staszów doświadczył w swojej historii wielu zniszczeń, zarówno wskutek pożarów, jak i walk prowadzonych podczas wojen, to do czasów obecnych zachowały się na jego terenie dość licznie zabytkowe i ciekawe obiekty architektoniczne. Do najważniejszych z nich należą: wybudowany w 1342 roku i przebudowany w stylu gotyckim w XVII wieku Kościół parafialny pw. Św. Bartłomieja, Kaplica Matki Boskiej Różańcowej – zabytek I klasy, ufundowana przez Tęczyńskich w 1613 roku, dzwonnica i plebania przy kościele pw. Św. Bartłomieja z 1825 roku, zabytkowy Rynek będący centrum Starego Miasta o układzie szachownicowym; na środku rynku stoi wybudowany w 1783 roku Ratusz w stylu klasycystycznym z wieżyczką zegarową, kamienice wokół Rynku z XVIII wieku z charakterystycznymi arkadowymi bramami, parterowe domy z początku XIX wieku wzdłuż ulic: Kościelnej, Wschodniej, Krakowskiej i Parkowej, kapliczka z 1848 roku przy ulicy Opatowskiej, wzniesiona na dawnym kurhanie oraz Dworek Myśliwski z końca XIX wieku przy ulicy Krakowskiej.

Wartościowe, ciekawe i warte zobaczenie obiekty znajdują się również na obszarze wiejskim gminy. Należą do nich m.in.: Kościół pw. Wniebowzięcia NMP i kaplica cmentarna wymurowana w 1840 roku w Koniemłotach, Kościół pw. Wniebowzięcia Matki Bożej i Św. Augustyna oraz dawny klasztor i XVIII-wieczny Kościół Św. Rocha w Kurozwękach, a także Zespół pałacowy w Kurozwękach, którego historia sięga XIV wieku, XVIII-wieczny zbór ewangelicko-reformowany w Sielcu, eklektyczny pałacyk wzniesiony w 1844 roku w Wiązownicy oraz XVIII-wieczny pałac w Wiśniowej.

Na terenie Staszowa znajduje się także wiele pomników i miejsc pamięci narodowej, wśród nich: mogiła powstańców styczniowych na starym cmentarzu przy Kościele pw. Św. Bartłomieja; pomnik ku czci Tadeusza Kościuszki przy Ratuszu Miejskim, pomnik zagłady Żydów staszowskich, pomnik poświęcony żołnierzom Wojska Polskiego, a także tablice upamiętniające m.in. tajne nauczanie i ważne dla miasta osoby: wojewodę Hieronima Łaskiego, księcia Adama Czartoryskiego i marszałka Józefa Piłsudskiego.

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Staszów położony jest w odległości 54 km od Kielc, 120 km od Krakowa i ok. 100 km od Rzeszowa. Przez teren gminy przebiegają 3 drogi wojewódzkie: nr 764 Kielce – Staszów – Połaniec, nr 757 Opatów – Staszów – Stopnica oraz nr 765 Chmielnik – Staszów – Osiek. Sieć drogową na terenie gminy uzupełniają drogi powiatowe i gminne (te ostatnie o łącznej długości 111,37 km).

W Staszowie znajduje się węzeł kolejowy linii normalnotorowych relacji Kielce – elektrownia w Połańcu – Staszów-Chmielów, obsługujący kopalnię siarki w Osieku, oraz towarowa stacja linii szerokotorowej (linia hutniczo-siarkowa). Przez miasto przebiega również (nieczynna obecnie) linia kolejki wąskotorowej.

Na terenie Staszowa od 2012 roku działa sanitarne lądowisko przy ul. 11 Listopada, a w odległości 20 km na południowy wschód od miasta funkcjonuje śmigłowcowe lądowisko Połaniec (na terenie sąsiedniej gminy Połaniec).

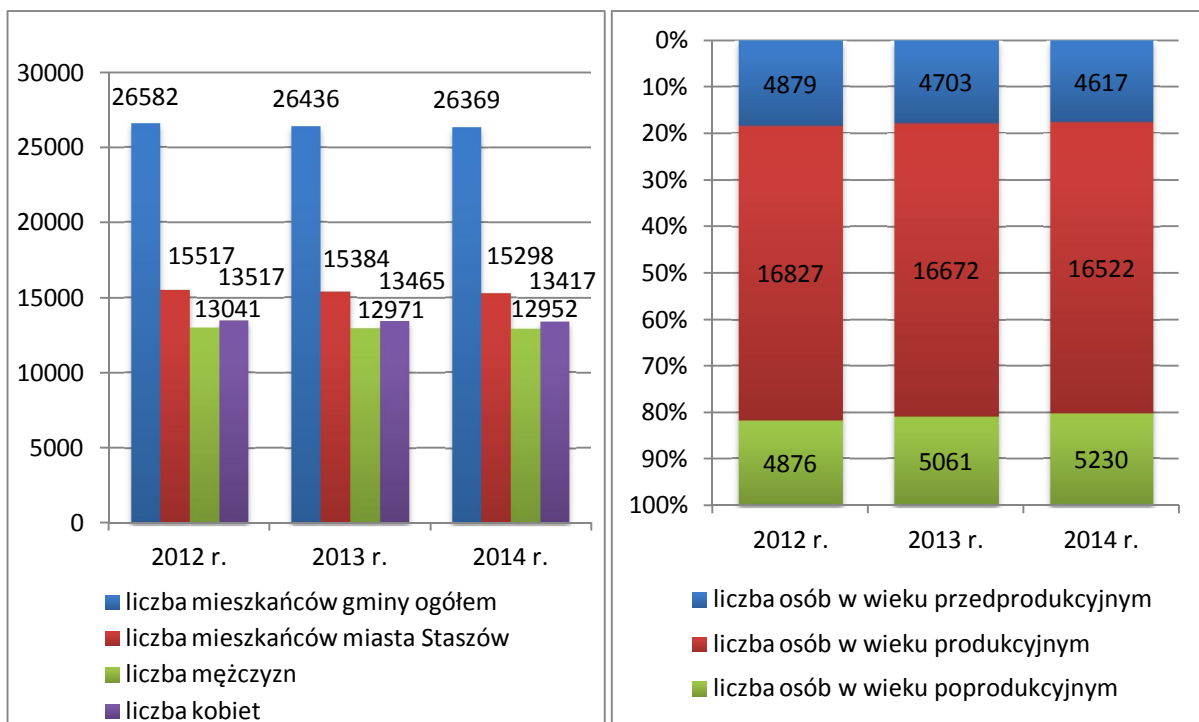
Komunikację na terenie gminy zapewniają PKS Staszów Sp. z o.o. oraz przewoźnicy prywatni. Ocenia się, że gmina jest dobrze skomunikowana i jej mieszkańcy nie doświadczają trudności w dostępie do środków transportu publicznego.

3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2012-2014 liczba ludności gminy Staszów systematycznie zmniejszała się (z 26.582 w 2012 r. do 26.369 w 2014 r.), podobnie jak liczba mieszkańców miasta (z 15.517 w 2012 r. do 15.298 w 2014 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród ogółu ludności gminy stanowiły kobiety (po 50,9% w latach 2012-2013 oraz 50,8% w 2014 r.).

W analizowanym okresie systematycznie zmniejszała się liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, rosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014

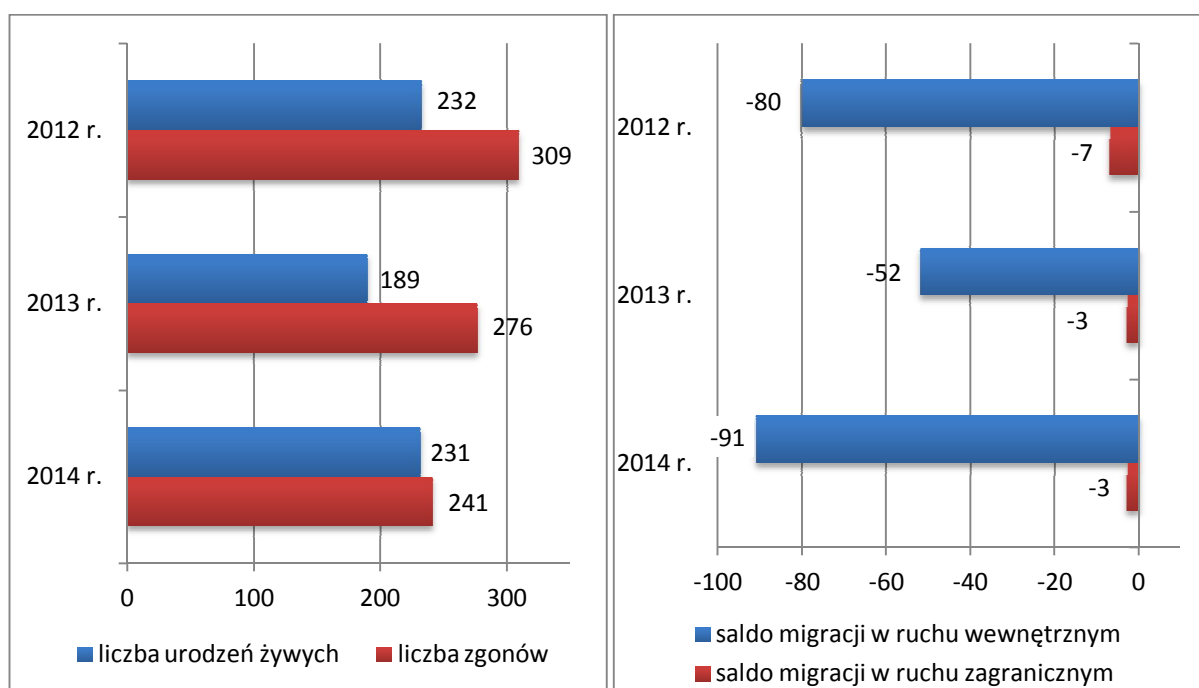

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na spadek liczby ludności gminy miał wpływ zarówno niekorzystny przyrost naturalny (-77 w 2012 r., -87 w 2013 r., -10 w 2014 r.), jak i ujemne saldo migracji (-80 w 2012 r., -52 w 2013 r., -91 w 2014 r.), odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym. Doszukując się pozytywnych aspektów w zachodzących w gminie zmianach demograficznych, należy zwrócić uwagę na systematyczny spadek liczby zgonów (z 309 w 2012 r. do 241 w 2014 r.) oraz istotny wzrost w 2014 roku liczby urodzeń żywych (o 42 w stosunku do roku poprzedniego).

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i migracyjnego mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Podsumowując zachodzące w gminie zmiany demograficzne, należy podkreślić, iż są one zdecydowanie niekorzystne. Z jednej strony zmniejsza się liczba jej mieszkańców, na co wpływ ma spadek liczby dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, z drugiej natomiast systematycznie zwiększa się udział osób starszych w populacji gminy. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka Gminy z o.o. w Staszowie, w latach 2012-2014 liczba mieszkań w gminie Staszów zwiększała się z roku na rok (z 8.548 w 2012 r. do 8.662 w 2014 r.), w tym liczba mieszkań będących w zasobach gminy (z 264 w 2012 r. do 283 w 2014 r.). Wśród tych ostatnich zdecydowaną większość stanowiły

mieszkania komunalne (256 w 2012 r., 258 w 2013 r. i 267 w 2014 r.), przy czym warto również podkreślić, iż rok 2013 przyniósł dwukrotny wzrost liczby mieszkań socjalnych (z 8 w 2012 r. do 16), która w roku następnym utrzymała się na tym samym poziomie

W 2012 roku liczba wniosków od osób oczekujących na mieszkanie komunalne z zasobów gminy wyniosła 37, a w kolejnych latach odpowiednio 41 i 32. Spadła natomiast liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne (8 w 2012 r., 2 w 2013 r., 3 w 2014 r.), na co wpływ mógł mieć wzrost liczby tego typu lokali w gminie. W 2012 roku 3 osoby posiadały wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu socjalnego, natomiast w latach 2013-2014 ich liczba zmniejszyła się do 2.

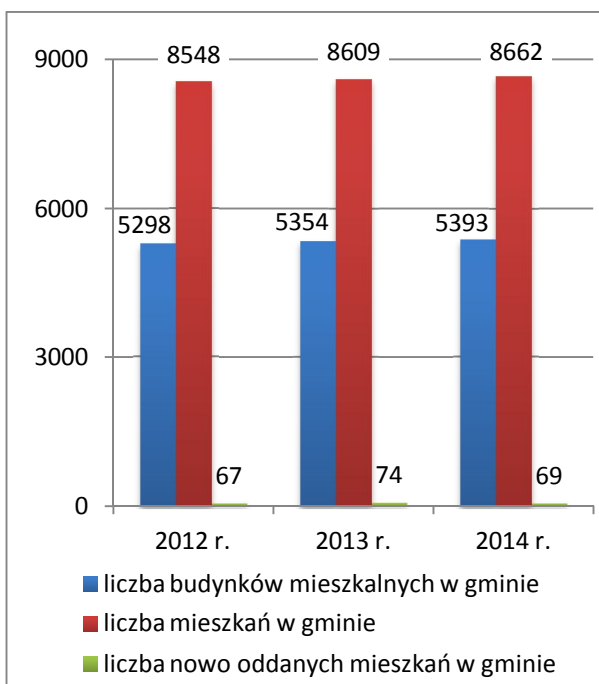
W latach 2012-2014 łączna liczba izb w mieszkaniach będących w zasobach gminy zwiększała się z roku na rok (708 w 2012 r., 723 w 2013 r., 750 w 2014 r.), podobnie jak łączna powierzchnia użytkowa tych mieszkań (9.832,54 m² w 2012 r., 10.111,78 m² w 2013 r., 10.540,62 m² w 2014 r.). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2012 roku liczyła 37,24 m² (na 1 osobę przypadało 14,40 m²), w 2013 roku 36,90 m² (na 1 osobę przypadało 14,45 m²), a w 2014 roku 37,24 m² (na 1 osobę przypadało 14,47 m²).

W analizowanym okresie liczba nowo oddanych mieszkań w gminie była na zbliżonym poziomie (67 w 2012 r., 74 w 2013 r. i 69 w 2014 r.). Łączna liczba dostępnych w nich izb oraz powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio 326 i 7.302 m² w 2012 roku, 431 i 10.491 m² w 2013 roku oraz 402 i 10.486 m² w 2014 roku. Wśród nowo oddanych mieszkań w gminie nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

W latach 2012-2014 zasoby mieszkaniowe gminy powiększyły się tylko raz, w 2013 roku. Wówczas oddano do użytkowania 9 mieszkań socjalnych o łącznej liczbie 16 izb i powierzchni użytkowej 277,70 m².

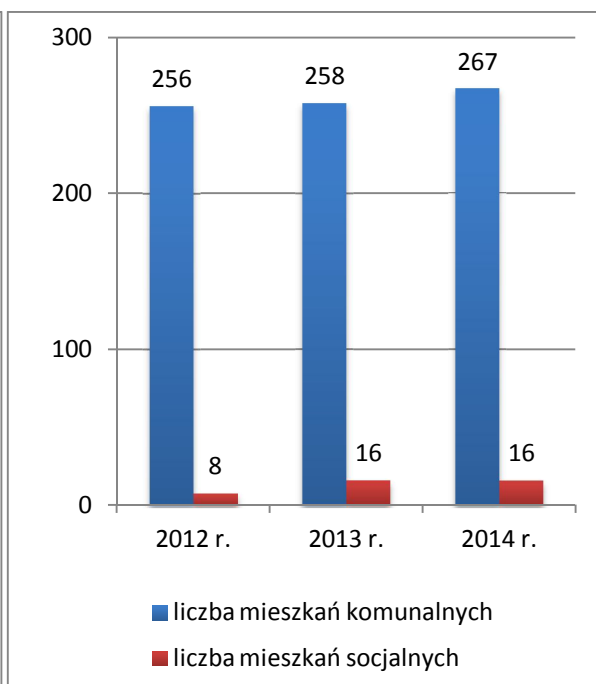
Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Staszów.

Na koniec 2014 roku 90,3% ludności gminy posiadało dostęp do sieci wodociągowej, 68,3% do sieci kanalizacyjnej, a 54,2% do sieci gazowej. Znacznie lepiej sytuacja wyglądała w mieście niż na obszarze wiejskim gminy, szczególnie w przypadku dostępności sieci kanalizacyjnej i instalacji gazowej. W mieście dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej posiadało odpowiednio 99,9, 90,2 i 86,8% mieszkańców, natomiast na obszarze wiejskim gminy odpowiednio 77, 38 i 9,1%.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	305	301	444
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	2.661	2.724	2.752
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	524.555	522.887	538.197

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

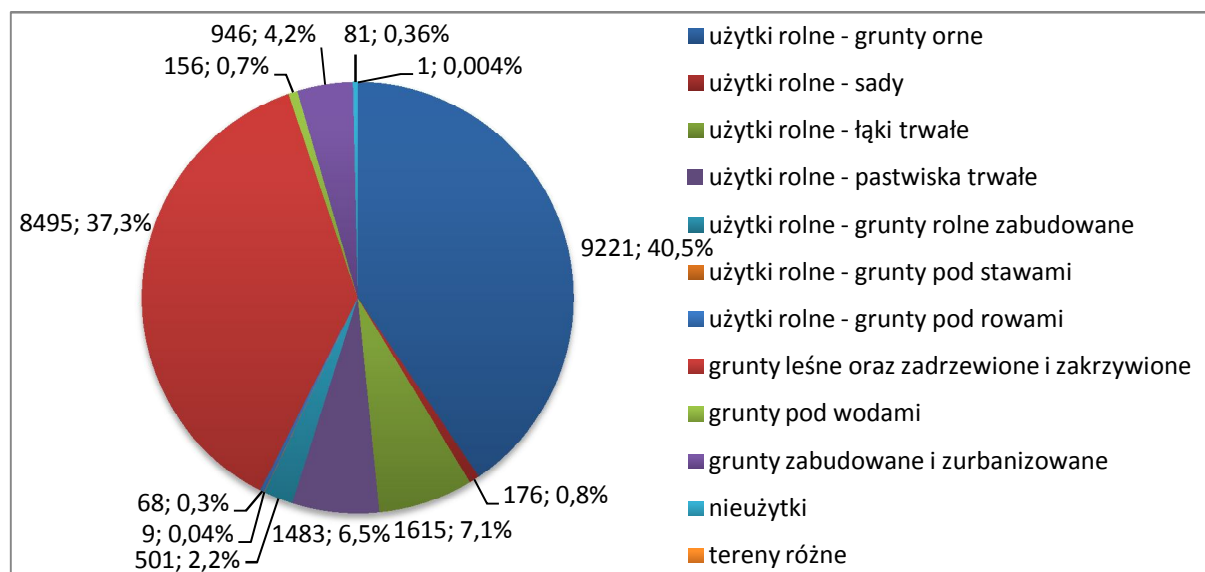
W 2014 roku liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe, była znacznie wyższa niż w latach poprzednich (305 w 2012 r., 301 w 2013 r., 444 w 2014 r.), natomiast liczba przyznanych dodatków zwiększała się z roku na rok (z 2.661 w 2012 r. do 2.752 w 2014 r.). Prognozuje się, że po kolejnym wzroście kryterium dochodowego w marcu 2015 roku, liczba gospodarstw domowych objętych wsparciem w formie dodatków mieszkaniowych ulegnie zwiększeniu.

Warto dodać, iż w 2014 roku 64 gospodarstwa domowe w gminie otrzymały dodatki energetyczne na łączną kwotę 5.464 zł. Ta forma pomocy udzielana jest najuboższym najemcom mieszkań, którzy pobierają dodatek mieszkaniowy i mają problem z uiszczaniem opłat za energię.

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Staszów pozostaje gminą o charakterze rolniczym, mimo iż warunki naturalne na jej terenie nie są sprzyjające (występują mało urodzajne gleby, głównie IV i V klasy bonitacyjnej). W strukturze użytkowania gruntów przeważają grunty orne, a także tereny leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Ogółem użytki rolne w gminie zajmują 57,4%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

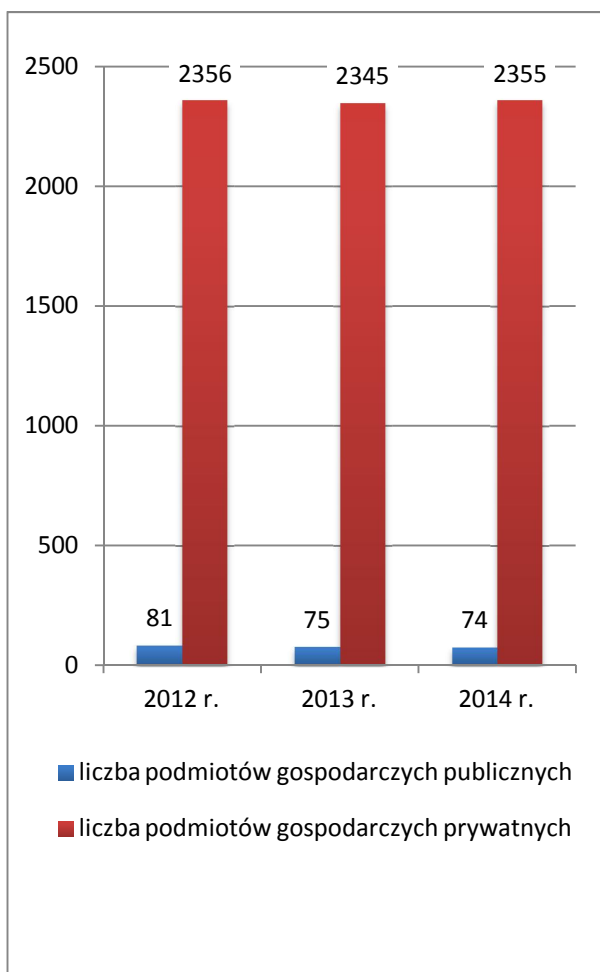
Na terenie gminy Staszów występują gleby następujących przydatności rolniczych: kompleksu żytniego słabego, gdzie najczęściej uprawia się żyto, seradelę, łubin, tytoń i owies, kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego użytkowane naprzemiennie jako grunty orne i użytki zielone oraz kompleksu zbożowo-pastewnego słabego, na których uprawia się głównie żyto i ziemniaki.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 2.995 gospodarstw rolnych, w tym 2.575 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Wśród nich było 601 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 1.561 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 343 gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha, 38 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 32 gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej.

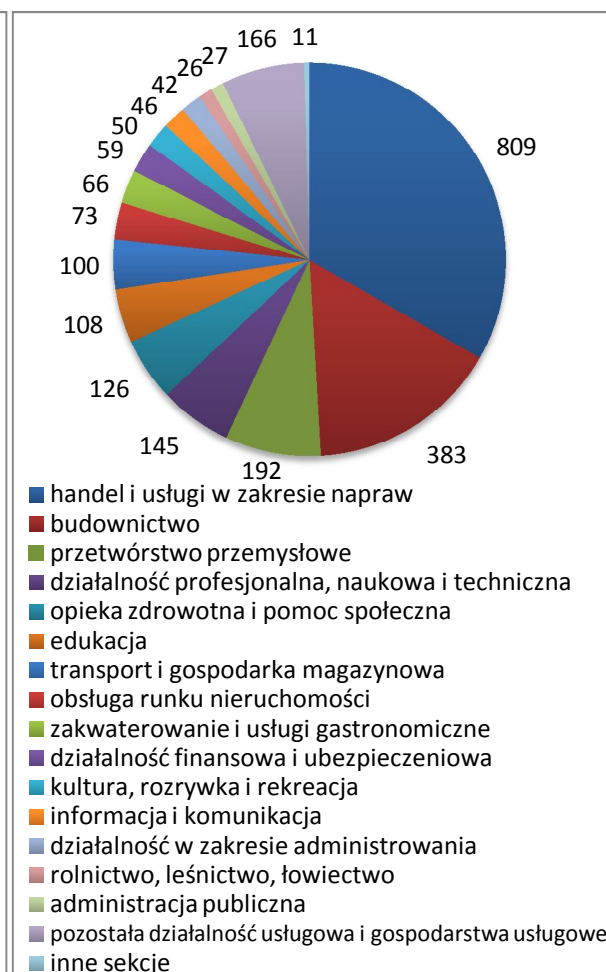
W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 1.657 gospodarstw rolnych spośród 1890 trudniących się uprawą) i ziemniaki (1.075), uprawiano także warzywa gruntowe (109), uprawy przemysłowe (44), buraki cukrowe (24), rzepak i rzepik (20) oraz strączkowe jadalne (16). Podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowił natomiast chów drobiu (hodowlą drobiu zajmowało się 1.178 gospodarstw rolnych spośród 1.415 utrzymujących zwierzęta gospodarskie), bydła (645), trzody chlewnej (299) i koni (284). Warto dodać, że w Kurozwałkach znajduje się największe gospodarstwo rolne w skali całego powiatu – jest to Stadnina Koni, w której prowadzona jest hodowla bydła, trzody chlewnej, koni i bizonów.

W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie pozostawała na zbliżonym poziomie (2.437 w 2012 r., 2.420 w 2013 r., 2.429 w 2014 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (2.356 w 2012 r., 2.345 w 2013 r., 2.355 w 2014 r.). Dominującym rodzajem działalności gospodarczej prowadzonej w gminie był handel i usługi w zakresie napraw (809 podmiotów). Znaczna liczba podmiotów trudniła się także budownictwem (383) oraz przetwórstwem przemysłowym (192). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Do liczących się podmiotów gospodarczych na terenie gminy należą m.in.: Grupa Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A. w Grzybowie; produkujące wyroby szklane oraz szkło dekoracyjne spółki Huta Szkła Gospodarczego Tadeusz Wrześniak i „BTBB” – obie z siedzibą w Grzybowie; spółka odzieżowa „Barbaras” z siedzibą w Staszowie; Przedsiębiorstwo Budowlano-Handlowe „Adma” ze Staszowa oraz Zakład Przetwórstwa Drzewnego „Las-Kop” z Wiśniówki.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Staszów zwiększała się nieznacznie z roku na rok – z 6.115 w 2012 roku do 6.148 w 2014 roku. Mimo, iż dane te nie uwzględniają pełnej liczby osób zatrudnionych (nie obejmują osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób), na uwagę zasługuje znacznie większy i rosnący w tym gronie udział kobiet (56,4% w 2012 r., 56,5% w 2013 r., 59 w 2014 r.).

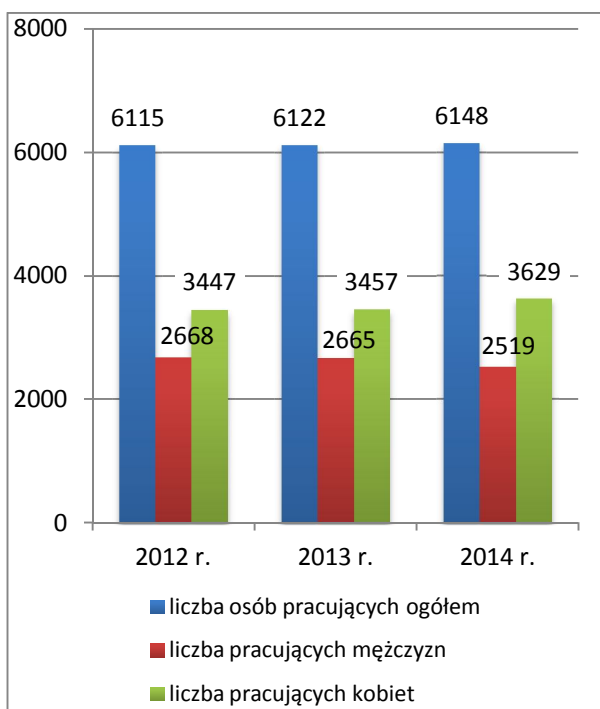
Z kolei z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Staszowie wynika, że w analizowanym okresie liczba osób bezrobotnych w gminie ulegała wahaniom, przy czym istotny ich spadek przyniósł rok 2014 (1.373 w 2012 r., 1.415 w 2013 r., 1.305 w 2014 r.). Wśród osób pozostających bez pracy w latach 2012-2013 większość stanowiły kobiety (51,3% w 2012 r., 52,7% w 2013 r.), a w 2014 roku mężczyźni (51,2%).

W latach 2012-2014 w gronie osób bezrobotnych spadała zarówno liczba osób pobierających zasiłek (197 w 2012 r., 178 w 2013 r., 155 w 2014 r.), natomiast liczba osób nieposiadających prawa do zasiłku ulegała wahaniom (1.176 w 2012 r., 1.237 w 2013 r., 1.150 w 2014 r.). Zmieniała się również liczba osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (32 w 2012 r., 69 w 2013 r., 48 w 2014 r.).

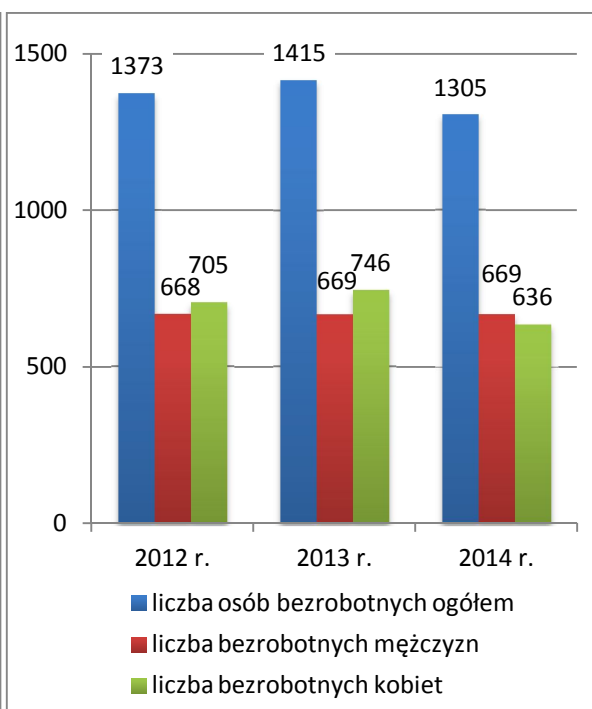
W 2014 roku udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niższy niż w latach 2012-2013. W 2012 roku wyniósł 8,2%, rok później osiągnął poziom 8,5%, a w 2014 roku spadł do 7,9%.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014

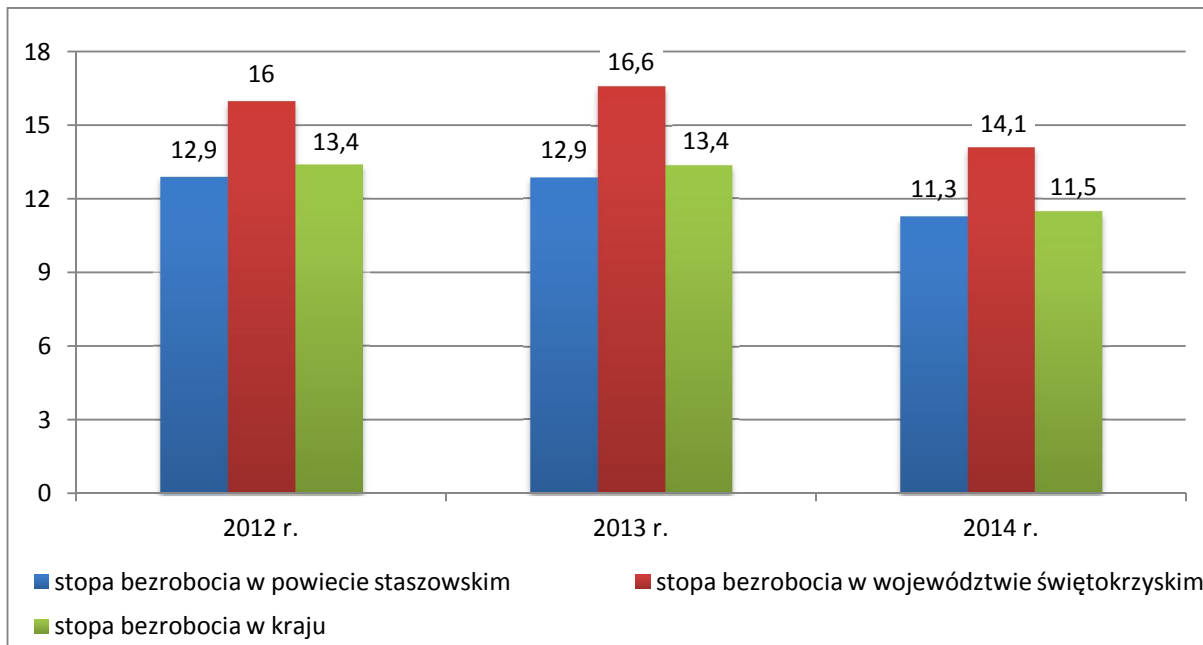
*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie.

Spadek liczby osób bezrobotnych w gminie w 2014 roku mógł być efektem wprowadzenia profilowania osób pozostających bez pracy w zależności od gotowości do podjęcia zatrudnienia. Z tego powodu wiele osób, które dotychczas rejestrowały się w Urzędzie Pracy tylko po to, by podlegać ubezpieczeniu zdrowotnemu, straciło status osoby bezrobotnej.

W latach 2012-2014 stopa bezrobocia w powiecie staszowskim była niższa niż w województwie świętokrzyskim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie staszowskim, w województwie świętokrzyskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

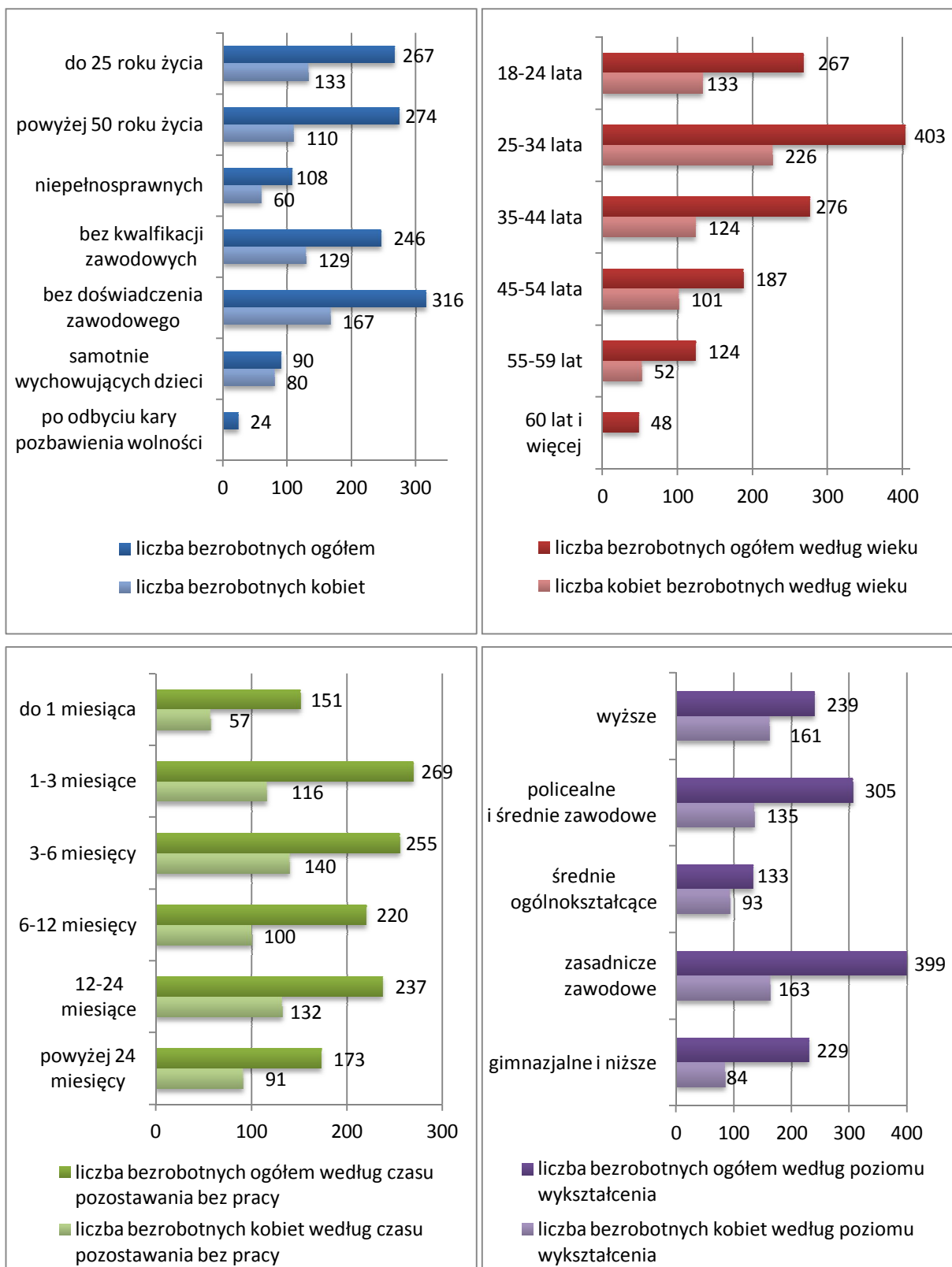
Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (403 osoby) oraz 35-44 lata (276 osób) i 18-24 lata (267 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, tj. 12 miesięcy i więcej (łącznie 410 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (399 osób).

Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 25-34 lata (56%), pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy (54,9%) oraz długotrwale, 12 miesięcy i więcej (54,4%), a także osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (69,9%) i wyższym (67,4%).

W gronie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy było 267 osób do 25 roku życia (w tym 133 kobiet), 274 osoby w wieku powyżej 50 lat (110), 108 osób niepełnosprawnych (60), 246 osób bez kwalifikacji zawodowych (129), 316 osób bez doświadczenia zawodowego (167), 628 osób bez wykształcenia średniego (247), 90 osób samotnie wychowujących co najmniej 1 dziecko do 18 lat (80 kobiet) oraz 24 osoby, które po dobytciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia (nie było wśród nich kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia oraz pozostające w szczególnej sytuacji na rynku pracy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz według wieku, czasu pozostawania bez pracy i poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie.

Podsumowując sytuację na lokalnym rynku pracy, należy stwierdzić, iż mieszkańców gminy cechuje dość niska przedsiębiorczość, a problem bezrobocia jest zauważalny i istotny. Jego skutki łagodzą nieco

organizowane w gminie prace interwencyjne, nie jest to jednak forma działania, która mogłaby prowadzić do rozwiązania problemu. W większym stopniu do poprawy sytuacji mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia ma szanse przyczynić się Staszowski Obszar Gospodarczy; w 2015 roku w jego ramach zakończyła się budowa pierwszej strefy w Grzybowie. Obszar ten obejmuje tereny pod inwestycje, które wyposażone są w sieć wodociągową, kanalizację sanitarną, kanalizację deszczową, energię elektryczną, gazociąg, sieć oświetlenia ulicznego, wraz z wykonaniem głównych ciągów ulic dojazdowych i dostępu do drogi publicznej.

Rozważając położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia należy zwrócić uwagę na trzy wybrane kwestie. Pierwsza dotyczy potrzeby dalszego polepszania warunków do rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych i konsekwentnego tworzenia sprzyjającego klimatu dla nowych inwestycji. Kolejna to efektywniejsze promowanie walorów turystycznych gminy, co winno przełożyć się na wzrost liczby turystów oraz rozwój infrastruktury turystycznej i około turystycznej, tj. miejsc noclegowych, gospodarstw agroturystycznych, punktów gastronomicznych czy obiektów rekreacyjnych. Trzecia kwestia odnosi się do procesu aktywizacji bezrobotnych, którym należy dać możliwość podjęcia pierwszej pracy, zdobycia nowych umiejętności zawodowych czy przekwalifikowania się, m.in. poprzez zapewnienie dostępu do kursów i szkoleń odpowiadających na aktualne zapotrzebowanie rynku pracy.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Staszów funkcjonowało 9 przedszkoli, jeden oddział przedszkolny w szkole podstawowej, 10 szkół podstawowych oraz 3 gimnazja, które były prowadzone przez gminę. Samorząd zapewniał również 80 miejsc w żłobku i dwóch klubach dziecięcych.

W gminie działały także szkoły ponadgimnazjalne, dla których organem prowadzącym jest samorząd powiatowy. Należą do nich: działające w Staszowie – Liceum Ogólnokształcące im. ks. kardynała Stefana Wyszyńskiego, Zespół Szkół Ekonomicznych im. Jana Pawła II oraz Zespół Szkół im. Stanisława Staszica.

Dane szczegółowe temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Zespół Placówek Oświatowych im. Tadeusza Kościuszki	ul. Wysoka 39, 28-200 Staszów
	w tym Publiczne Gimnazjum nr 1	
	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1	
	Publiczne Przedszkole nr 4	
2.	Zespół Szkół w Staszowie	ul. Niepodległości 4, 28-200 Staszów
	w tym Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Ignacego Jana Paderewskiego	
	Publiczne Gimnazjum nr 2	
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Hieronima Łaskiego w Staszowie	ul. Mickiewicza 40, 28-200 Staszów
4.	Zespół Szkół – Publiczna Szkoła Podstawowa	Czajków Południowy 133,

	im. Papieża Jana Pawła II i Publiczne Gimnazjum w Czajkowie	28-200 Staszów
5.	Zespół Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Mostach	Mostki 56, 28-200 Staszów
6.	Zespół Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Wiązownicy Dużej	Wiązownica Duża 135, 28-200 Staszów
7.	Zespół Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego i Przedszkole w Kurozwękach	Kurozwęki, ul. Szydłowska 9, 28-200 Staszów
8.	Zespół Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Koniemłotach	Koniemłoty, ul. Staszowska 7, 28-200 Staszów
9.	Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Wiśniowej	Wiśniowa 111, 28-200 Staszów
10.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Oddziału Partyzanckiego AK „Jędrusie” i Przedszkole w Smerdynie	Smerdyna 100, 28-200 Staszów
11.	Przedszkole nr 3 im. Papieża Jana Pawła II w Staszowie	ul. Jana Pawła II 17, 28-200 Staszów
12.	Przedszkole nr 8 im. Jana Christiana Andersena z Oddziałami Integracyjnymi w Staszowie	ul. Kilińskiego 20, 28-200 Staszów
13.	Zespół Szkół Ekonomicznych im. Jana Pawła II w Staszowie	ul. Szkolna 11, 28-200 Staszów
14.	Liceum Ogólnokształcące im. ks. kardynała Stefana Wyszyńskiego w Staszowie	ul. 11 Listopada 3, 28- 200 Staszów
15.	Zespół Szkół im. Stanisława Staszica w Staszowie	ul. Koszarowa 7, 28-200 Staszów

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy w Staszowie oraz Starostwo Powiatowe w Staszowie.

W analizowanym roku szkolnym w ramach żłobka i klubów dziecięcych opieką objętych było 55 dzieci (stan na 31.12.2014r.), do przedszkoli publicznych uczęszczało 790 dzieci, w szkołach podstawowych naukę pobierało 1.564 uczniów, a w gimnazjach 831 uczniów. Warto dodać, że w funkcjonujących w gminie żłobku i klubach dziecięcych dostępnych było 80 miejsc, a potrzeby w tym zakresie zostały zaspokojone.

Zatrudnienie na poszczególnych stopniach edukacji w przeliczeniu na etaty wyglądało następująco: w przedszkolach – 60,83 etatu, w szkołach podstawowych – 166,12 etatu, a w gimnazjach – 81,15 etatu.

Placówki oświatowe w gminie wyposażone są w sprzęt komputerowy, a infrastruktura oświatowa jest remontowana i modernizowana w miarę posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Szkoły zapewniają dzieciom i uczniom dostęp do świetlicy, biblioteki, stołówki i boisk oraz organizują zajęcia pozalekcyjne. W Zespole Placówek Oświatowych w Staszowie są to m.in.: koła zainteresowań dla uczniów zdolnych oraz zespoły wyrównawcze dla uczniów z problemami dydaktycznymi, a także zajęcia rewalidacyjne dla uczniów wymagających wsparcia zgodnie z orzeczeniem z poradni psychologiczno-pedagogicznej. Ponadto szkoła organizuje i zapewnia opiekę podczas wycieczek, rajdów szkolnych, wyjazdów na „Zielone Szkoły” i turnusy rehabilitacyjne.

Placówki oświatowe w gminie uczestniczą w projektach i programach mających na celu rozwijanie zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywanie ich szans edukacyjnych oraz upowszechnianie innowacyjnych metod nauczania. I tak np. uczniowie Publicznego Gimnazjum nr 1 w Staszowie brali udział w projekcie pn. „e-matem@tyka szansą na Twoją przyszłość”, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego, przewidującym realizację dodatkowych zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na

wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów i zmniejszanie dysproporcji w ich osiągnięciach edukacyjnych oraz podnoszenie jakości procesu kształcenia. Szkoły oferują także udział w programach profilaktycznych, m.in. uczniowie Gimnazjum nr 2 w Staszowie uczestniczyli w projekcie pn. „Chrońmy młodzież w sieci”, a uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 im. Hieronima Łaskiego w Staszowie w programach pn. „Nie pal przy mnie proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Chroń Dziecięce Uśmiechy”.

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Staszów są Staszowski Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Staszowie. Celem Ośrodka jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców gminy oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą. Do podstawowych zadań placówki należy m.in. organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę, tworzenie warunków dla amatorskiego ruchu artystycznego, kół i klubów zainteresowań, sekcji i zespołów, organizowanie spektakli, koncertów, festiwali, wystaw, odczytów oraz imprez artystycznych, rozrywkowych i turystycznych; nadzorowanie, organizowanie i koordynowanie działalności rozrywkowo-rekreacyjnej. Ośrodek zajmuje się także gromadzeniem, opracowywaniem i upowszechnianiem zbiorów kultury materialnej, dzieł sztuki oraz dokumentów dotyczących historii i teraźniejszości Staszowa i okolic.

W ramach stałej działalności kulturalnej Staszowski Ośrodek Kultury oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia w sekcjach plastycznej i teatralnej, uczestnictwo w klubach: kolekcjonera, matematyki, gier fabularnych i piosenki, kursy tańca, możliwość indywidualnej nauki gry na instrumentach muzycznych oraz udział w Kapeli estradowej „Ziemia Staszowska”, w Zespole wokalnym „Moderato”. Do osób starszych, w wieku 50+, adresowana jest oferta Klubu Inicjatyw Twórczych.

Na terenie gminy Staszów odbywa się wiele imprez kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych, których organizatorami są zarówno władze gminy, jak i lokalnie działające organizacje, a nawet prywatni przedsiębiorcy. Do ważniejszych wydarzeń w gminie należy „Dzień Chleba”, obchodzony co roku, w ostatnią niedzielę sierpnia. Wydarzenie to ukazuje symbolikę chleba, tradycję jego wypieku i towarzyszące mu obrzędy. Na stoiskach można degustować wyroby lokalnych piekarni, odbywa się konkurs na najpiękniejszy wieniec dożynkowy, czynne są stoiska z rękodziełem artystycznym. Wiele imprez plenerowych odbywa się w Kurozwękach, a wśród nich m.in. „Noc Kupały”, „Dziki Zachód”, „Labirynt Kukurydzy”. Inne, warte odnotowania imprezy to: festyn „Szkłarki” – jedyny na świecie pokaz wytopu szkła metodami tradycyjnymi na otwartym powietrzu, „Świątokrzyska ścieżka huculska” – zawody jeździeckie i konkursy w powożeniu, ToTu Festival – przegląd muzyki i sztuki młodzieżowej oraz grudniowe warsztaty ozdób świątecznych – „W świątecznym nastroju”.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Staszowie zajmuje się zaspokajaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz gromadzeniem materiałów na temat regionu. Placówka dysponuje zróżnicowanym, regularnie uzupełnianym księgozbiorem, poza książkami obejmującym różnorodne czasopisma. W 2014 roku z oferty Biblioteki skorzystało 4.074 czytelników. Biblioteka posiada 5 filii: w

Kurozwękach, Koniemłotach, Sztombergach, Wiśniowej oraz Wiązownicy i zatrudnia łącznie 16 pracowników. Na koniec 2013 roku księgozbiór Biblioteki liczył 138.130 woluminów.

Placówka oferuje literaturę piękną dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literaturę popularnonaukową z różnych dziedzin wiedzy, prowadzi katalogi: alfabetyczny, rzeczowy i tytułowy, obecnie tworzy katalog komputerowy. W Bibliotece dostępne są również kartoteki, m.in. recenzji książek, literatury dotyczącej regionu, literackiej Nagrody Nobla czy recenzji filmów. Placówka dysponuje także pracownią komputerową wyposażoną w 6 komputerów z dostępem do sieci Internet.

Obok działalności podstawowej Biblioteka podejmuje inicjatywy promujące czytelnictwo i kulturę, np. organizując spotkania z ciekawymi ludźmi. W 2014 roku odbyły się takie spotkania m.in. z Olgą Rudnicką – popularną autorką powieści kryminalnych, z Grzegorzem Kasdepke – pisarzem dla dzieci, z Pawłem Beręsewiczem – autorem książek dla dzieci i młodzieży, w 2015 roku z Janem Grzegorzczakiem – dziennikarzem, pisarzem, publicystą, tłumaczem, autorem scenariuszy filmowych i słuchowisk radiowych, Kaliną Jerzykowską – autorką opowiadań i wierszy dla dzieci, Sławomirem Koprem – felietonistą, autorem książek historycznych.

Biblioteka jest również organizatorem lekcji bibliotecznych, konkursów, a także warsztatów, jak np. „Senior w Internecie”. Ponadto uczestniczy w innowacyjnym projekcie pn. „Młodzi Gospodarze”, mającym na celu kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego m.in. poprzez utworzenie Młodzieżowych Rad Sołeckich.

Biblioteka wraz z filiami bierze udział w projekcie pn. „Dyskusyjne Kluby Książki”, będącym elementem wieloletniego ogólnopolskiego programu promocji czytelnictwa, objętego patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Celem „Klubu” jest kształtowanie na spotkaniach otwartych postaw czytelniczych, popularyzowanie książki i czytelnictwa, kreowanie mody na czytanie oraz promowanie aktywnego udziału w życiu literackim, m.in. poprzez interesujące dyskusje. Biblioteka jest także lokalnym inspiratorem ogólnopolskich akcji, np. pn. „Narodowe czytanie” czy „Cała Polska czyta dzieciom”.

Działalność kulturalną w gminie uzupełnia oferta świetlic wiejskich, będących miejscem integracji lokalnej społeczności. Znajdują się one w miejscowościach: Jasień, Oględów i Smerdyna.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki	
1.	Staszowski Ośrodek Kultury w Staszowie	ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów	
	w tym:	Świetlica Wiejska w Jasieniu	Jasień, 28-200 Staszów
		Świetlica Wiejska w Oględowie	Oględów, 28-200 Staszów
		Świetlica Wiejska w Smerdynie	Smerdyna, 28-200 Staszów
		Regionalna Izba Tradycji Ziemi Staszowskiej w Staszowie pn. „Muzeum Ziemi Staszowskiej”	ul. Szkolna 14, 28-200 Staszów
2.	Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Staszowie	ul. Rynek 1, 28-200 Staszów	
	w tym:	Filia Biblioteczna w Kurozwękach	Kurozwęki, ul. Szydłowska 9, 28-200 Staszów
		Filia Biblioteczna w Koniemłotach	Koniemłoty, ul. Staszowska 7, 28-200

		Staszów
	Filia Biblioteczna w Sztombergach	Mostki 56, 28-200 Staszów
	Filia Biblioteczna w Wiśniowej	Wiśniowa 111, 28-200 Staszów
	Filia Biblioteczna w Wiązownicy	Wiązownica-Kolonia 96a, 28-200 Staszów

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy w Staszowie.

Na terenie gminy Staszów znajduje się kilka obiektów kulturalnych o charakterze muzealnym. Szczególne miejsce wśród nich zajmuje Muzeum Ziemi Staszowskiej w Staszowie, które posiada szereg stałych ekspozycji, m.in. malarstwo i rzeźba twórców staszowskich, geologia ziemi staszowskiej czy rzemiosło staszowskie. W zbiorach placówki znajdują się również ekspozycja dotycząca oddziału partyzanckiego „Jędrusie”, Judaica staszowskie, w tym oryginalna tora, a także – w dziale numizmatycznym – bogata kolekcja monet i medali związanych ze Staszowem.

Z kolei w pałacu w Wiśniowej działa Izba Pamięci Hugona Kołłątaja, w zbiorach której znajdują się: obrazy, książki, fotografie i fotokopie dokumentów obrazujących życie i działalność Hugona Kołłątaja i jemu współczesnych. W Koniemłotach, w dawnym budynku klasztornym Ojców Benedyktynów, mieści się natomiast Muzeum Czynu Niepodległościowego, gdzie m.in. upamiętniono postać pochodzącego z Koniemłót ks. Romana Kotlarza. Z kolei w Zespole Pałacowym w Kurozwękach czynne jest prywatne muzeum, w którym wyeksponowano rodzinne fotografie rodu Popielów, ich srebra, porcelanę, książki i zegary, a także obrazy Józefa Czapskiego (zgrupowana kolekcja liczy 23 płótna). Pozostałe dzieła sztuki z pałacu w Kurozwękach znajdują się w Muzeum Narodowym w Kielcach jako depozyt rodziny Popielów.

Działalnością w zakresie sportu, rekreacji, turystyki i wypoczynku na terenie gminy Staszów zawiaduje Ośrodek Sportu i Rekreacji w Staszowie. Do jego zadań należy m.in. organizowanie i współorganizowanie imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym oraz festynowym, administrowanie obiektami i urządzeniami sportowymi i rekreacyjnymi, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, udostępnianie bazy sportowej i rekreacyjnej mieszkańcom gminy Staszów, a także klubom i związkom sportowym, szkołom, stowarzyszeniom, fundacjom i organizacjom społecznym oraz prowadzenie szkoleń sportowych dla dzieci i młodzieży.

W ramach stałej działalności Ośrodek oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia w sekcjach: badmintona, piłki ręcznej, lekkoatletycznej, piłki koszykowej, tenisa stołowego, rekreacyjno-sportowej oraz strzeleckiej. Działalność sportową OSiR-u uzupełniają lokalne kluby, zespoły i drużyny sportowe, wśród nich m.in. „Olimpia-Pogoń” Staszów, Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Staszowie czy Klub Sportowy „Siatkarz” Staszów, Klub Sportowy Korab, Ludowy Zespół Sportowy „Sigma”.

Do stałych imprez sportowych organizowanych w gminie należą sportowe ferie i sportowe wakacje, wśród nich m.in.: Wakacyjny Turniej Dzikich Drużyn w Piłce Nożnej, Turniej Siatkówki Piłkowej o Puchar Starosty Staszowskiego, Turniej Koszykówki Ulicznej i Konkurs rzeźby z piasku. Na obiektach sportowych w Staszowie odbywają się także turnieje tenisa stołowego, piłki ręcznej i badmintona, mecze Staszowskiej Ligi Halowej, Mikołajkowy Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn, Turniej Dzikich Drużyn w Piłce Nożnej Halowej, Turniej Koszykówki, Młodzieżowy Turniej w Mini Piłkę Siatkową, Młodzieżowy Konkurs Skoku Wzwyż. W

gminie odbywa się również Rodzinny Turniej Gier i Zabaw, którego organizatorem jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Staszowie.

Poniższa tabela przedstawia dostępne w gminie obiekty sportowo-rekreacyjne.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Hala Widowiskowo-Sportowa w Staszowie	ul. Mickiewicza 40, 28-200 Staszów
2.	Kompleks sportowy „Moje Boisko – Orlik 2012” w Staszowie	ul. Mickiewicza 40, 28-200 Staszów
3.	Ośrodek Wypoczynkowy „Wilga” w Golejowie	ul. 11 Listopada 201, 28-200 Staszów
4.	Park Miejski wraz z terenem „Zalewu nad Czarną” w Staszowie	28-200 Staszów
5.	Stadion Sportowy w Staszowie	ul. Koszarowa 7, 28-200 Staszów
6.	Kort tenisowy w Staszowie	ul. Spokojna, 28-200 Staszów ul. Mickiewicza 40, 28-200 Staszów
7.	Boiska sportowe zlokalizowane na terenie miasta i gminy Staszów najczęściej przy ZPO, PSP, ZS.	

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy w Staszowie.

Gmina Staszów posiada duże walory turystyczne wynikające zarówno z naturalnego ukształtowania, jak i zasobów kultury materialnej. Do tych ostatnich należy m.in. zaliczyć Zespół pałacowy w Kurozwękach wraz z otaczającym go XIX-wiecznym parkiem.

Miasto otaczają duże kompleksy leśne, w których znajduje się kilkadziesiąt krasowych jezior. Mnogość ścieżek i duktów leśnych daje możliwość spacerów oraz wycieczek pieszych i rowerowych, z kolei okoliczne wody stanowią atrakcję dla wędkarzy. Ukształtowanie terenu sprzyja także uprawianiu jazdy konnej. W gminie nie brakuje atrakcji turystycznych, wśród których na szczególną uwagę zasługują Jeziora Golejowskie – zespół pięciu stawów połączonych kanałami. Nad największym z nich, zwanym „Dużym”, zlokalizowane są cztery ośrodki wypoczynkowe oraz baza gastronomiczna. Główną atrakcją jeziora jest plaża wraz z rozbudowanymi pomostami kąpieliskowymi. Wokół jeziora znajduje się też kilka pomostów wędkarskich oraz pozostałości po przystani przy dawnym ośrodku siarkowym. W sezonie letnim działa wypożyczalnia sprzętu wodnego (kajaki i rowerki wodne), w niedużej odległości znajdują się również boiska do siatkówki plażowej.

Na terenie gminy wytyczone są szlaki turystyczne piesze, rowerowe i konne. Ciekawa i bogata historia regionu, sprawia, że większość z nich związana jest z ważnymi wydarzeniami z przeszłości. Najciekawsze z nich to: Trasa „Radziwiłłowska” (o długości 80 km), Trasa „Popielowska” (o długości 45 km), Trasa „Oddziału partyzanckiego Jędrusie” (o długości 90 km), Trasa „Duktami Partyzanckimi” (o długości 55 km), Trasa „Szlakiem 2 p.p. kg. AK w Akcji Burza” (o długości 75 km) oraz Trasa im. Adama Bienia (o długości 60 km).

Ciekawym pomysłem na promocję największych atrakcji regionu jest gra terenowa „Ziemia Staszowska – Kraina Bizonów” – projekt przygotowany wspólnie przez Staszowskie Koło Grodzkie Polskiego

Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz Lokalną Organizację Turystyczną „Czym Chata Bogata”, który jest współfinansowany ze środków województwa świętokrzyskiego i gminy Staszów.

Bazę turystyczną na terenie gminy stanowią następujące obiekty: działające w Staszowie – Hotel „Gwarek” (ul. Rynek 13), „Lord” Hotel – Restauracje – Sklepy (ul. Nasienna 8), działające w Golejowie – Ośrodek Wypoczynkowy „Golejów”, Ośrodek Wypoczynkowy „Lotnik”, Ośrodek Wypoczynkowy „Wilga”, a także Zespół pałacowy i Pensjonat „Popielówka” w Kurozwałkach, Gospodarstwo Agroturystyczne „Harlejówka” w Wiśniowej Poduchownej oraz Pensjonat „Dzięki” w Wiązownicy, Hotel w Sielcu, Pałac Łazienkowski itd.

7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W 2014 roku w gminie funkcjonowało 8 zakładów opieki zdrowotnej, w tym 3 niepubliczne, prowadzonych było 75 prywatnych praktyk lekarskich oraz działało 15 aptek. Dane szczegółowe na temat wybranych zakładów opieki zdrowotnej funkcjonujących w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Wybrane zakłady opieki zdrowotnej w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Miejsko-Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Staszowie	ul. Wschodnia 23, 28-200 Staszów
2.	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Kurozwałkach	Kurozwałki, ul. Kościelna 3, 28-200 Staszów
3.	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wiśniowej	Wiśniowa 116, 28-200 Staszów
4.	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wiązownicy-Kolonia	Wiązownica-Kolonia 90, 28-200 Staszów
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie Koniemłoty” Sp. z o.o. w Koniemłotach	Koniemłoty, Pl. Ks. Romana Kotlarza 8, 28-200 Staszów

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy w Staszowie.

Świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych dla mieszkańców gminy realizuje Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy w Staszowie. Placówka posiada 13 specjalistycznych oddziałów, w tym ratunkowy, 18 poradni specjalistycznych i ośrodek rehabilitacji dziennej, zapewnia diagnostykę obrazową i laboratoryjną oraz dostęp do pracowni EEG, EKG i endoskopii.

Na terenie gminy działa także Niepubliczny Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Koniemłotach – Staszowskie Centrum Medyczne Sp. z o. o. w Koniemłotach świadczący usługi stacjonarnej i długoterminowej opieki dla przewlekle chorych i niepełnosprawnych pacjentów.

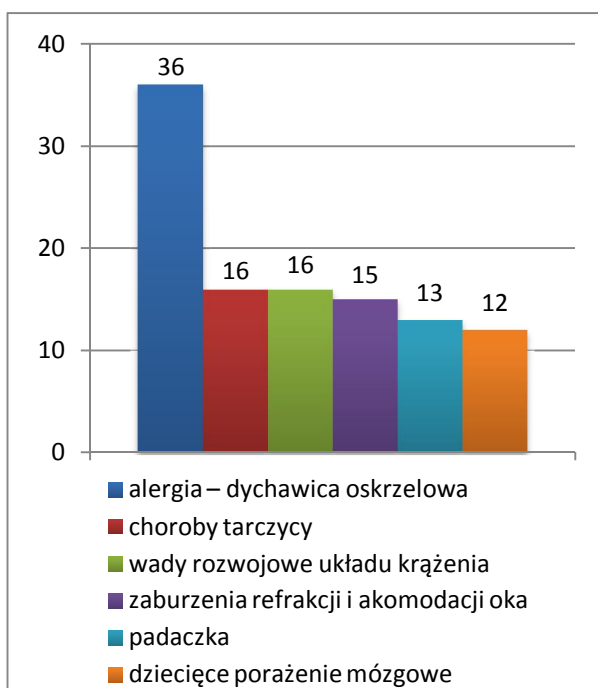
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2014 roku liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej wzrosła w porównaniu z latami 2012-2013. W 2012 roku wyniosła 117.951, rok później 116.583, a w 2014 roku 121.763. Jednocześnie liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zwiększała się z roku na rok. W 2012 roku wyniosła 208.732, rok później 212.587, a w 2014 roku 224.236.

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie Koniemłoty” Sp. z o.o. w Koniemłotach. Wynika z nich, że w 2014 roku powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 187 dzieci i młodzieży oraz 1.613 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: alergia – dychawica oskrzelowa (36 osób), choroby tarczycy, wady rozwojowe układu krążenia (po 16), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (15), padaczka (13), dziecięce porażenie mózgowe (12), zniekształcenia kręgosłupa (10) i upośledzenie umysłowe (6). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (415 osób), choroby układu krążenia (403), przewlekłe choroby układu trawiennego (225), choroby obwodowego układu nerwowego (217), cukrzycę (108), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (102), choroby tarczycy (82) i nowotwory (44).

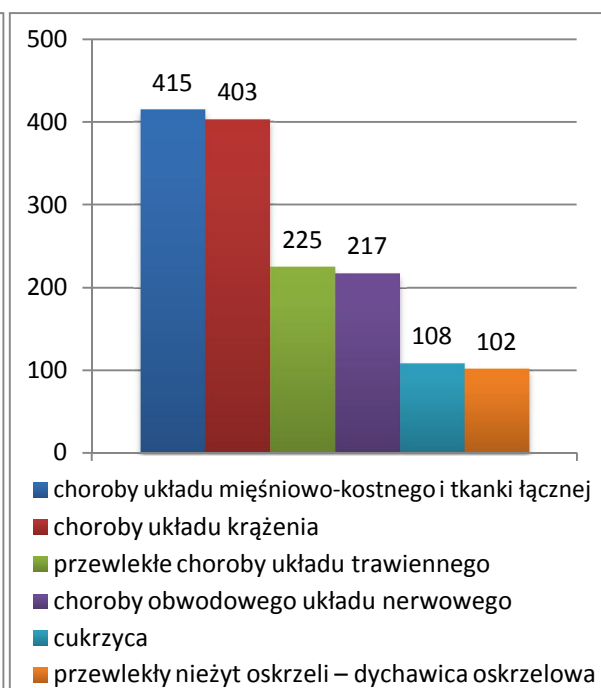
Na koniec 2014 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówkach wynosiła 5.124, w tym 1.412 dzieci i 3.712 osób dorosłych.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2014 roku

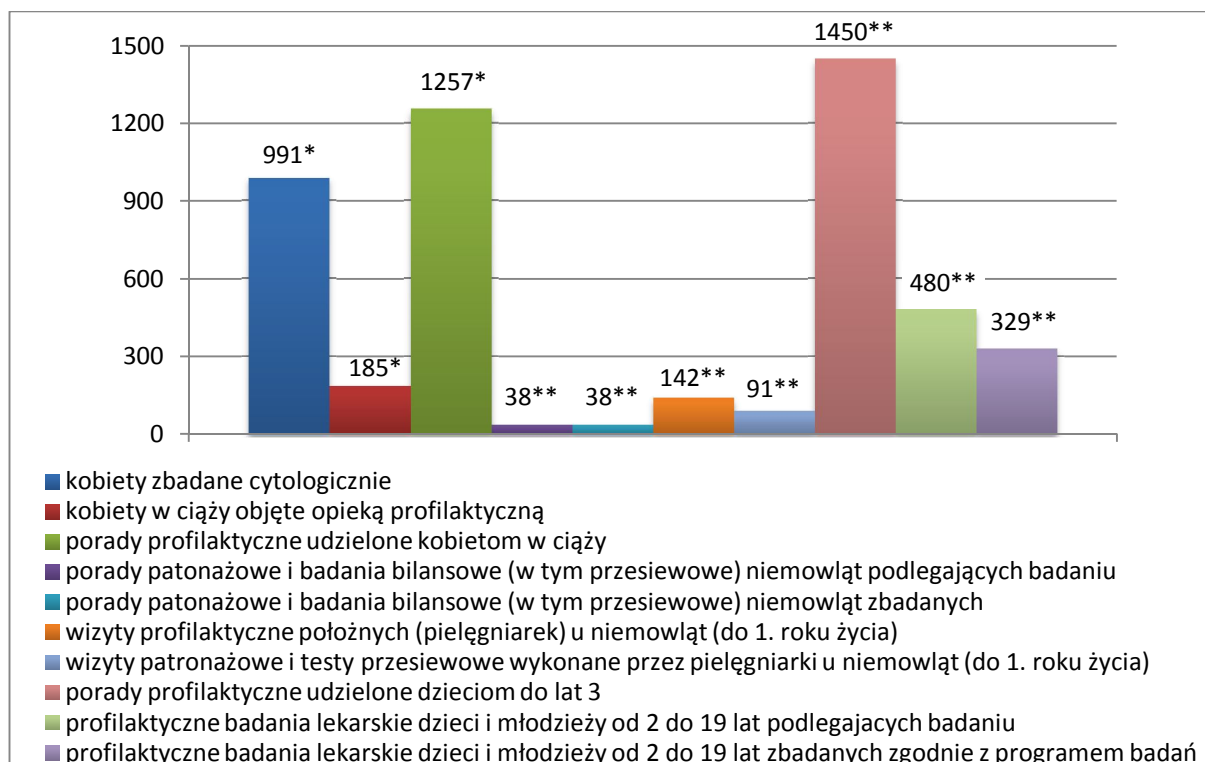
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2014 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie Koniemłoty” Sp. z o.o. w Koniemłotach.

W analizowanym roku Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie Koniemłoty” Sp. z o.o. w Koniemłotach, a także Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie sprawowali opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2014 roku

Źródło danych: * Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie Koniemłoty” Sp. z o.o. w Koniemłotach, ** Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie.

W 2014 roku badaniom cytologicznym poddano 991 kobiet, a opieką profilaktyczną objęto 185 kobiet w ciąży, którym udzielono 1.257 porad. Poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 35 niemowląt od 1 do 4 tygodnia życia, 38 niemowląt od 2 do 6 miesiąca życia, 13 niemowląt w 9 miesiącu życia i 4 niemowlęta w 12 miesiącu życia. Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek (położnych) oraz wizytami patronażowymi i testami przesiewowymi objęto z kolei odpowiednio 142 i 91 niemowląt do 1. roku życia. Z porad profilaktycznych korzystały również dzieci do lat 3 (udzielono 1.450 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 480 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat, w tym 329 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

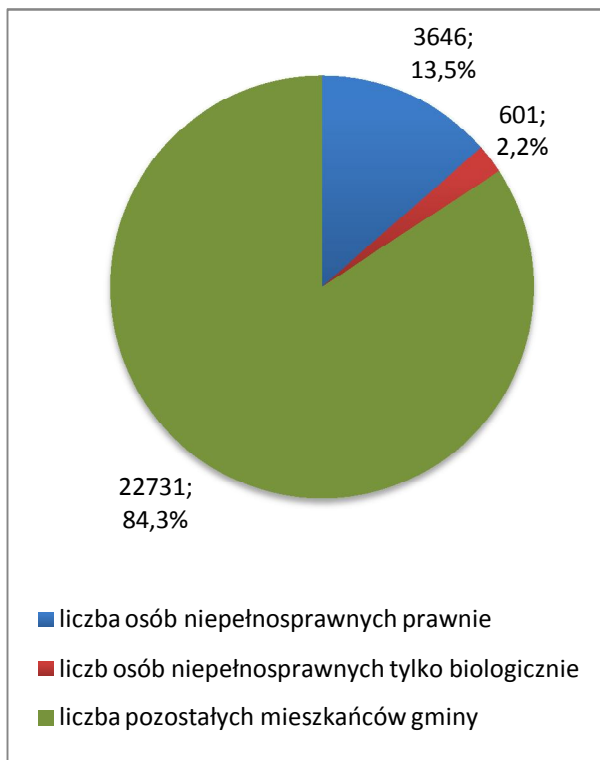
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

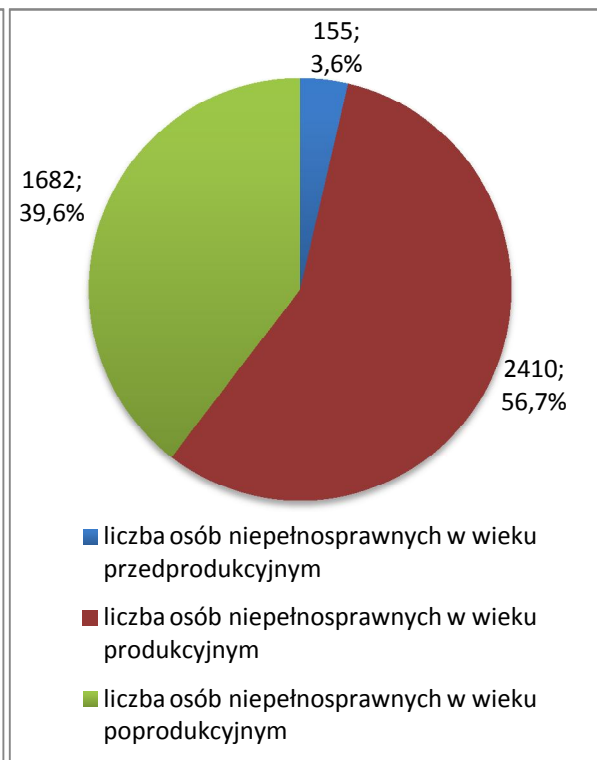
W 2002 roku w gminie Staszów mieszkało 4.247 osób niepełnosprawnych, w tym 2.068 mężczyzn i 2.179 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (3.646 osób, tj. 85,8%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 601 osób (14,2%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 15,7%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (2.410 osób, tj. 56,7%) i poprodukcyjnym (1.682 osoby, tj. 39,6%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 21. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

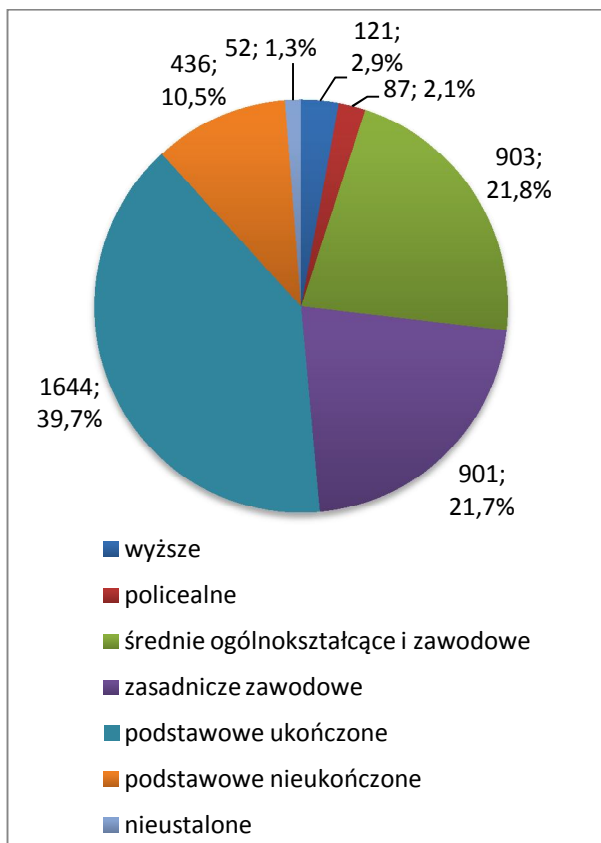
Osoby niepełnosprawne będące w wieku poprodukcyjnym stanowiły 14,6% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 43,6%.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (1.644

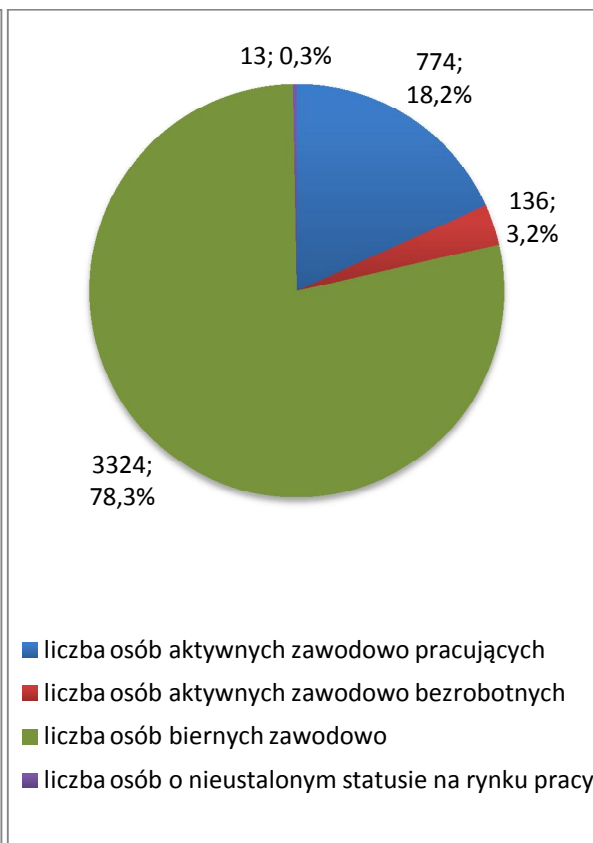
osoby, tj. 39,7%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (3.324 osoby, tj. 78,3%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

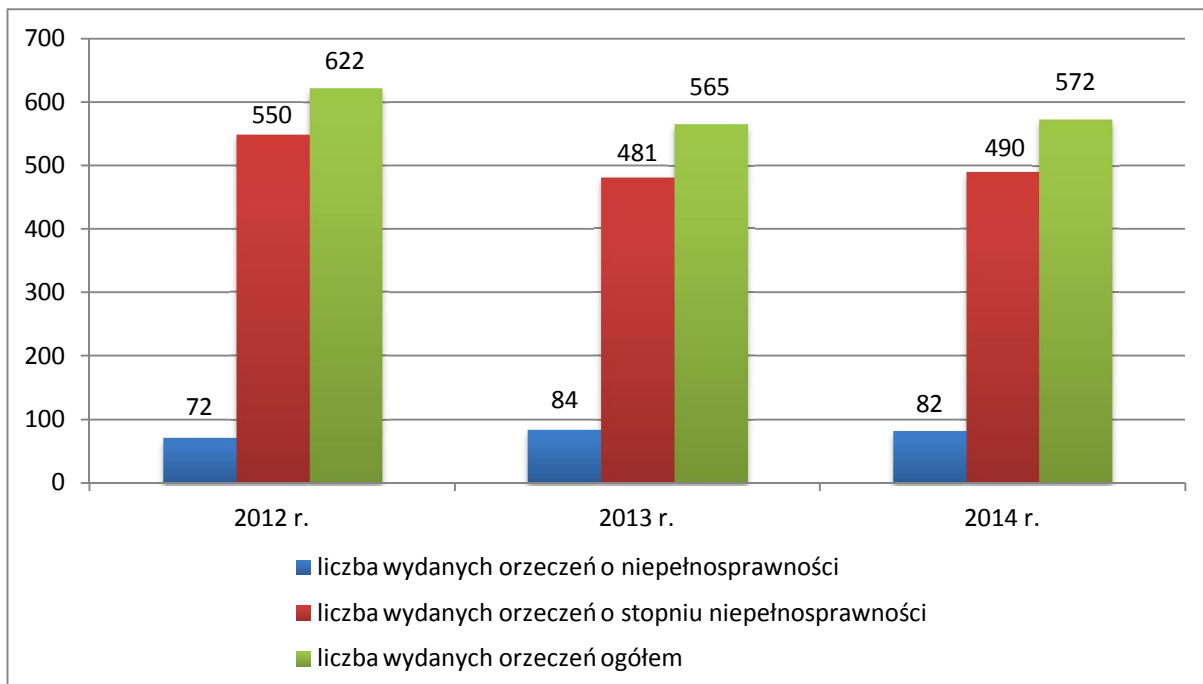
Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Staszów zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opatowie. Według jego szacunkowych danych, w latach 2013-2014 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) była wyższa niż w 2012 roku (72 w 2012 r., 84 w 2013 r., 82 w 2014 r.), z kolei liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia) była niższa niż w 2012 roku (550 w 2012 r., 481 w 2013 r., 490 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOON W Opatowie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2012-2014

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opatowie.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

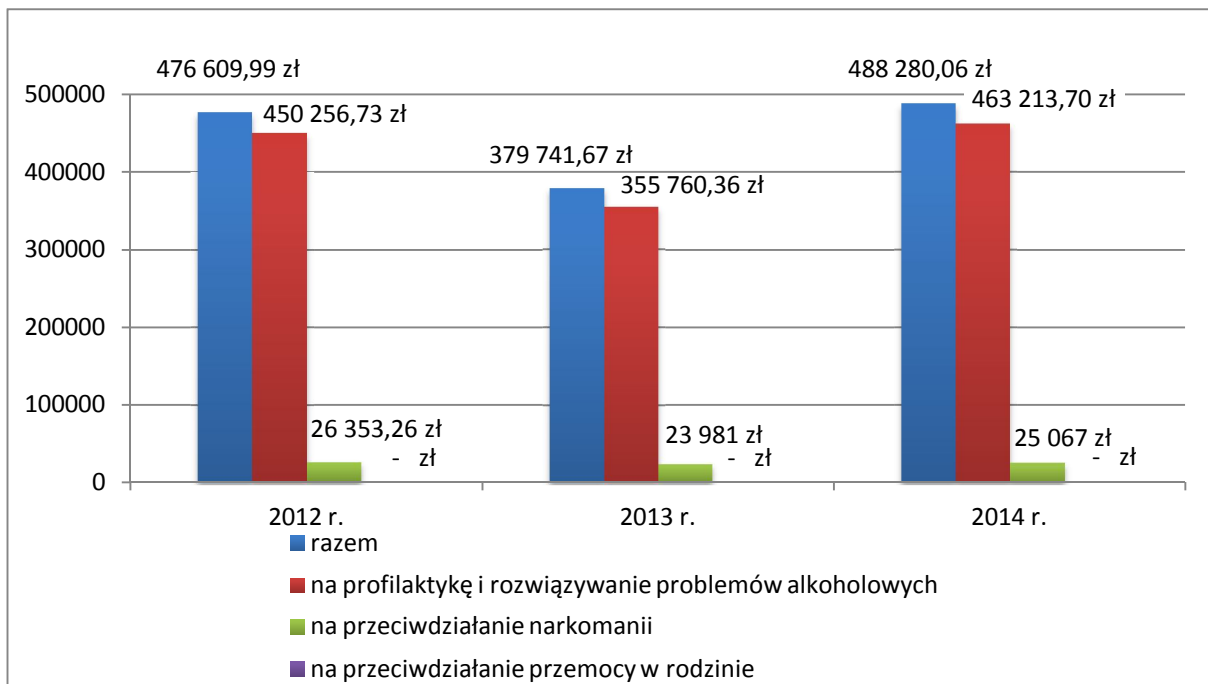
Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Staszów dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyje ok. 435 osób uzależnionych od alkoholu (2% dorosłej populacji), ok. 870 osób współuzależnionych (4% dorosłej populacji), 1.088-1.523 osoby pijące szkodliwie alkohol (5-7% dorosłej populacji), 185 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji nieletniej) oraz ok. 702 ofiary (579 dorosłych i 123 dzieci) przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Staszów w latach 2012-2014.

Wykres 25. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014

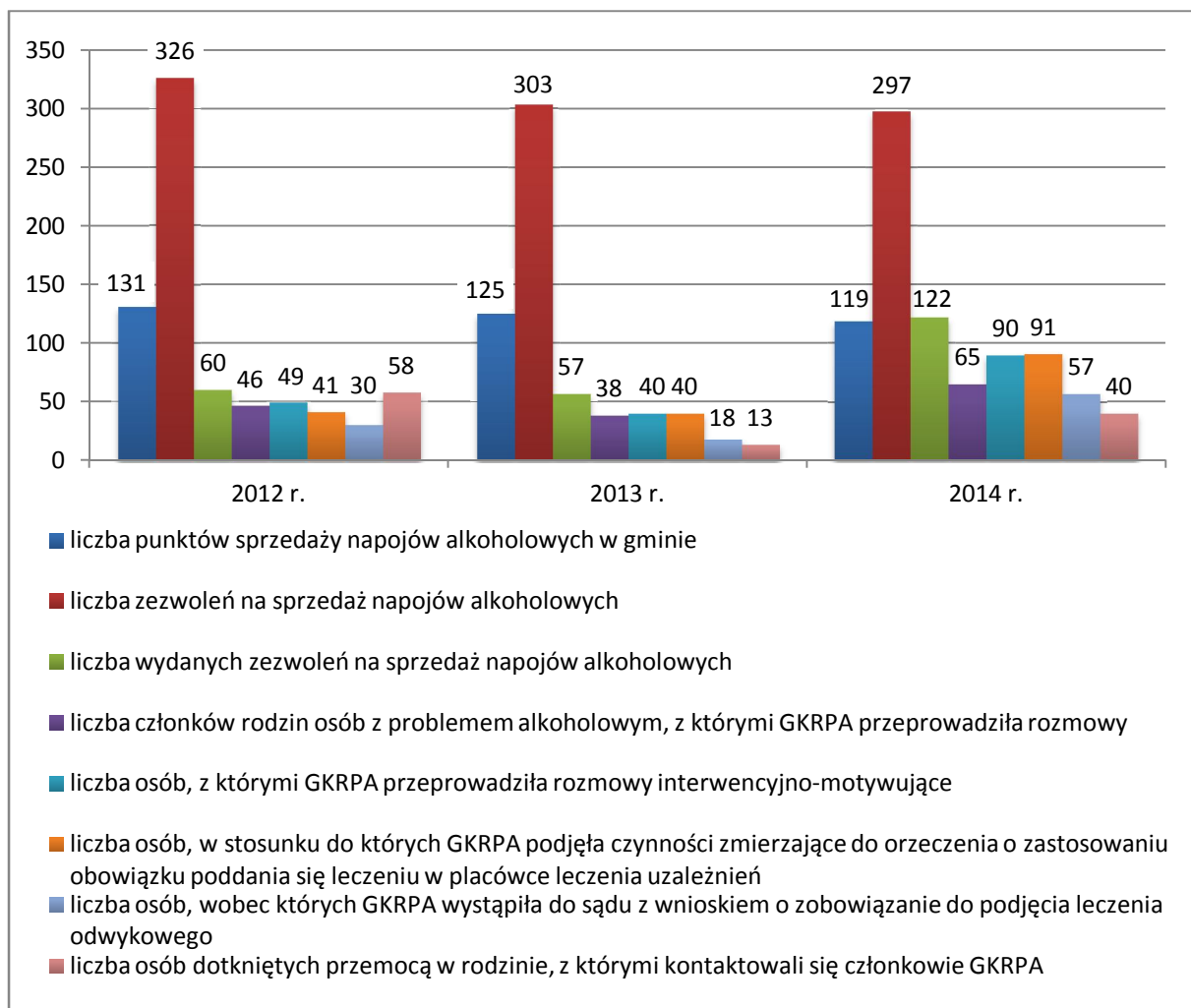
Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii ulegała wahaniom (476.609,99 zł w 2012 r., 379.741,67 zł w 2013 r., 488.280,06 zł w 2014 r.). Wpływ na to miała zmieniająca się wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych. Należy dodać, że w analizowanym okresie nie uwzględniano w budżecie osobnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Staszów należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej zadań należy m.in.: motywowanie osób uzależnionych do leczenia, kontrolowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz opiniowanie wniosków o wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez Komisję, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2012-2014

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie spadała z roku na rok (ze 131 w 2012 r. do 119 w 2014 r.), podobnie jak liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (z 326 w 2012 r. do 297 w 2014 r.).

W 2014 roku znacznie wzrosła liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (60 w 2012 r., 57 w 2013 r., 122 w 2014 r.). Warto dodać, iż w analizowanym okresie nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W 2014 roku znacznie wzrosła liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy (46 w 2012 r., 38 w 2013 r., 65 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące (49 w 2012 r., 40 w 2013 r., 90 w 2014 r.).

W analizowanym okresie GKRPA zabiegała także o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego. W tym celu podejmowała kroki zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (w stosunku do 41 w 2012 r., 40 w 2013 r., 91 w 2014 r.) oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (wobec 30 osób w

2012 r., 18 w 2013 r. i 57 w 2014 r.). W latach 2012-2014 liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA, ulegała wahaniom (58 w 2012 r., 13 w 2013 r., 40 w 2014 r.).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy ogrywają: działające w Staszowie – Staszowski Ośrodek Trzeźwości „Strumyk” w Staszowie, Punkt Informacyjno-Terapeutyczny dla Uzależnionych i Ich Rodzin, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciwdziałania Narkomanii, Centrum Psychoterapii „Promedic”, Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Przystępstw w Rodzinie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Grupy samopomocowe „AA”, „Al-Anon”, „Al-Ateen” i „DDA”, Grupa wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, Placówka Wsparcia Dziennego – Świetlica „Jutrzenka” w Staszowie oraz jej filie w Staszowie oraz w miejscowościach: Dobra, Grzybów, Sielec, Niemścice, Kurozwęki, Czajków Południowy, Wola Osowa, Łukawica, Wiązownica Kolonia, Krzywołęz i Wólka Żabna.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz liczby osób z gminy objętych przez nie wsparciem w 2014 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz liczba osób z gminy objętych przez nie wsparciem w 2014 roku

nazwa i adres jednostki	liczba osób z gminy objętych wsparciem w 2014 roku
Staszowski Ośrodek Trzeźwości „Strumyk” w Staszowie, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów	40
Punkt Informacyjno-Terapeutyczny dla Uzależnionych i Ich Rodzin w Staszowie, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów	91
Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciwdziałania Narkomanii w Staszowie, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów	
Centrum Psychoterapii „Promedic” w Staszowie, ul. Mickiewicza 24, 28-200 Staszów	19
Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie, ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów	z powodu alkoholizmu: 76 rodzin liczących 141 osób, z powodu narkomanii: 1 osoba, z powodu przemocy w rodzinie: 5 rodzin liczących 16 osób.
Punkt ds. Przeciwdziałania Przemocy i Przystępstw w Rodzinie w Staszowie, ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów	57
Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Staszowie, ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów	175
Grupa samopomocowa „AA” w Staszowie, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów	32
Grupa samopomocowa „Al-Anon” w Staszowie, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów	12

Grupa samopomocowa „Al-Ateen” w Staszowie, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów	
Grupa samopomocowa „DDA” w Staszowie, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów	7
Grupa wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie w Staszowie, ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów	15
Placówka Wsparcia Dziennego – Świetlica „Jutrzenka” w Staszowie, ul. Szkolna 14, 28-200 Staszów	198
Filie Placówki Wsparcia Dziennego – Świetlicy „Jutrzenka” w Staszowie: ul. Jana Pawła II 10 w Staszowie oraz w miejscowościach: Dobra 52, Grzybów 3, Sielec 37, Niemścice 41a, Kurozwęki 28, Czajków Południowy 133, Wola Osowa 22, Łukawica 26a, Wiązownica Kolonia 90, Krzywołęcz 54a i Wólka Żabna 3.	

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy w Staszowie.

Funkcjonujący w Staszowie Staszowski Ośrodek Trzeźwości „Strumyk” zajmuje się promowaniem trzeźwości i zdrowego stylu życia, terapią indywidualną i grupową osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu oraz doświadczających przemocy w rodzinie oraz wspieraniem ich w ramach grup samopomocowych AA, Al-Anon, Al-Ateen i DDA, a także prowadzeniem Punktu Informacyjno-Terapeutycznego dla Uzależnionych i Ich Rodzin oraz Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Przeciwdziałania Narkomanii.

Punkt Informacyjno-Terapeutyczny dla Uzależnionych i Ich Rodzin motywuje osoby uzależnione i współuzależnione do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego, zachęca osoby pijące ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnione do zmiany szkodliwego wzorca picia, prowadzi terapię uzależnień oraz udziela informacji na temat choroby alkoholowej i możliwości leczenia osób uzależnionych i współuzależnionych, uzależnienia od środków psychotropowych, narkotyków i możliwości leczenia oraz działalności grup samopomocowych.

Punkt, w którym dyżury pełni specjalista z zakresu uzależnień i pomocy psychologicznej, współpracuje z ośrodkami leczenia odwykowego ambulatoryjnego i stacjonarnego w województwie świętokrzyskim, klubami abstynenckimi, grupami samopomocowymi i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Uczestnicy zajęć organizowanych w Punkcie mogą korzystać z minisiłowni i stołu do tenisa stołowego, corocznie biorą udział w spotkaniach i wyjazdach integracyjnych, m.in. do Częstochowy na ogólnopolskie spotkania rodzin abstynenckich, na piknik abstynencki, uroczystości rocznicowe, spotkanie opłatkowe czy Sylwestra.

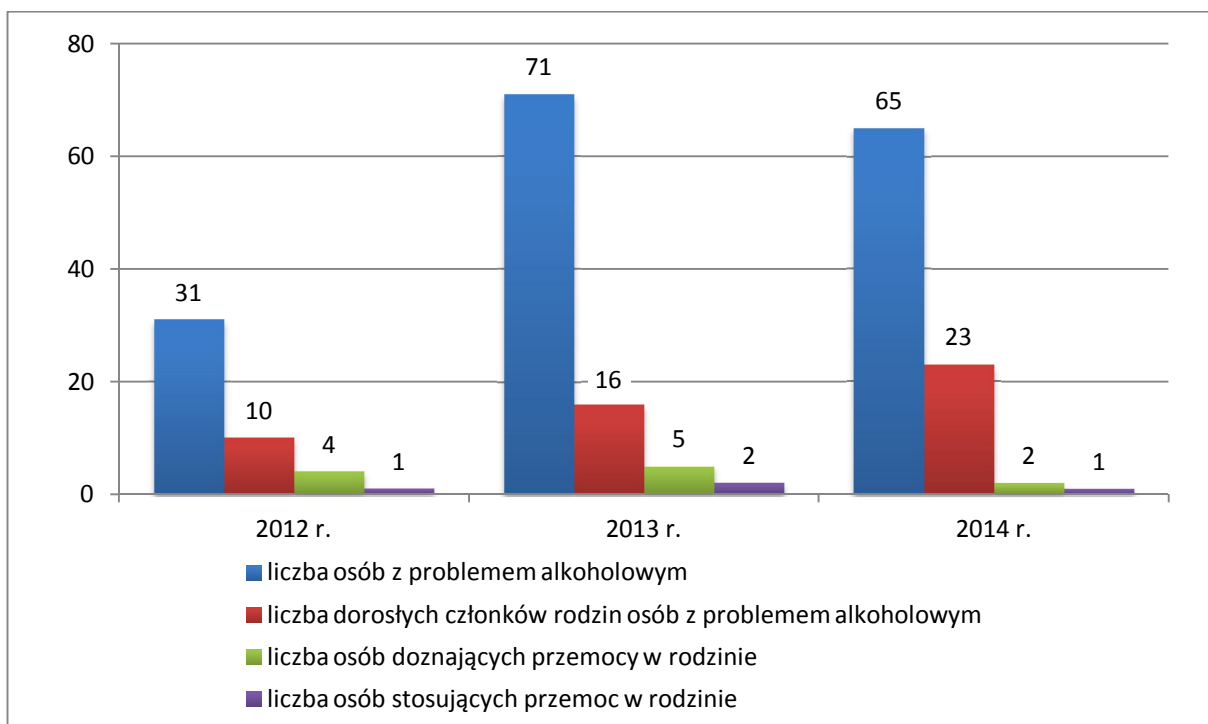
Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciwdziałania Narkomanii oferuje poradnictwo dla młodzieży, rodziców, wychowawców i nauczycieli w zakresie przeciwdziałania narkomanii. Świadczona pomoc obejmuje: udzielanie informacji o problemie narkomanii i uzależnieniu od substancji psychoaktywnych, wspieranie profilaktyczno-edukacyjne rodziców, wychowawców i nauczycieli, wstępne motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, informowanie o ośrodkach leczenia odwykowego i ruchach samopomocowych,

promowanie zdrowego, wolnego od nałogów stylu życia oraz udzielanie informacji dotyczących zakażeń HIV i zachorowań na AIDS.

W Punkcie działa Młodzieżowa Grupa Liderów Przeciwdziałania Narkomanii, której zadania obejmują: upowszechnianie informacji i prowadzenie edukacji wśród rówieśników w zakresie przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym młodzieży, promowanie zdrowego, wolnego od używek i bezpiecznego stylu życia, informowanie i edukowanie rówieśników o szkodliwości używania substancji psychoaktywnych oraz propagowanie w szkołach i środowisku rówieśniczym działalności profilaktyczno-edukacyjnej w zakresie uzależnień.

W latach 2013-2014 liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach Punktu Informacyjno-Terapeutycznego dla Uzależnionych i Ich Rodzin oraz Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Przeciwdziałania Narkomanii, była znacznie wyższa niż w 2012 roku (46 w 2012 r., 94 w 2013 r., 91 w 2014 r.). Wśród nich zdecydowaną większość stanowiły osoby z problemem alkoholowym (31 w 2012 r., 71 w 2013 r., 65 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27. Osoby objęte wsparciem przez Punkt Informacyjno-Terapeutyczny dla Uzależnionych i Ich Rodzin oraz Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciwdziałania Narkomanii w Staszowie w latach 2012-2014

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy w Staszowie.

Działający przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Staszowie Punkt ds. Przeciwdziałania Przemocy i Przystępstw w Rodzinie prowadzi poradnictwo dla osób doznających przemocy rodzinie w zakresie: interwencji kryzysowej i pomocy ofiarom przemocy, pomocy indywidualnej i grupowej osobom doznającym przemocy, pisania pozwów i wniosków do sądu, możliwości uzyskania pomocy socjalnej z OPS-u zgodnie z obowiązującym prawem oraz pomocy i wsparcia w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

W Punkcie dyżuruje pracownik socjalny – specjalista z zakresu pracy socjalnej i przemocy, który ściśle współpracuje m.in. z Komendą Powiatową Policji, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Sądem Rodzinnym i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ramach Punktu prowadzona jest również grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy.

Prowadzona w gminie (w szczególności w działających na jej terenie placówkach oświatowych i wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży) działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów oraz spektakli profilaktycznych (np. „Chemiczna Pułapka – od napojów energetycznych do alkoholu”, „Motywacja do nauki jako czynnik zapobiegający uzależnieniom”, „Media i zagrożenia medialne oraz cyberprzemocy”), prelekcji i pogadanek, ogólnopolskich akcji i kampanii promujących zdrowy, pozbawiony nałogów i przemocy styl życia (np. „Postaw na Rodzinę”, „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Bądź widoczny na drodze”, „Pierwszaki – zdrowo i bezpiecznie do szkoły”, „Noc Profilaktyki”), festynów i innych imprez plenerowych, imprez sportowych, konkursów oraz szkoleń i warsztatów dla rodziców i nauczycieli.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Staszów bezdomność nie urasta do rangi problemu, jeśli się pojawia, ma póki co charakter jednostkowy. Dedykowany do pomocy osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. W omawianym okresie bezdomność była powodem przyznania pomocy społecznej w przypadku 1 osoby w 2012 roku, 4 osób (w tym 2 osób z terenów wiejskich gminy) w 2013 roku i 6 osób (w tym 3 osób z terenów wiejskich gminy) w 2014 roku.

W Staszowie funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej w Staszowie, które w ramach realizowanych zadań podejmuje działania na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób bezdomnych objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, w tym organizowaniem zatrudnienia socjalnego.

W gminie nie ma natomiast żadnych placówek zapewniających osobom bezdomnym schronienie. W razie potrzeby osoby te kierowane są do noclegowni i schronisk działających poza jej terenem, w tym do Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta w Kielcach oraz Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn w Tarnobrzegu.

W latach 2012-2014 odnotowano wzrost liczby świadczeń (6 w 2012 r., 61 w 2013 r. i 365 w 2014 r.) oraz kwot wydatkowanych na opłacenie schronienia (150 zł w 2012 r., 1.304 zł w 2013 r. i 7.823 zł w 2014 r.) dla osób bezdomnych z gminy. W 2015 roku przewiduje się dalszy wzrost wydatków na ten cel.

Według danych Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, w 2014 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 33 placówki zapewniające wsparcie osobom bezdomnym. Były to: domy dla osób bezdomnych, noclegownie, ogrzewalnie, stołówki, świetlice, punkty pralnicze i kąpielowe. Na terenie powiatu ziemskiego kieleckiego, z którym graniczy gmina Staszów działały: prowadzony przez Stowarzyszenie „Arka Nadziei”, Dom dla Osób Bezdomnych w Chałupkach zapewniający schronienie i wyżywienie dla 15 osób, prowadzona przez Fundację Tarkowskich Herbu Klamry Wielopokoleniowa Rodzina Zastępcza – Dom Pomocy „Słoneczny” w Daleszycach (Widelki 38), zapewniająca schronienie i wyżywienie dla 45-50 osób oraz Dom Samotnej Matki i Ofiar Przemocy Koła Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta w Piekoszowie (Wierna Rzeka 21) dysponujący 8 miejscami dla kobiet w ciąży, matek z małymi dziećmi oraz ofiar przemocy domowej.

Warto dodać, iż w analizowanym roku największą liczbą miejsc dla osób bezdomnych (84) w województwie świętokrzyskim dysponowało wspomniane już powyżej Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Kielcach, które przez cały rok zapewnia całodobowe schronienie, wyżywienie, odzież i środki czystości.

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

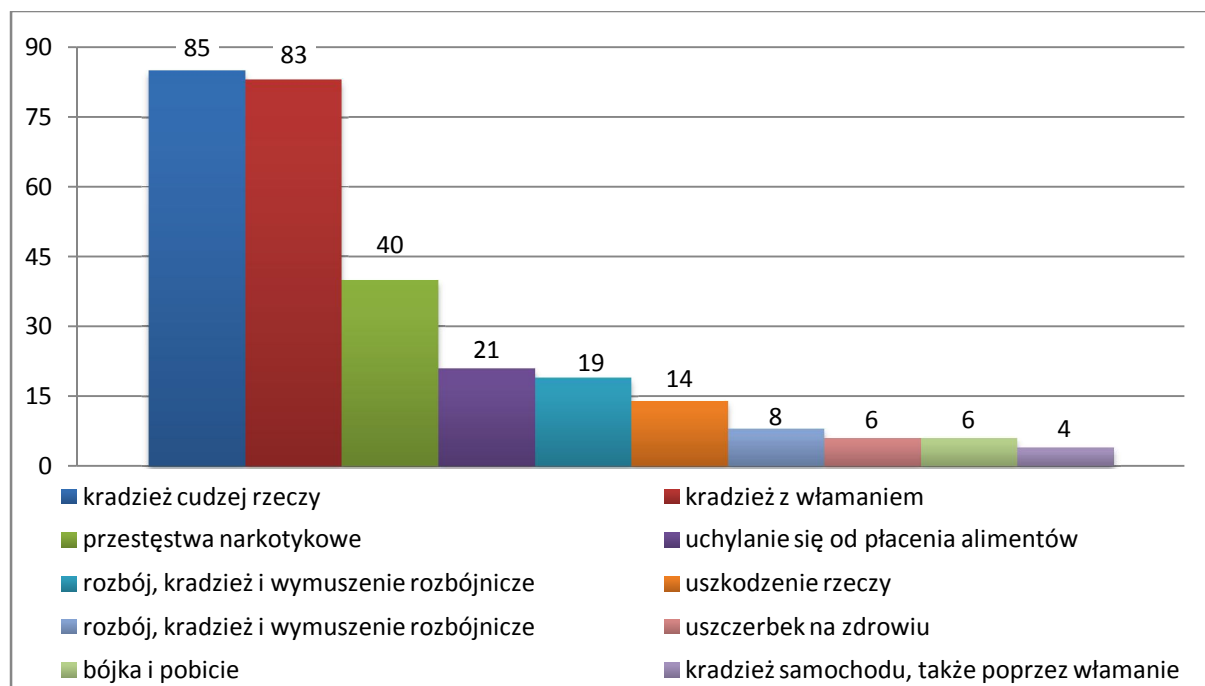
Według danych Komendy Powiatowej Policji w Staszowie, w 2014 roku na terenie gminy Staszów wszczęto 568 postępowań, w efekcie których stwierdzono 1.359 przestępstw (w analizowanym roku wykryto 1.186 z nich), w tym 822 przestępstwa gospodarcze i 416 przestępstw kryminalnych. Wśród tych ostatnich dominowały kradzieże cudzej rzeczy (85 czynów) i kradzieże z włamaniem (83).

W analizowanym roku za podejrzanych popełnionych przestępstw uznano 350 osób, w tym 334 osoby dorosłe i 16 osób nieletnich. Najwięcej osób dorosłych dopuściło się przestępstw kryminalnych (175 osób) i gospodarczych (47), a z podziałem na kategorie

– kradzieży z włamaniem (20), przestępstw narkotykowych (19) i kradzieży cudzej rzeczy (15), z kolei najwięcej nieletnich dopuściło się przestępstw kryminalnych (15), w tym uszkodzenia rzeczy (5 osób) i uszczerbku na zdrowiu (4 osoby).

Dane szczegółowe na temat przestępczości w gminie w 2014 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Przepięstwa popelnione w gminie w 2014 roku

Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Staszowie.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Staszów wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o dodatkach mieszkaniowych, ustawa – Prawo energetyczne oraz ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

W 2014 roku kadre Ośrodka stanowiły 43 osoby, w tym kierownik i zastępcza kierownika OPS-u, 14 pracowników socjalnych (5 pracowników było zatrudnionych w ramach projektu systemowego współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego), 6 pracowników działającego w ramach OPS-u Środowiskowego Domu Samopomocy (kierownik, pielęgniarka, pedagog, starszy opiekun, terapeuta zajęciowy, sprzątaczką), 7 pracowników Działu usług (kierownik, opiekun w działającym w ramach OPS-u Domu Dziennego Pobytu, 4 opiekunki, 1 osoba ds. usług specjalistycznych), 4 pracowników Działu świadczeń rodzinnych (kierownik, 3 pracowników do obsługi świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych), 3 pracowników

Działu informacyjnego (kierownik, 3 osoby do obsługi świadczeń pomocy społecznej), 2 pracowników Sekcji ds. dodatków mieszkaniowych (w tym kierownik), 4 pracowników Działu finansowo-księgowego (główny księgowy, 1 pracownik ds. płac i ubezpieczeń społecznych, 1 pracownik ds. księgowości, kasjer) oraz 3 pracowników Działu organizacyjno-kadrowego (kierownik, kierowca, sprzątaczką).

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.884 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS-ie oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2014 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	2
wykształcenie wyższe	2
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	2
pracownicy socjalni	14
wykształcenie wyższe	9
wykształcenie średnie	5
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	5
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	3
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	2
pozostali pracownicy	27
wykształcenie wyższe	18
wykształcenie średnie	3
wykształcenie inne	6
wolontariusze	303
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	0
staże	3

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

Ze wsparcia udzielanego przez OPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W latach 2012-2014 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie zwiększały się z roku na rok (z 14.547.704 zł w 2012 r. do 15.837.479 zł w 2014 r.). Wpływ na to miał m.in. systematyczny wzrost środków finansowych przeznaczonych na przeciwdziałanie alkoholizmowi, pokrycie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej oraz utrzymania dzieci z gminy w pieczy zastępczej, wspieranie rodziny poprzez zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny, na zasiłki stałe, prowadzenie żłobka oraz pomoc materialną dla uczniów. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2012 r.	w 2013 r.	w 2014 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	26.353	23.981	25.067
przeciwdziałanie alkoholizmowi	372.257	355.760	463.214
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	818.947	976.095	999.379
ośrodki wsparcia	342.932	330.439	337.380
rodziny zastępcze	1.238	2.912	9.261
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	35.729	0
wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	62.858	371.109	396.810
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	7.998.368	7.776.362	7.903.554
składki na ubezpieczenia zdrowotne	72.656	76.653	75.954
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	271.127	463.142	395.074
dodatki mieszkaniowe	524.554	522.887	543.660
zasiłki stałe	360.582	466.631	481.573
Ośrodek Pomocy Społecznej	1.142.390	1.133.357	1.169.167
specjalistyczne poradnictwo	3.190	3.401	965
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	188.871	175.292	179.111
Centrum Integracji Społecznej	870.297	904.103	809.936
pozostała działalność – program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	646.000	731.392	779.072
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
żłobki	125.886	246.208	289.527
kluby dziecięce	234.458	517.539	436.723
pomoc materialna dla uczniów	161.176	209.809	214.990
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	323.564	361.713	327.062
ogółem	14.547.704	15.684.514	15.837.479
w tym w budżecie OPS	12.708.529	13.113.435	13.240.490

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

W latach 2012-2014 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, ulegała wahaniom (1.313 w 2012 r., 1.432 w 2013 r. i 1.380 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (2.233 w 2012 r., 2.424 w 2013 r., 2.190 w 2014 r.). Istotny wpływ na wzrost w 2013 roku liczby beneficjentów miało podwyższenie od 1 października 2012 roku kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także ubożenie mieszkańców gminy będące m.in. efektem bezrobocia oraz dziedziczenia ubóstwa.

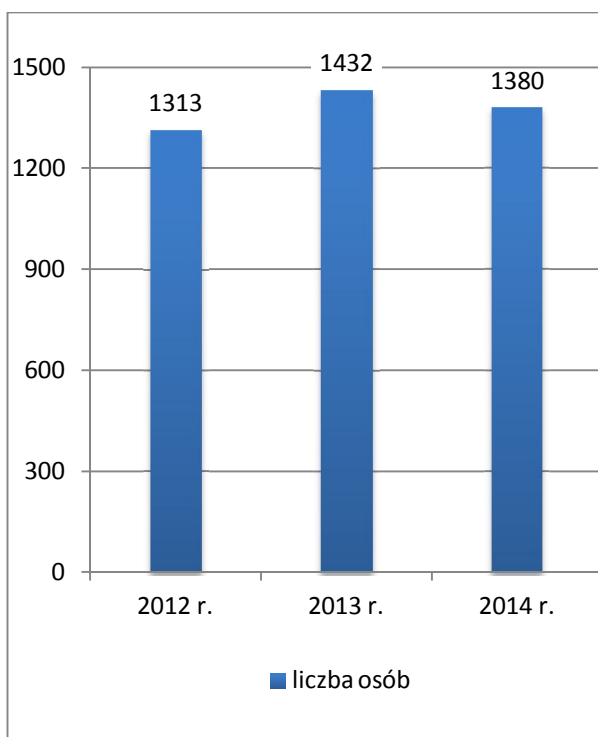
Uwagę zwracał również znaczny wzrost w 2014 roku liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w gminie, czyli osób, które były objęte wsparciem przynajmniej przez 18 miesięcy w ciągu ostatnich 3 lat (791 w 2012 r., 768 w 2013 r., 818 w 2014 r.). Ich udział w ogóle odbiorców pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie był bardzo wysoki i oscylował pomiędzy 55 a 62% (62,2% w 2012 r., 55,3% w 2013 r., 60,8% w 2014 r.).

W analizowanym okresie udział osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, w ogóle mieszkańców gminy, zmieniał się, osiągając najwyższą wartość w 2013 roku. W 2012 roku wyniósł on 8,4%, rok później 9,2%, a w 2014 roku 8,3%.

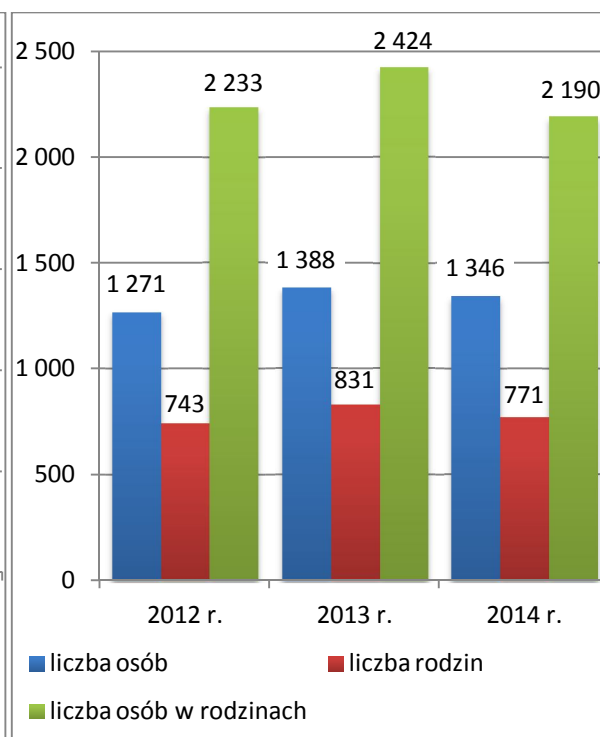
W latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, ulegała wahaniom (1.585 w 2012 r., 1.948 w 2013 r., 1.712 w 2014 r.), natomiast liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne, zmniejszała się nieznacznie z roku na rok (z 1.740 w 2012 r. do 1.695 w 2014 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 29. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia

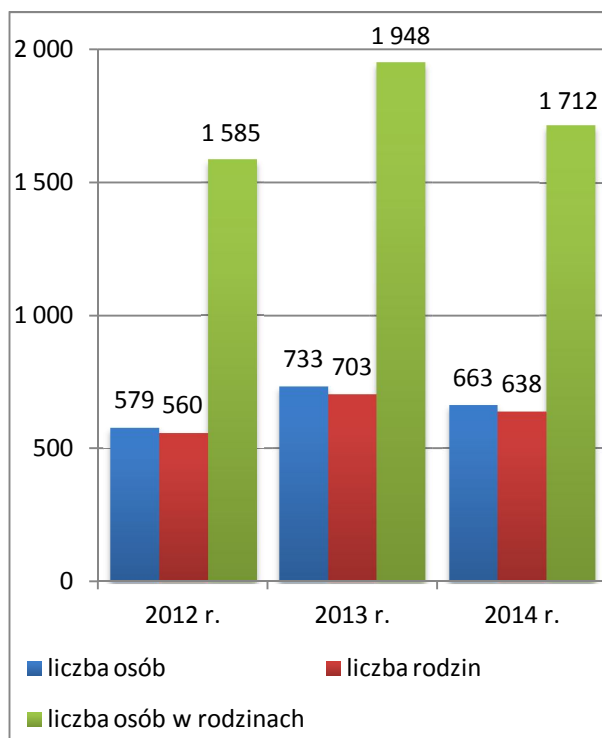

Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie

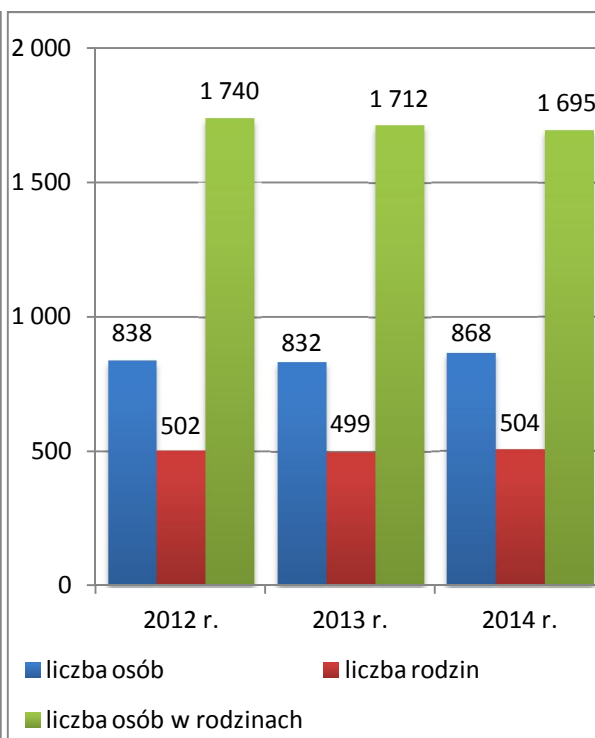

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

Wykres 31. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne

Wykres 32. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne

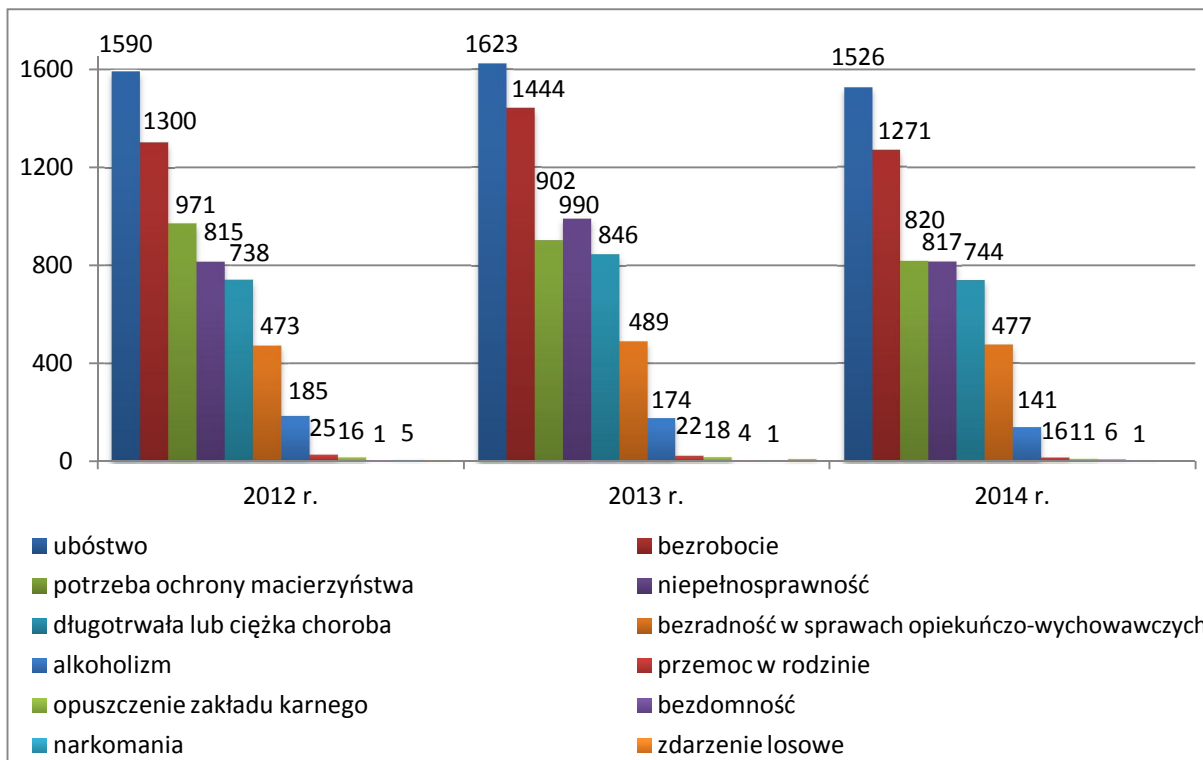

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

W analizowanym okresie wahaniom ulegała liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (743 w 2012 r., 831 w 2013 r., 771 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób przebywających w tych rodzinach (2.233 w 2012 r., 2.424 w 2013 r., 2.190 w 2014 r.).

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2012-2014 najliczniejszą grupę stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Dość liczne grono stanowiły również rodziny wymagające ochrony macierzyństwa, głównie z uwagi na wielodzietność, zmagające się z niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą oraz bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 33. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

W 2013 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła, a w kolejnym roku znacznie spadła liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z większości najważniejszych powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, tj. ubóstwa (1.590 w 2012 r., 1.623 w 2013 r., 1.526 w 2014 r.), bezrobocia (1.300 w 2012 r., 1.444 w 2013 r., 1.271 w 2014 r.), niepełnosprawności (815 w 2012 r., 990 w 2013 r., 817 w 2014 r.) oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby (738 w 2012 r., 846 w 2013 r., 744 w 2014 r.). Wyjątek stanowili odbiorcy pomocy społecznej objęci wsparciem w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa, alkoholizmem i przemocą w rodzinie, których liczba z roku na rok spadała (potrzeba ochrony macierzyństwa: z 971 w 2012 r. do 820 w 2014 r., alkoholizm: ze 185 w 2012 r. do 141 w 2014 r., przemoc w rodzinie: z 25 w 2012 r. do 16 w 2014 r.).

Na uwagę zasługuje również pozostająca na zbliżonym poziomie liczba osób w rodzinach zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (473 w 2012 r., 489 w 2013 r., 477 w 2014 r.), systematyczny, choć niewielki, wzrost liczby odbiorców pomocy społecznej dotkniętych bezdomnością (1 w 2012 r., 4 w 2013 r., 6 w 2014 r.), a także nieznaczny spadek w 2014 roku liczby osób wymagających wsparcia w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (16 w 2012 r., 18 w 2013 r., 11 w 2014 r.).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem poprzez rodzaj, formę i rozmiar świadczenia odpowiedni do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, zaś potrzeby osób i rodzin korzystających ze wsparcia są uwzględniane w miarę możliwości Ośrodka.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2012-2014

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
pieniężne	zasiłek stały	105	114	118	990	1.101	1.134
	zasiłek okresowy	71	77	62	194	229	187
	zasiłek celowy	544	696	617	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	447	514	519	1.340	1.898	2.088
niepieniężne	posiłek	655	625	670	81.540	81.149	92.238
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	655	625	599	81.540	81.149	77.275
	schronienie	1	1	1	6	61	365
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	1	6	0	1	6	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	47	46	52	495	473	520
usługi	usługi opiekuńcze	26	27	21	6.733	5.542	5.724
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	16	14	14	1.253	1.143	1.107
	poradnictwo specjalistyczne	222	275	282	642	713	617
	praca socjalna	931	1000	1005	2.763	2.838	2.770
	interwencja kryzysowa	63	66	51	180	170	176
	kontrakt socjalny	36	36	35	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	82	46	35	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	25* (2)	26* (2)	30* (2)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	1.238	2.912	9.261	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2012-2014 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych w latach 2012-2014 ulegała wahaniom (544 w 2012 r., 696 w 2013 r. i 617 w 2014 r.).

Ważną formą wsparcia finansowego był także zasiłek stały. Jest on udzielany osobom samotnym i osobom w rodzinach niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy, jeżeli ich dochód lub dochód na osobę w rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub na osobę w rodzinie. W latach 2012-2014 liczba osób objętych zasiłkiem stałym systematycznie rosła (z 105 w 2012 r. do 118 w 2014 r.). Z tej formy pomocy korzystały głównie osoby gospodarujące samotnie.

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (obowiązywał on do końca 2013 roku; na lata 2014-2020 Rada Ministrów przyjęła wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”). Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych.

Warto dodać, iż w styczniu 2014 roku Rada Miejska w Staszowie podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania dzieci i uczniów objętych programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020, a także uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania wsparcia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Przyjęcie tych uchwał pozwoliło na objęcie pomocą osób i rodzin, których dochody nieznacznie przekraczają ustalone kryteria, lecz ich trudna sytuacja, np. z powodu bezrobocia, choroby czy niepełnosprawności, uzasadnia udzielenie pomocy. Liczba świadczeń wypłaconych w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” z przeznaczeniem na zakup posiłku lub żywności stale zwiększała się (1.340 w 2012 r., 1.898 w 2013 r. i 2.088 w 2014 r.).

W latach 2012-2014 znacznie wzrosła liczba świadczeń na zapewnienie schronienia osobom bezdomnym (6 w 2012 r., 61 w 2013 r. i 365 w 2014 r.). W analizowanym okresie zwiększała się również liczba świadczeń udzielanych w związku z pokrywaniem kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej (z 495 w 2012 r. do 520 w 2014 r.). Wzrost ten spowodowany był głównie zwiększeniem kosztów utrzymania w tego typu placówkach.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Była ona prowadzona

m.in. w oparciu o zawarte kontrakty socjalne, których liczba utrzymywała się na zbliżonym poziomie (po 36 w latach 2012-2013 i 35 w 2014 r.).

W latach 2012-2014 OPS realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając 2 asystentów rodziny, którzy mieli pod opieką 25 rodzin w 2012 roku, 26 rodzin rok później oraz 30 rodzin w 2014 roku. OPS partycypował także w kosztach utrzymania dzieci w opiece zastępczej, a poniesiony z tego tytułu wydatek wyniósł: 1.238 zł w 2012 r., 2.912 zł w 2013 r. i 9.261 zł w 2014 r.

W związku z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w grudniu 2012 roku na terenie gminy Staszów utworzono Placówkę Wsparcia Dziennego – Świetlicę „Jutrzenka”, która do 30 czerwca 2013 roku działała w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej. Od 1 lipca 2013 roku stanowi ona samodzielną jednostkę wraz z 12 filiami, z których każda dysponuje 15 miejscami (łącznie świetlice posiadają 180 miejsc). Celem działania placówki jest wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz edukacyjnej.

W latach 2012-2014 w gminie świadczona była także pomoc dla uczniów w postaci stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. Najczęściej wsparcie to kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Liczba osób nim objętych zwiększała się z roku na rok (533 w 2012 r., 568 w 2013 r., 571 w 2014 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła: 90.923 zł w 2012 roku, 130.809 zł w 2013 roku oraz 144.257 zł w 2014 roku.

Od 2014 roku w gminie realizowany jest również rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się OPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny – wydano 658 Kart (stan na 31.12.2015r).

W analizowanym okresie Ośrodek i funkcjonujące w gminie Centrum Integracji Społecznej realizowały również współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego projekty służące reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych i wykluczonych społecznie. W 2012 roku 4 projektami objęto łącznie 118 osób, z czego 18 osób uczestniczyło w realizowanym przez OPS projekcie pn. „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej z terenu miasta i gminy Staszów”, a pozostałe osoby brały udział we wdrażanych przez CIS projektach pn. „Nowa ścieżka zawodowa” (16 osób), „Aktywność się opłaca” (33 osoby) oraz „Szansa na aktywną przyszłość” (51 osób). W kolejnych dwóch latach kontynuowano projekty pn. „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej z terenu miasta i gminy Staszów” (brało w nim udział po 20 osób w każdym roku) oraz „Szansa na aktywną przyszłość” (uczestniczyły w nim 64 osoby w 2013 r. i 26 osób w 2014 r.)

W latach 2012-2014 Ośrodek i Centrum brały także udział w konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach przygotowanych programów. Były to: Program pn. „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu”, którym w 2012 roku objęto 14 osób (jego realizatorem był CIS), Program osłonowy pn. „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” i przygotowany w jego ramach projekt pn. „Przemocy Stop”, w którym w 2013 roku uczestniczyło 20 osób (jego realizatorem był OPS), oraz Program pn. „Asystent rodziny

i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” (jego realizatorem był także OPS), który w latach 2012-2014 pozwolił na zatrudnienie 2 asystentów rodziny.

Ośrodek, prowadząc swoją działalność, aktywnie współpracował z funkcjonującymi na terenie gminy organizacjami pozarządowymi, którym gmina zlecała realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, a także edukacji, oświaty i wychowania. W 2013 roku 9, a w 2012 i 2014 roku po 8 organizacji pozarządowych otrzymało zlecenia realizacji zadań w trybie działalności pożytku publicznego, dostając na ten cel dotacje w wysokości: 33.300 w 2012 roku, 38.100 w 2013 roku i 23.000 zł w 2014 roku.

W ramach realizowanych zadań OPS przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2012-2014 ogólna liczba udzielonych świadczeń zmniejszała się z roku na rok (z 49.706 w 2012 r. do 42.612 w 2014 r.), na co zasadniczy wpływ miał systematyczny spadek wypłacanych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (38.947 w 2012 r., 35.550 w 2013 r., 32.905 w 2014 r.).

W analizowanym okresie z roku na rok zmniejszała się również liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych (z 2.106 w 2012 r. do 852 w 2014 r.). Spadek ten spowodowany był zmianą ustawy o świadczeniach rodzinnych; od 1 lipca 2013 roku wygasły wszystkie decyzje dotyczące świadczeń pielęgnacyjnych i wprowadzono nowe warunki otrzymania świadczeń, które spełniało znacznie mniej osób.

W 2014 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost liczby wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych (z 70 do 163). Był on spowodowany tym, że w 2013 roku świadczenia te wypłacano tylko od lipca do grudnia, natomiast w kolejnym roku przez 12 miesięcy.

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	38.947	35.550	32.905
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	8.439	8.420	8.519
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	2.106	1.480	852
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	X	405	0
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	X	70	163
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	214	168	98
ogółem			
liczba świadczeń	49.706	46.039	42.537
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	X	X	1.189

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

Od 2014 roku Ośrodek przyznawał zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

W analizowanym roku OPS przyznał 1.189 takich zasiłków na kwotę 615.544 zł. W 2015 roku nastąpił spadek liczby wypłaconych zasiłków dla opiekuna, wypłacono 647 zasiłków na kwotę 335.280zł. Wynika to z tego, iż w 2014 roku wypłacone zostały wyrównania zasiłku dla opiekuna dla osób, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego za okres od 1 lipca 2013 roku do 14 maja 2014 roku.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy (od 2013 roku) OPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek i ich wartość ulegały wahaniom (1.889 na kwotę 201.854 zł w 2012 r., 2.023 na kwotę 246.070 zł w 2013 r., 1.713 na kwotę 244.247 zł w 2014 r., 559 na kwotę 56.837 zł w 2015r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2013-2014 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była nieco niższa niż w 2012 roku (163 w 2012 r., 152 w 2013 r., 151 w 2014 r.), podobnie jak liczba wypłaconych świadczeń (3.005 w 2012 r., 2.958 w 2013 r., 2.969 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	163	152	151
liczba wypłaconych świadczeń	3.005	2.958	2.969
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	1.232.329	1.250.368	1.253.629

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Staszów, obok Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonują: w Staszowie – Środowiskowy Dom Samopomocy, Dom Dziennego Pobytu, Centrum Integracji Społecznej oraz Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przystępstw w Rodzinie, a także Dom Pomocy Społecznej w Kurozwałkach i Placówka Wsparcia Dziennego – Świetlica „Jutrzenka” w Staszowie z filiami w Staszowie oraz w miejscowościach: Dobra, Grzybów, Sielec, Niemścice, Kurozwałki, Czajków Południowy, Wola Osowa, Łukawica, Wiązownica Kolonia, Krzywołęcz i Wólka Żabna. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Instytucje wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji oraz podmiot prowadzący	zakres oferowanych usług, kategoria klienta oraz potrzeby w zakresie rozwoju instytucji
<p>Środowiskowy Dom Samopomocy w Staszowie, ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów. Podmiot prowadzący: Gmina Staszów (ŚDS działa w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie).</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług:</u> trening funkcjonowania w codziennym życiu (w tym trening dbałości o wygląd zewnętrzny i higienę osobistą, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi), terapia zajęciowa, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, edukacja zdrowotna, zajęcia rewalidacyjne oraz integracyjne i rekreacyjne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, opieka oraz gorący posiłek przygotowywany w ramach treningu kulinarnego. <u>Kategoria klienta:</u> osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym: osoby przewlekle psychicznie chore i osoby upośledzone umysłowo. <u>Potrzeby w zakresie rozwoju instytucji:</u> zwiększenie dotacji na uczestnika do kwoty co najmniej 1.200 zł w celu zabezpieczenia środków finansowych na bieżące funkcjonowanie ośrodka wsparcia (obecna średnia na 1 uczestnika to kwota 1.020 zł).</p>
<p>Dom Dziennego Pobytu w Staszowie – stołówka, świetlica, punkt pralniczy i kąpielowy, ul. Krakowska 9b, 28-200 Staszów. Podmiot prowadzący: Gmina Staszów (DDP działa w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie).</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług:</u> 1 gorący posiłek dziennie, usługi pralnicze i kąpielowe, zajęcia kulturalne (czytanie prasy, oglądanie telewizji, gry stolikowe), paczki żywnościowe z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocnych. <u>Kategoria klienta:</u> osoby ubogie, samotne, starsze z terenu gminy Staszów, osoby bezdomne przebywające na terenie gminy.</p>
<p>Dom Pomocy Społecznej w Kurozwękach, Kurozwęki, ul. Kościelna 4, 28-200 Staszów. Podmiot prowadzący: Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a'Paulo Prowincji Warszawskiej.</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług:</u> opieka całodobowa, rehabilitacja, terapia zajęciowa. <u>Kategoria klienta:</u> osoby w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chore.</p>
<p>Centrum Integracji Społecznej w Staszowie, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów. Podmiot prowadzący: Gmina Staszów.</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług:</u> pomoc osobom z terenu gminy Staszów, które nie mogą znaleźć swojego miejsca w życiu społecznym i zawodowym poprzez tzw. zatrudnienie socjalne oraz działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej. <u>Kategoria klienta:</u> osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w szczególności: długotrwale bezrobotni, bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności, uzależnieni od alkoholu po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego, uzależnieni od narkotyków po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej, zwalniani z zakładów karnych mający trudności w integracji ze środowiskiem, osoby zaburzone psychicznie i niepełnosprawni. <u>Potrzeby w zakresie rozwoju instytucji:</u> zwiększenie dotacji</p>

	na potrzeby związane z funkcjonowaniem Centrum oraz ścisła współpraca z gminą w zakresie wykorzystywania własnej działalności Centrum (wytwórczej, handlowej, usługowej) poprzez wspieranie, promowanie i zlecanie zadań, które dotyczą świadczenia usług na rzecz mieszkańców gminy i innych podmiotów.
Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przepęstw w Rodzinie w Staszowie , ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów. Podmiot prowadzący: Gmina Staszów (Punkt działa w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie)	<u>Zakres oferowanych usług:</u> bezpłatne poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy. <u>Kategoria klienta:</u> osoby doznające przemocy i stosujące przemoc.
Placówka Wsparcia Dziennego – Świetlica „Jutrzenka” w Staszowie , ul. Szkolna 14, 28-200 Staszów, wraz z filiami: Staszów (ul. Jana Pawła II 10), Dobra 52, Grzybów 3, Sielec 37, Niemścice 41a, Kurozwęki 28, Czajków Południowy 133, Wola Osowa 22, Łukawica 26a, Wiązownica Kolonia 90, Krzywołęz 54a i Wólka Żabna 3. Podmiot prowadzący: Gmina Staszów.	<u>Zakres oferowanych usług:</u> wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz edukacyjnej, stworzenie dzieciom możliwości spędzania aktywnie czasu wolnego oraz udzielanie pomocy w rozwiązywaniu podstawowych trudności w nauce oraz w funkcjonowaniu w grupie rówieśniczej (zajęcia profilaktyczne, plastyczne, teatralne, muzyczno-taneczne, komputerowe). <u>Kategoria klienta:</u> dzieci i młodzież w wieku od 7 do 15 lat, głównie z rodzin dysfunkcyjnych korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej.

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia działających poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Dom Pomocy Społecznej w Pęcławicach Górnych , Pęcławice Górne 23, 28-210 Bogoria. Podmiot prowadzący: Gmina Bogoria.	<u>Zakres oferowanych usług:</u> opieka całodobowa, usługi opiekuńcze, medyczne, terapeutyczne i rehabilitacyjne. <u>Kategoria klienta:</u> osoby w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Gnojnie , Gnojno 118, 28-114 Gnojno. Podmiot prowadzący: Powiat Buski.	<u>Zakres oferowanych usług:</u> opieka całodobowa, rehabilitacja i terapia zajęciowa. <u>Kategoria klienta:</u> osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie oraz dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie.

<p>Dom Pomocy Społecznej w Łagiewnikach, Łagiewniki 73, 28-110 Chmielnik. Podmiot prowadzący: Powiat Kielecki.</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług</u>: opieka całodobowa, rehabilitacja i terapia zajęciowa. <u>Kategoria klienta</u>: osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie oraz osoby przewlekle psychicznie chore.</p>
<p>Dom Pomocy Społecznej w Pińczowie, ul. Wesoła 5, 28- 400 Pińczów. Podmiot prowadzący: Powiat Pińczowski.</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług</u>: opieka całodobowa, usługi medyczne, terapeutyczne, rehabilitacyjne i terapia zajęciowa. <u>Kategoria klienta</u>: osoby przewlekle psychicznie chore.</p>
<p>Dom Pomocy Społecznej w Rudkach, Rudki 89, 28-225 Szydłów. Podmiot prowadzący: Caritas Diecezji Kieleckiej.</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług</u>: opieka całodobowa, usługi medyczne, terapeutyczne, rehabilitacyjne i terapia zajęciowa. <u>Kategoria klienta</u>: osoby przewlekle psychicznie chore.</p>
<p>Dom Pomocy Społecznej w Zochcinku, Zochcinek 42, 27-500 Opatów. Podmiot prowadzący: Powiat Opatowski.</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług</u>: opieka całodobowa, rehabilitacja i terapia zajęciowa. <u>Kategoria klienta</u>: osoby przewlekle psychicznie chore.</p>
<p>Dom Pomocy Społecznej we Włoszczowie, ul. Koniecpolska 20, 29-100 Włoszczowa. Podmiot prowadzący: Powiat Włoszczowski.</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług</u>: opieka całodobowa, medyczna, rehabilitacyjna i opiekuńczo-terapeutyczna. <u>Kategoria klienta</u>: osoby przewlekle psychicznie chore.</p>
<p>Dom Pomocy Społecznej w Tarnobrzegu, ul. Kurasia 7, 39-400 Tarnobrzeg. Podmiot prowadzący: Gmina Miasto Tarnobrzeg.</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług</u>: opieka całodobowa, usługi opiekuńcze, medyczne, terapeutyczne i rehabilitacyjne. <u>Kategoria klienta</u>: osoby przewlekle somatycznie chore.</p>
<p>Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn im. św. Brata Alberta w Kielcach, ul. Żeromskiego 36a, 35-376 Kielce. Podmiot prowadzący: Koło Kieleckie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta.</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług</u>: całodobowe schronienie, całodniowe wyżywienie, odzież, leki, środki czystości, pomoc psychologiczna. <u>Kategoria klienta</u>: bezdomni mężczyźni.</p>
<p>Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Tarnobrzegu, ul. Trześniowska 13, 27-600 Tarnobrzeg. Podmiot prowadzący: Caritas Diecezji Sandomierskiej.</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług</u>: nocleg, wyżywienie. <u>Kategoria klienta</u>: bezdomni mężczyźni.</p>
<p>Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzycach, ul. 11 Listopada 12, 39-432 Gorzycy. Podmiot prowadzący:</p>	<p><u>Zakres oferowanych usług</u>: schronienie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie na okres trzech miesięcy z możliwością przedłużenia w uzasadnionych przypadkach, ochrona przed osobą stosującą przemoc w rodzinie, interwencja kryzysowa, w ramach której</p>

Powiat Tarnobrzeski.	udzielane jest natychmiastowe wsparcie i pomoc psychologiczna, pedagogiczna, socjalna, rozpoznanie sytuacji ofiary przemocy w rodzinie, opracowanie planu pomocy wskazanej osobie i jej najbliższym. <u>Kategoria klienta</u> : osoby doświadczające przemocy w rodzinie.
----------------------	--

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Staszów funkcjonuje ponad 80 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada „Roczny Program Współpracy Gminy Staszów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach finansowych i pozafinansowych:

- zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w formach powierzenia lub wspierania wykonania zadania wraz z udzieleniem dotacji celowej na pokrycie całkowitych lub częściowych kosztów realizacji zadania,
- wzajemne informowanie gminy oraz organizacji pozarządowych o planowanych kierunkach działań, w tym informowanie organizacji pozarządowych o zadaniach publicznych, które będą realizowane w każdym roku obowiązywania Wieloletniego Programu,
- konsultowanie z organizacjami pozarządowymi lub Radą Działalności Pożytku Publicznego projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w pracach komisji konkursowych celem opiniowania ofert złożonych w otwartych konkursach ofert,
- prowadzenie serwisu internetowego dla organizacji pozarządowych na stronie internetowej Urzędu,
- spotkania przedstawicieli Urzędu z przedstawicielami sektora pozarządowego i innymi zainteresowanymi mające na celu wymianę poglądów dotyczących najważniejszych aspektów funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz rozwój form współpracy,

- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczyń i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli Urzędu,
- promowanie działalności podmiotów będących uczestnikami realizacji Wieloletniego Programu,
- wspieranie, rozwijanie i promowanie idei wolontariatu oraz wykorzystywanie potencjału wolontariuszy,
- obejmowanie patronatem przez władze gminy projektów i inicjatyw realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- prowadzenie działalności edukacyjnej i doradczej związanej z funkcjonowaniem organizacji pozarządowych, w tym inicjowanie lub współorganizowanie szkoleń podnoszących jakość pracy organizacji pozarządowych,
- udzielanie przez gminę rekomendacji wnioskującym organizacjom pozarządowym, jeżeli konieczność ich uzyskania wiąże się z działalnością prowadzoną przez te organizacje,
- nieodpłatne udostępnienie materiałów związanych ze wspieraniem oraz powierzaniem realizacji zadań publicznych, których realizacja odbywa się w drodze konkursu ofert,
- udzielanie, w miarę możliwości, pomocy związanej z wykonywaniem zadań publicznych w ramach działalności statutowej, polegającej na organizacji środków transportu do przewozu osób i materiałów oraz udostępnianiu pomieszczeń i bazy sportowo-rekreacyjnej,
- realizacja zadań publicznych w ramach umowy o inicjatywie lokalnej na podstawie procedury określonej w art. 19b-19h ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie Razem dla Edukacji Powiatu Staszowskiego , ul. Koszarowa 7, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz szkół, placówek i instytucji oświatowych oraz realizacja zadań edukacyjnych, i rekreacyjno-sportowych.
2.	Stowarzyszenie „Parasolka” , ul. Długa 6, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niepełnosprawnym, oraz organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży.
3.	Staszowskie Towarzystwo Amatorów Rekreacji i Sportu „Ruch – Sprawność – Zdrowie” , ul. Mickiewicza 4/8, 28-200 Staszów.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
4.	Stowarzyszenie Korpus – Polskie Drużyny Strzeleckie , ul. Jana Pawła II 4/34, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz obrony i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, wychowanie młodzieży w duchu patriotyzmu i kształtowanie pożądanych społecznie postaw obywatelskich, Wyrabianie u członków umiejętności zdyscyplinowanego życia w zespole, podnoszenie poziomu sprawności fizycznej i poznawanie sztuki wojskowej jako elementu przysposobienia obronnego, opieka nad miejscami pamięci narodowej oraz współpraca

		z instytucjami państwowymi, organizacjami kombatanckimi, żołnierskimi i społecznymi działającymi na rzecz patriotycznego wychowania młodego pokolenia Polaków, organizowanie uroczystości patriotycznych i grup rekonstrukcyjnych i umacnianie szeroko rozumianej obronności kraju.
5.	Stowarzyszenie „Centrum” Sport i Rekreacja, ul. Oględowska 6, 28-200 Staszów.	Stworzenie możliwości uprawiania sportu i rekreacji mieszkańcom powiatu staszowskiego i całego kraju, popularyzacja rekreacji ruchowej i aktywnych form spędzania czasu wolnego, propagowanie zdrowego trybu życia.
6.	Stowarzyszenie Osób Kreatywnych, A Raczej Twórczych Sokart, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz integracji i rozwoju lokalnego środowiska społecznego oraz wspieranie inicjatyw społecznych w następujących obszarach: kultura, oświata, edukacja, ochrona środowiska, prawa człowieka, ochrona zdrowia, rozwój regionalny i lokalny oraz pomoc społeczna.
7.	Spółdzielnia Socjalna „Turkus”, ul. Jana Pawła II 11/37, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
8.	Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych „Talent”, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów.	Działalność w obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, dziedzictwa narodowego i tradycji.
9.	Staszowskie Stowarzyszenie „Aktywni Razem”, ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów.	Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców gminy Staszów, w tym prowadzenie Klubu Seniora „Radość Życia”.
10.	Stowarzyszenie Złota Borówka, ul. Kollątaja 1, lok. 1, 28-200 Staszów.	Promowanie produktów lokalnych oraz inicjowanie działań na rzecz zapewnienia wyższej jakości produktów dostępnych na rynku.
11.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Staszowie, ul. Rytwiańska 23, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz wyrównywania szans osób z upośledzeniem umysłowym, tworzenia warunków do ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz wspierania ich rodzin.
12.	Fundacja „Bursztynowe Serce”, ul. Kościuszki 77, 28-200 Staszów.	Pomoc ludziom przewlekle i nieuleczalnie chorym oraz niepełnosprawnym.
13.	Stowarzyszenie Klub Sportowy „Siatkarz” Staszów, ul. Rynek 7, 28-200 Staszów.	Upowszechnianie i rozwój rekreacji fizycznej, sportu i turystyki.
14.	Staszowskie Towarzystwo Cyklistów, ul. Mickiewicza 40, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz rozwoju infrastruktury rowerowej, propagowania alternatywnego środka transportu jakim jest rower, oraz współdziałanie ze związkami, stowarzyszeniami i organizacjami posiadającymi podobne cele, prowadzenie, rozwijanie i propagowanie sportu i turystyki rowerowej w kraju i za granicą, organizowanie zebrań dyskusyjnych i towarzyskich, poradnictwo i pomoc w organizacji i przeprowadzaniu imprez o charakterze sportowym, informacyjnym oraz turystycznym, prowadzenie badań w zakresie poprawy warunków przemieszczania się rowerem

		po mieście i jego okolicach, działalność na rzecz budowy infrastruktury sprzyjającej użytkowaniu roweru, współpraca z organami administracji publicznej oraz innymi podmiotami zajmującymi się zarządzaniem, projektowaniem i budową infrastruktury rowerowej.
15.	Stowarzyszenie „Dla Dobra Wszystkich” , ul. Kolejowa 15, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz rozwoju gmin powiatu staszowskiego oraz wspieranie społecznej aktywności mieszkańców; promowanie zdrowego trybu życia oraz podejmowanie inicjatyw w zakresie rozwoju kultury fizycznej i sportu.
16.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju i Integracji Osiedla „Ogłędowska” , ul. M. Skłodowskiej 3, 28-200 Staszów.	Wszechstronny rozwój społeczno-gospodarczy osiedla „Ogłędowska" w Staszowie.
17.	Staszowskie Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych , ul. Świerczewskiego 7, 28-200 Staszów.	Promowanie działalności twórczej, propagowanie aktywnego stylu życia, rozbudzanie zainteresowań sztuką, kulturą i tradycją.
18.	Klub Sportowy Korab OSiR Staszów , ul. A. Mickiewicza 40, 28-200 Staszów.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
19.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Jedynka” Staszów przy PSP Nr 1 w Staszowie , ul. Wysoka 39, 28-200 Staszów.	Propagowanie i rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej w ramach zajęć pozalekcyjnych.
20.	Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka” przy Zespole Szkół w Staszowie – Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 im. I. J. Paderewskiego i Publiczne Gimnazjum Nr 2, ul. Niepodległości 4, 28-200 Staszów.	Propagowanie i rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej w ramach zajęć pozalekcyjnych.
21.	Bractwo Świętej Anny , ul. Szpitalna 3, 28-200 Staszów.	Jednoczenie ludzi w duchu moralności chrześcijańskiej i umiłowania ojczyzny, pogłębianie wśród członków stowarzyszenia znajomości katolickich zasad wychowania oraz polskich tradycji patriotycznych i polskiego dziedzictwa kulturowego, współpraca i wspieranie działań samorządu lokalnego i akcji obywatelskich.
22.	Staszowskie Towarzystwo Kulturalne , ul. Jana Pawła II 17/17, 28-200 Staszów.	Popularyzowanie wiedzy o historii regionu, dążenie do integracji Ziemi Staszowskiej oraz koordynacji działań towarzystw społeczno-zawodowych, inicjowanie, pobudzanie i koordynowanie życia kulturalnego, oświatowego i artystycznego na rzecz Staszowa i Ziemi Staszowskiej, prowadzenie badań naukowych.
23.	Miejsko-Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe, Rada Miejsko-Gminna w Staszowie , ul. Opatowska 31, 28-200 Staszów.	Propagowanie i rozwój kultury fizycznej na terenie działania Zrzeszenia, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska wiejskiego.

24.	Ludowy Zespół Sportowy „Staszów”, ul. Niepodległości 4, 28-200 Staszów.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
25.	Stowarzyszenie „Bezpieczny Powiat Staszowski”, ul. Koszarowa 7, 28-200 Staszów.	Pomoc ofiarom wypadków komunikacyjnych oraz dbanie o bezpieczeństwo w powiecie staszowskim.
26.	Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołów Artystycznych „Kleks”, ul. Mickiewicza 4, 28-200 Staszów.	Wspomaganie inicjatyw kulturalnych prowadzonych w ramach działających w Staszowie zespołów artystycznych „Kleks”.
27.	Ludowy Zespół Sportowy „Sigma-OSiR” w Staszowie, ul. A. Mickiewicza 40, 28-200 Staszów.	Krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
28.	Stowarzyszenie „Pro Civitas”, ul. Rynek 8, 28-200 Staszów.	Prezentacja walorów kultury polskiej i europejskiej, promocja zdrowia i edukacja proekologiczna, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, współpraca i wspieranie działań samorządu lokalnego i akcji obywatelskich.
29.	Miejski Klub Sportowy Olimpia Pogoń Staszów, ul. Koszarowa 7, 28-200 Staszów.	Wspieranie, upowszechnianie, promowanie rozwijanie aktywności fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży.
30.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Gimsport” przy Gimnazjum Nr 1 w Staszowie, ul. Wysoka 39, 28-200 Staszów.	Propagowanie i rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej w ramach zajęć pozalekcyjnych.
31.	Integracyjny Uczniowski Klub Sportowy „Integro” przy Publicznej Szkole Podstawowej Nr 3 im. H. Łaskiego w Staszowie, ul. A. Mickiewicza 40, 28-200 Staszów.	Propagowanie i rozwój kultury fizycznej wśród dzieci młodzieży szkolnej w ramach zajęć pozalekcyjnych.
32.	Powiatowy Szkolny Związek Sportowy, ul. Świerczewskiego 7, 28-200 Staszów.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.
33.	Ludowy Zespół Sportowy „Tabu” Kopanina w Kopaninie, Kopanina 27, 28-200 Staszów.	Rozwijanie, rozpowszechnianie i propagowanie różnych dyscyplin sportu, turystyki i rekreacji na terenie gminy Staszów.
34.	Fundacja Aktywizacji i Rozwoju Młodzieży („Farma”) ul. Parkowa 10, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz rozwoju dzieci i młodzieży pochodzących ze środowisk wiejskich i małych miast oraz na rzecz rozwoju ich najbliższego otoczenia.
35.	Świętokrzyski Klub „Amazonki” przy Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach, Filia w Staszowie, ul. 11 Listopada 68, 28-200 Staszów.	Wsparcie psychiczne kobiet dotkniętych rakiem piersi w znalezieniu motywacji do powrotu do zdrowia oraz udzielenie pomocy praktycznej w uzyskaniu możliwie najlepszej jakości życia, w tym poprawy sprawności psychicznej i fizycznej.
36.	Polski Związek Niewidomych, Okręg Świętokrzyski w Kielcach, Koło w Staszowie,	Koło zrzesza niewidomych i słabowidzących w celu ich społecznej integracji, rehabilitacji, wyrównywania szans w dostępie do informacji,

	ul. Jana Pawła II 10, 28-200 Staszów.	edukacji, zatrudnienia i szeroko pojętej aktywności społecznej, a także w celu ochrony ich praw obywatelskich.
37.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział Sandomierz, Koło grodzkie w Staszowie, ul. Szpitalna 36, 28-200 Staszów.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, organizowanie turystyki i krajoznawstwa oraz wypoczynku dla dzieci i młodzieży.
38.	Polski Czerwony Krzyż, Świętokrzyski Oddział Okręgowy w Kielcach, Biuro Terenowe w Staszowie, ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów	Zapobieganie cierpieniom ludzkim i ich łagodzenie we wszystkich okolicznościach i w każdym czasie przy zachowaniu bezstronności oraz bez jakichkolwiek dyskryminacji.
39.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Zarząd Powiatowy w Staszowie, ul. Armii Krajowej 10, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz poprawy sytuacji prawnej, ekonomicznej i zdrowotnej osób chorych na cukrzycę.
40.	Polski Związek Wędkarski, Koło „Nad Czarną” w Staszowie, Zalew Nad Czarną 1, 28-200 Staszów.	Organizowanie i promowanie wędkarstwa, rekreacji, sportu wędkarskiego, użytkowanie i ochrona wód, działalność na rzecz ochrony przyrody i kształtowanie etyki wędkarskiej.
41.	Komenda Hufca Związku Harcerstwa Polskiego im. T. Kościuszki w Staszowie, ul. Armii Krajowej 10/111, 28-200 Staszów.	Stwarzanie warunków do wszechstronnego rozwoju człowieka, kształtowanie osobowości człowieka odpowiedzialnego, upowszechnianie w społeczeństwie takich wartości jak: wolność, prawda, sprawiedliwość, demokracja, samorządność, równouprawnienie, tolerancja i przyjaźń, umożliwienie nawiązywania kontaktów międzyludzkich ponad wszelkimi podziałami, propagowanie wiedzy na temat przyrody, ekologii oraz kształtowanie potrzeby kontaktu z przyrodą.
42.	Lokalna Organizacja Turystyczna „Czym chata bogata” (Punkt Informacji Turystycznej), ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów.	Upowszechnianie turystyki, rekreacji i aktywnego wypoczynku oraz historii i lokalnych tradycji Ziemi Staszowskiej.
43.	Staszowska Izba Gospodarcza, ul. Parkowa 10, 28-200 Staszów.	Wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych, upowszechnianie zasad zarządzania oraz promowanie postępu technicznego, technologicznego i organizacyjnego, ochrona interesów podmiotów gospodarczych regionu staszowskiego i reprezentowanie ich w kontaktach z władzami samorządowymi, administracji państwowej, Urzędem Skarbowym, PIP, PIH i innymi organizacjami gospodarczymi w kraju i za granicą, dążenie do stworzenia lokalnym przedsiębiorcom, przyjaznego otoczenia o bogatej infrastrukturze prawno-finansowej, doradczej i techniczno-organizacyjnej, integracja środowiska lokalnych przedsiębiorców w celu umożliwienia przepływu informacji, dzielenie się doświadczeniem w prowadzeniu działalności i stworzenie warunków dla rozstrzygnięcia spraw spornych, wynikających między członkami Izby w związku z ich

		działalnością gospodarczą, promowanie zasad etyki w działalności gospodarczej, a także udział w życiu społecznym i kulturalnym regionu oraz wspieranie organizacji imprez kulturalnych i promujących powiat staszowski.
44.	Staszowski Ośrodek Trzeźwości „Strumyk” , ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów.	Działalność w zakresie motywowania osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego oraz motywowania osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nie uzależnionych do zmiany szkodliwego wzorca picia i terapii uzależnień.
45.	Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy „Niedźwiadek” przy Zespole Szkół w Staszowie , ul. Koszarowa 7, 28-200 Staszów.	Propagowanie i rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej w ramach zajęć pozalekcyjnych.
46.	Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Stakolo” w Staszowie , ul. 11 Listopada 3, 28-200 Staszów.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.
47.	Stowarzyszenie Rozwoju Miejscowości i Parafii Koniemłoty „Przyszłość” , Koniemłoty, Pl. R. Kotlarza 2, 28-200 Staszów.	Działalność publiczna na rzecz poprawy warunków życia społeczności miejscowości należących do Parafii Koniemłoty.
48.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Luks” przy PSP w Koniemłotach , Koniemłoty, ul. Staszowska 7, 28-200 Staszów.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.
49.	Gminny Klub Sportowy „Koniemłoty – Pogoń Staszów” w Koniemłotach , Koniemłoty, ul. Strażacka 7, 28-200 Staszów.	Rozwijanie, rozpowszechnianie i propagowanie różnych dyscyplin sportu, turystyki i rekreacji na terenie gminy Staszów.
50.	Stowarzyszenie Miłośników i Przyjaciół Kurozwęk , Kurozwęki, ul. Zamkowa 3, 28-200 Staszów.	Inicjowanie, prowadzenie i wspieranie wszelkiego rodzaju działań kulturalnych, edukacyjnych, prozdrowotnych, profilaktycznych, rekreacyjnych oraz działalności charytatywnej i pomocy społecznej, mających na celu dobro i rozwój mieszkańców.
51.	Ludowy Zespół Sportowy Victoria Bizon Kurozwęki , Kurozwęki, ul. Szydłowska 20, 28-200 Staszów.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
52.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Jędrak” przy PSP w Smerdynie , Smerdyna 100, 28-200 Staszów.	Propagowanie i rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej w ramach zajęć pozalekcyjnych.

53.	Ludowy Klub Sportowy „Zryw” , Smerdyna 28a, 28-200 Smerdyna.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
54.	Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Dolina Kacanki” , Wiązownica-Kolonia 90, 28-200 Staszów.	Działalność na rzecz dzieci i młodzieży oraz osób w wieku emerytalnym.
55.	Ludowy Zespół Sportowy „Wola Osowa” , Wola Osowa 22, 28-200 Staszów.	Rozwijanie, rozpowszechnianie i propagowanie różnych dyscyplin sportu, turystyki i rekreacji na terenie gminy Staszów.
56.	Klub Sportowy „Zorza” , Czajków Północny 22, 28-200 Staszów.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
57.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy przy Publicznej Szkole Podstawowej w Czajkowie , Czajków Południowy 133, 28-200 Staszów.	Propagowanie i rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej w ramach zajęć pozalekcyjnych.
58.	Ludowy Zespół Sportowy „Dobra-Podmaleniec” w Dobrej , Dobra 52, 28-200 Staszów.	Rozwijanie, rozpowszechnianie i propagowanie różnych dyscyplin sportu, turystyki i rekreacji na terenie gminy Staszów.
59.	Ludowy Zespół Sportowy „Niemścice-Ponik” w Niemścicach , Niemścice, 28-200 Staszów.	Rozwijanie, rozpowszechnianie i propagowanie różnych dyscyplin sportu, turystyki i rekreacji na terenie gminy Staszów.
60.	Ochotnicza Straż Pożarna w Staszowie , ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizowanie zespołów do prowadzenia kontroli stanu ochrony przeciwpożarowej, ▪ przedstawianie organom władzy samorządowej i administracji rządowej wniosków w sprawach ochrony przeciwpożarowej, ▪ prowadzenie podstawowych szkoleń pożarniczych OSP i współdziałanie z Państwową Strażą Pożarną w organizowaniu szkoleń funkcyjnych OSP, ▪ organizowanie młodzieżowych i kobiecych drużyn pożarniczych, ▪ organizowanie zespołów świetlicowych, bibliotek, orkiestr, chórów, sekcji sportowych i innych form pracy społeczno-wychowawczej i kulturalno-oświatowej, ▪ organizowanie zawodów i imprez propagujących kulturę fizyczną, ▪ prowadzenie innych form działalności mających na celu wykonanie zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej.
61.	Ochotnicza Straż Pożarna w Koniemłotach , Koniemłoty, ul. Strażacka 7, 28-200 Staszów.	
62.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kurozwałkach , Kurozwałki, ul. Staszowska 29, 28-200 Staszów.	
63.	Ochotnicza Straż Pożarna w Smerdynie , Smerdyna 67, 28-200 Staszów.	
64.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wiązownicy Dużej , Wiązownica Duża 140, 28-200 Staszów.	
65.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wiązownicy Małej , Wiązownica Mała 13, 28-200 Staszów.	

66.	Ochotnicza Straż Pożarna w Grzybowie , Grzybów 3, 28-200 Staszów.
67.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wiśniowej , Wiśniowa 70, 28-200 Staszów.
68.	Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Osowej , Wola Osowa 27a, 28-200 Staszów.
69.	Ochotnicza Straż Pożarna w Czajkowie , Czajków Południowy 41, 28-200 Staszów.
70.	Ochotnicza Straż Pożarna w Czernicy , Czernica 15, 28-200 Staszów.
71.	Ochotnicza Straż Pożarna w Niemścicach , Niemścice 4, 28-200 Staszów.
72.	Ochotnicza Straż Pożarna w Oględowie , Oględów 144, 28-200 Staszów.

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy w Staszowie oraz www.bazy.ngo.pl

Na obszarze gminy Staszów aktywnie działają także organizacje, które mają swoje siedziby na terenie powiatu staszowskiego i województwa świętokrzyskiego. Do ważniejszych z nich należą: Związek Literatów Polskich – Oddział w Kielcach, Świętokrzyski Bank Żywności w Ostrowcu Świętokrzyskim, Fundacja Vive Serce Dzieciom w Kielcach oraz Kielecki Klub Karate Kyokushin w Kielcach.

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

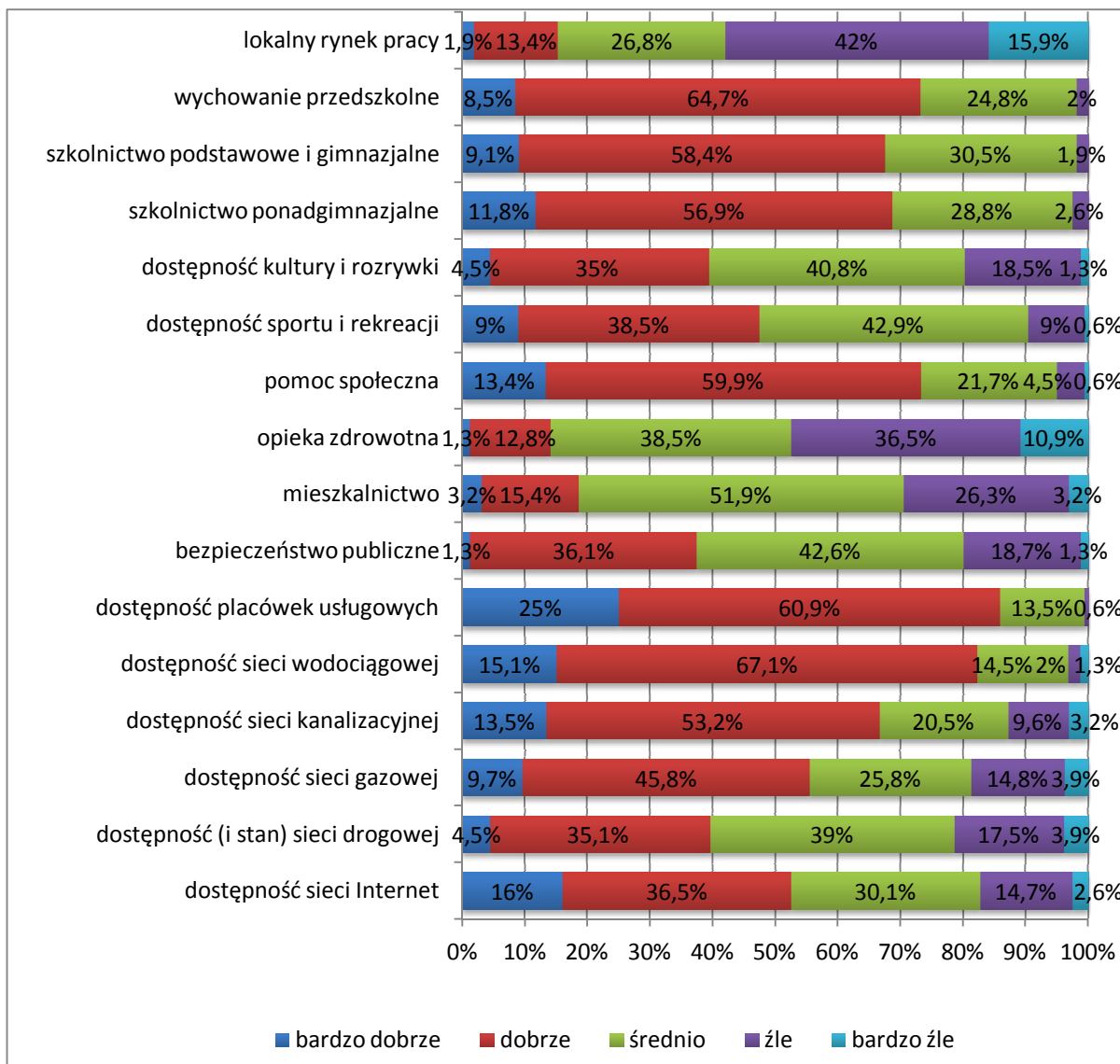
Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Staszów posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza Miasta i Gminy i jego Zastępcy, Sekretarza Miasta i Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miasta i Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek

służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 157 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 34. Warunki życia w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

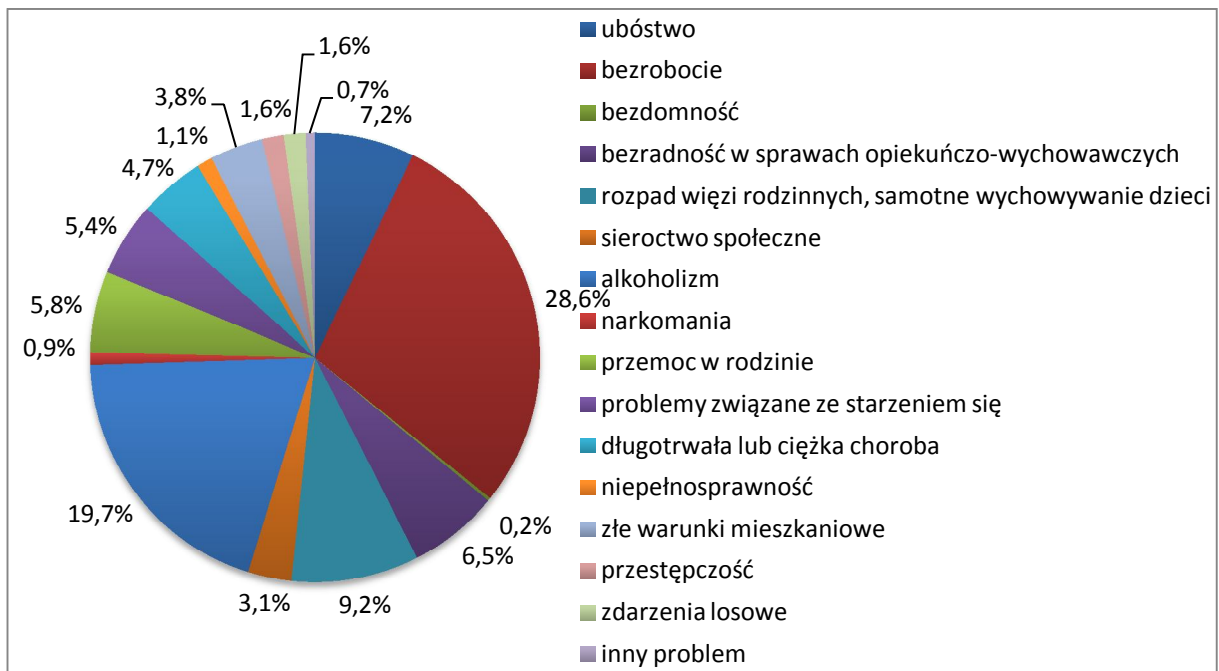
Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostęp do placówek usługowych (łącznie 85,9% ocen dobrych i bardzo dobrych), sieci wodociągowej (w sumie 82,2% ocen dobrych i bardzo dobrych) i wychowania przedszkolnego (łącznie 73,2% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz pomoc społeczną (w sumie 73,3% ocen dobrych i bardzo dobrych),

Z wysoką oceną spotkała się również dostępność szkolnictwa ponadgimnazjalnego (łącznie 68,7% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz podstawowego i gimnazjalnego (w sumie 67,5% ocen dobrych i bardzo dobrych), a także sieci kanalizacyjnej (łącznie 66,7% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili lokalny rynek pracy (w sumie 60,9% ocen złych i bardzo złych), dostępność opieki zdrowotnej (łącznie 47,7% ocen złych i bardzo złych), sytuację mieszkaniową (w sumie 29,5% ocen złych i bardzo złych) oraz dostępność i stan sieci drogowej (łącznie 21,4% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 35. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

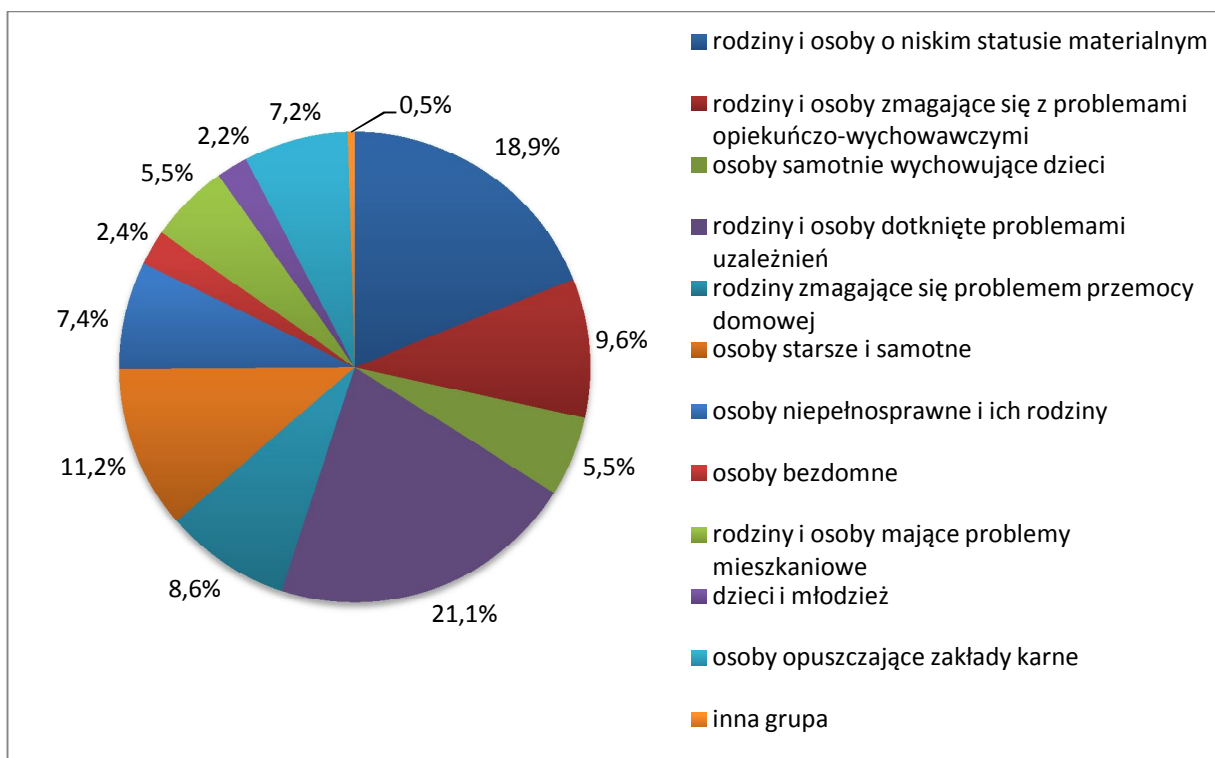

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (28,6%) i alkoholizm (19,7%), a następnie rozpad więzi rodzinnych i samotne rodzicielstwo (9,2%), ubóstwo (7,2%) oraz bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci (6,5%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 36. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

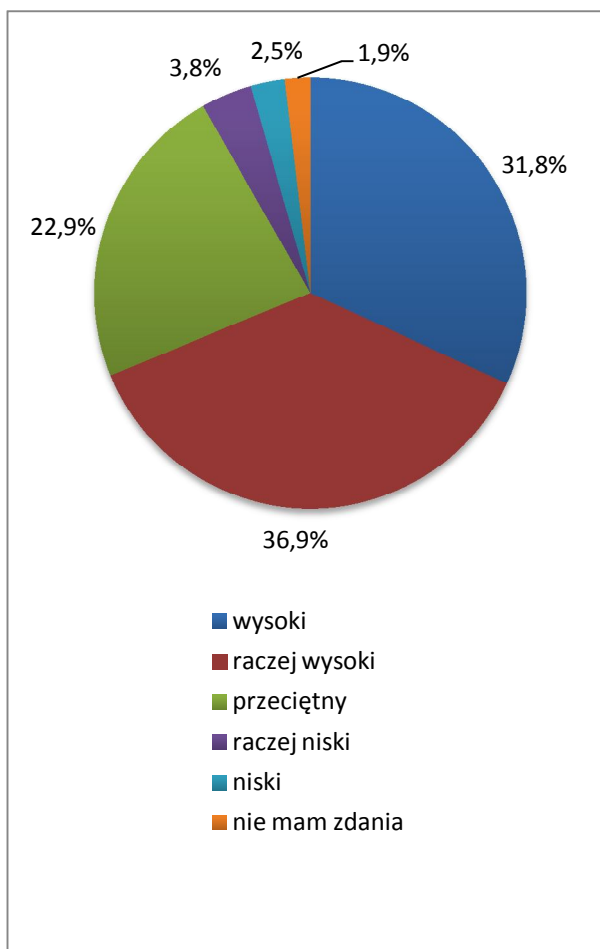

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

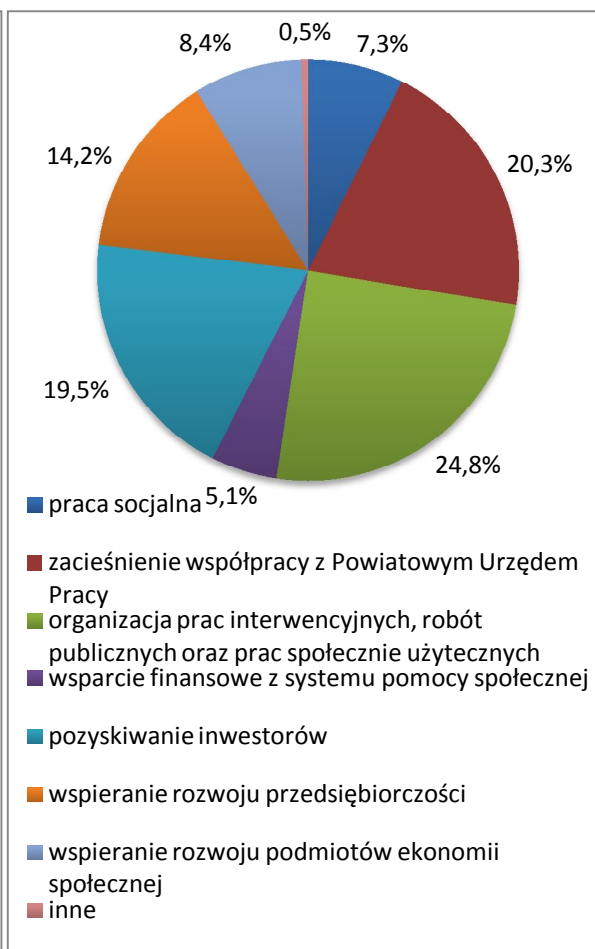
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (21,1%) oraz o niskim statusie materialnym (18,9%), osoby starsze i samotne (11,2%), rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym rodziny wielodzietne i niepełne (9,6%) i przemocą w rodzinie (8,6%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 37. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 38. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

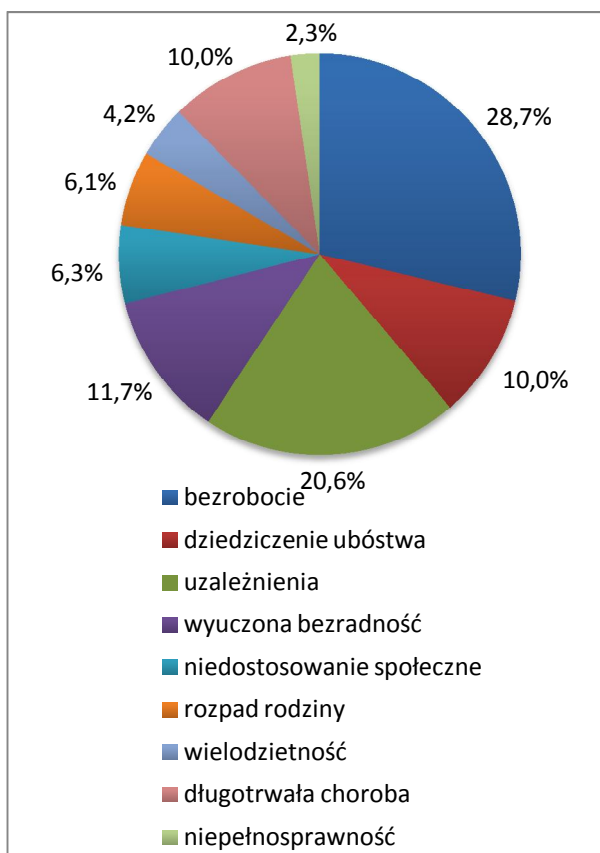
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii zdecydowanej większości ankietowanych (łącznie 68,7%) poziom bezrobocia w gminie jest raczej wysoki lub wysoki, a zdaniem kolejnych 22,9% badanych jest on przeciętny.

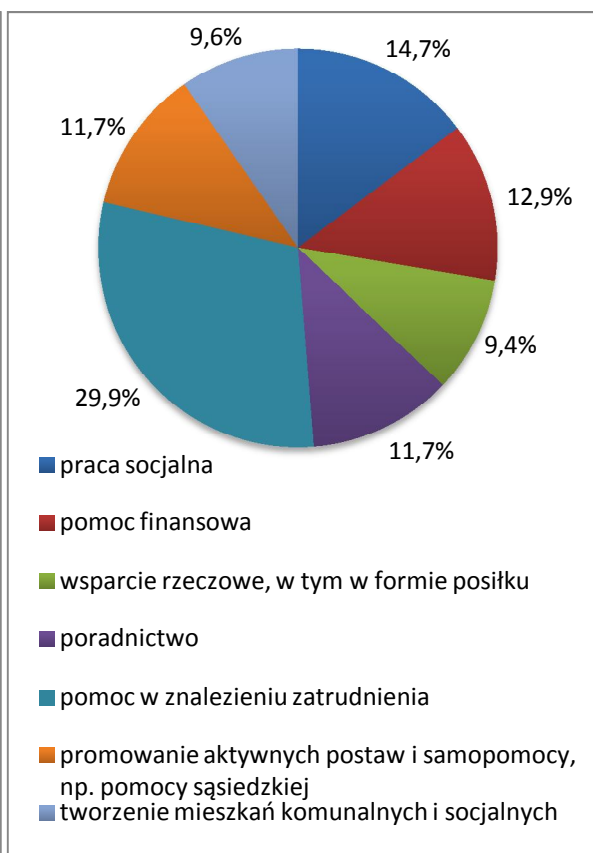
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (24,8%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (20,3%), pozyskiwanie inwestorów (19,5%) oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (14,2%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 39. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 40. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali bezrobocie (28,7%) i uzależnienia (20,6%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli także wyuczoną bezradność (11,7%), dziedziczenie ubóstwa oraz długotrwałą chorobę (po 10%).

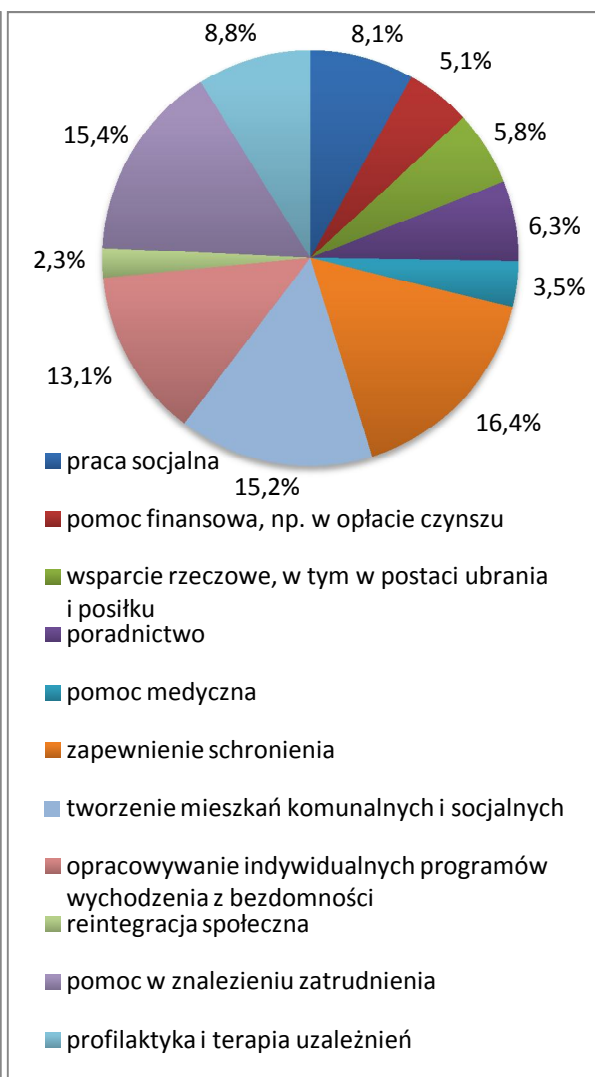
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (29,9%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (14,7%), udzielania pomocy finansowej (12,9%), poradnictwa oraz promowania aktywnych postaw i samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej (po 11,7%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 42. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

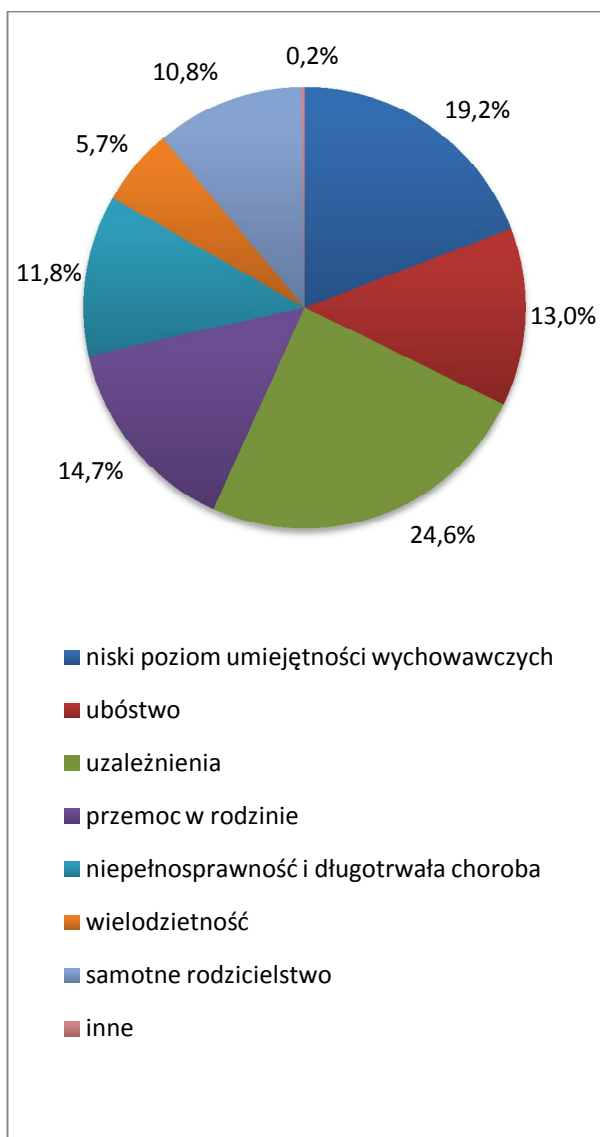
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów (36,3%) stwierdziło, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 33,1% ankietowanych nie potrafiło określić skali tego zjawiska, a 15,9% badanych uznało ją za średnią

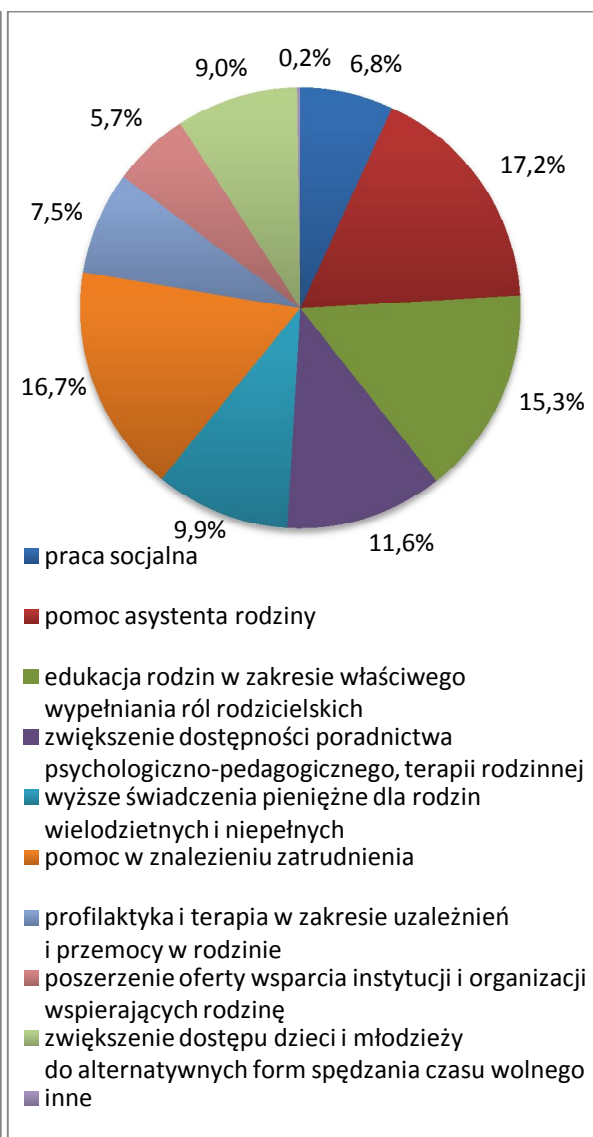
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść zapewnienie schronienia (16,4%), udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (15,4%), tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (15,2%) oraz opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (13,1%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 43. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 44. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

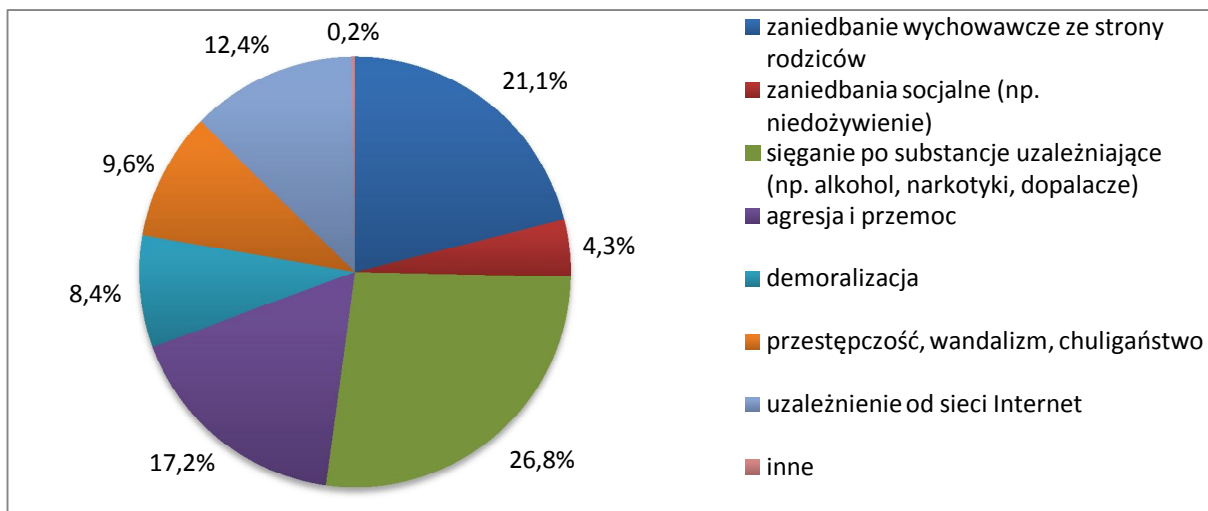
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (24,6%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (19,2%). Zdaniem respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu mają również przemoc w rodzinie (14,7%), ubóstwo (13%), niepełnosprawność i długotrwała choroba (11,8%) oraz samotne rodzicielstwo (10,8%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (17,2%), udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (16,7%), edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (15,3%) oraz zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (11,6%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 45. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

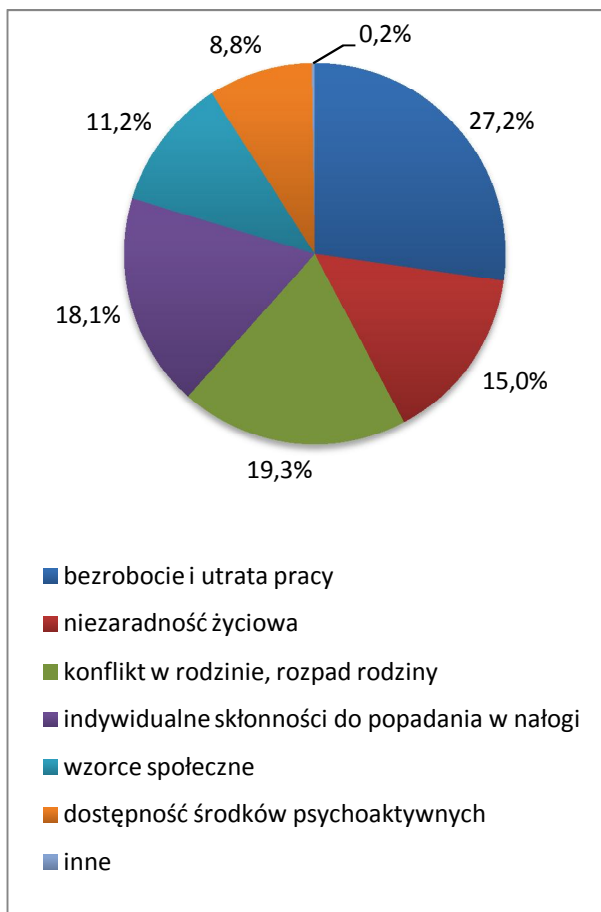

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

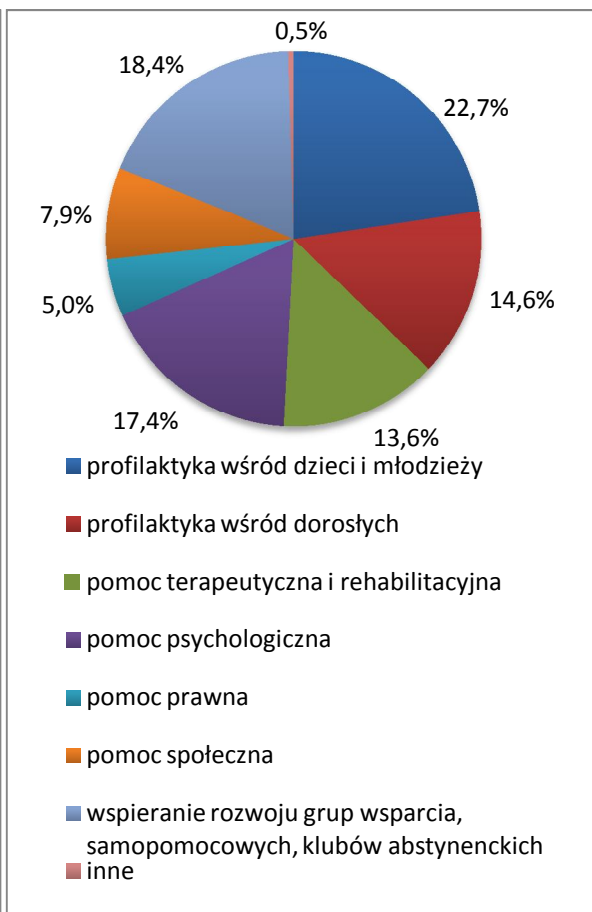
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (26,8%), zanedbania wychowawcze ze strony rodziców (21,1%) oraz agresja i przemoc (17,2%). Niepokojącym problemem jest również uzależnienie od sieci Internet (12,4%)

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 46. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 47. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

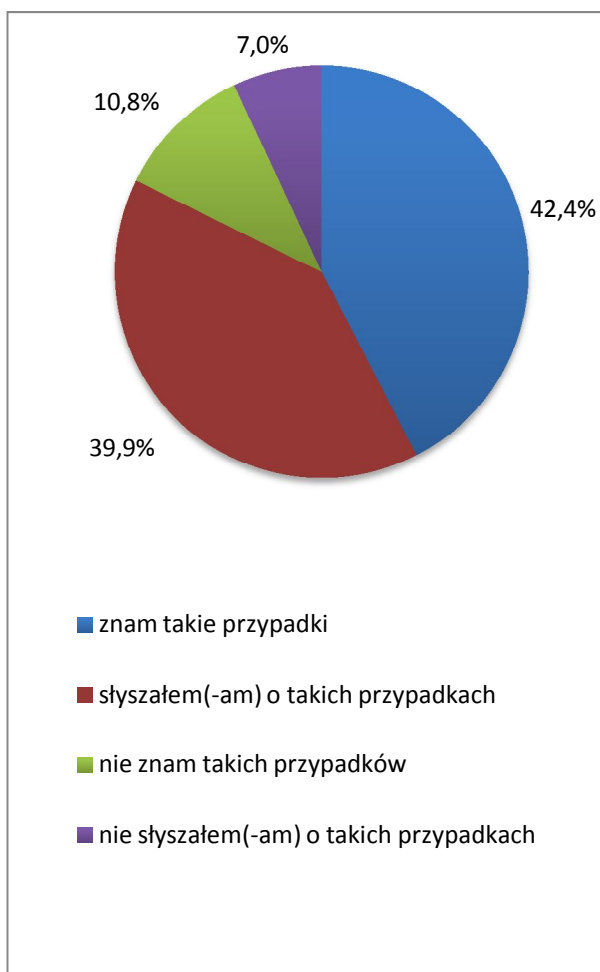
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli bezrobocie i utratę pracy (27,2%), a także konflikt w rodzinie i rozpad rodziny (19,3%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (18,1%) oraz niezaradność życiową (15%).

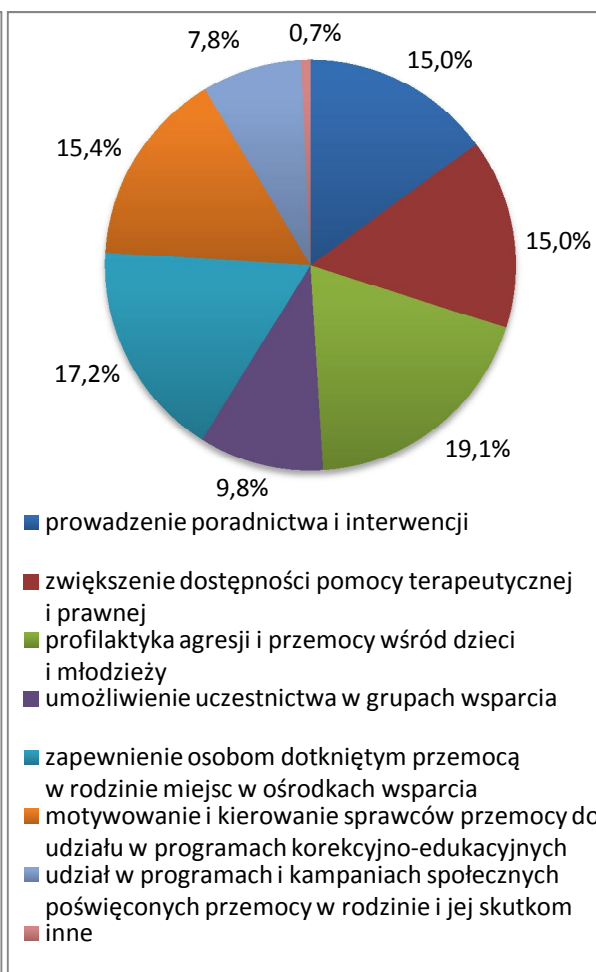
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (22,7%), wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (np. AA, Al-Anon) i klubów abstynenckich (18,4%), zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (17,4%), prowadzeniu profilaktyki wśród dorosłych (14,6%) oraz zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (13,6%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 48. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 49. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

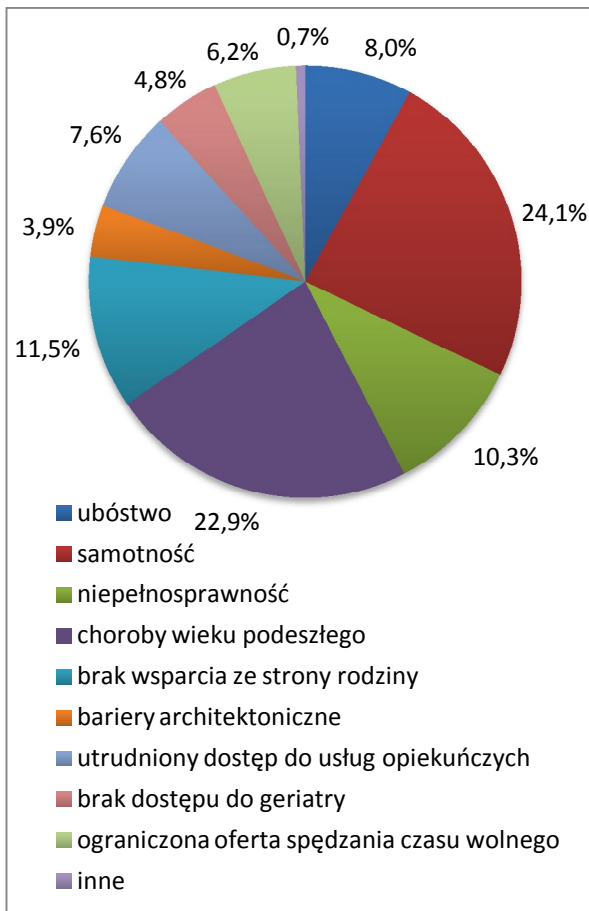
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 82,3%) stwierdziła, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 17,8% badanych.

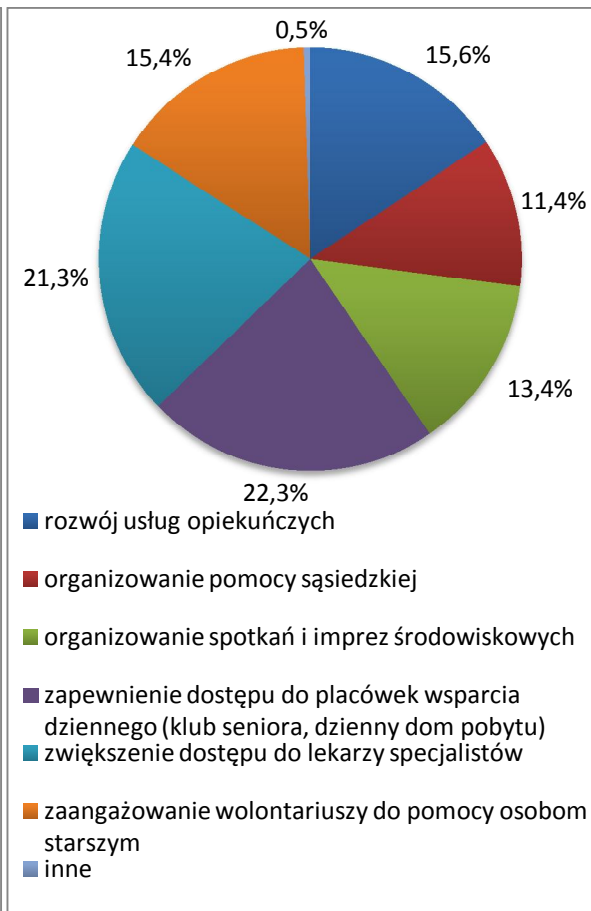
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (19,1%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w ośrodkach wsparcia (17,2%), motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (15,4%), prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje oraz zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (po 15%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 50. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 51. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

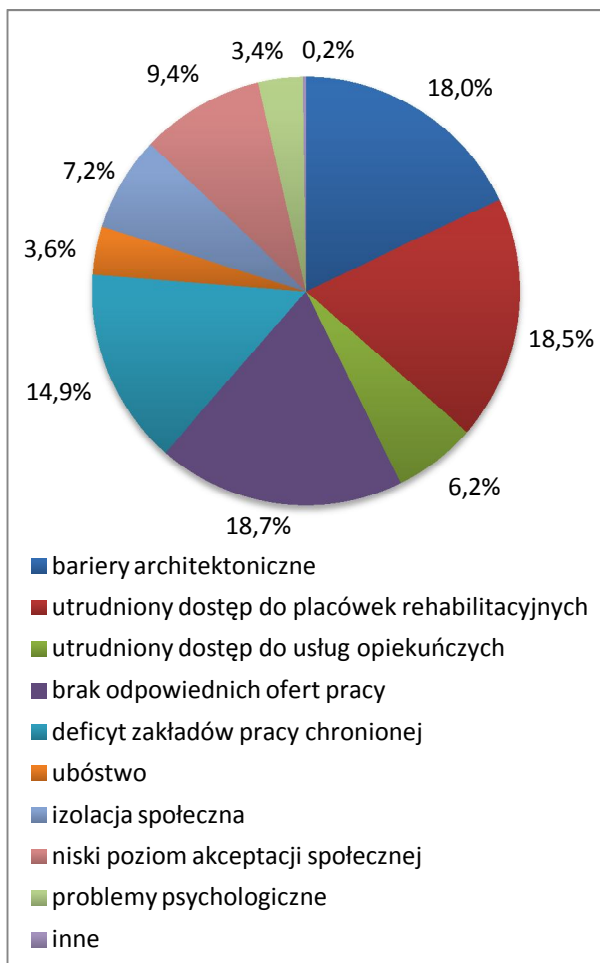
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są: samotność (24,1%) i choroby wieku podeszłego (22,9%).

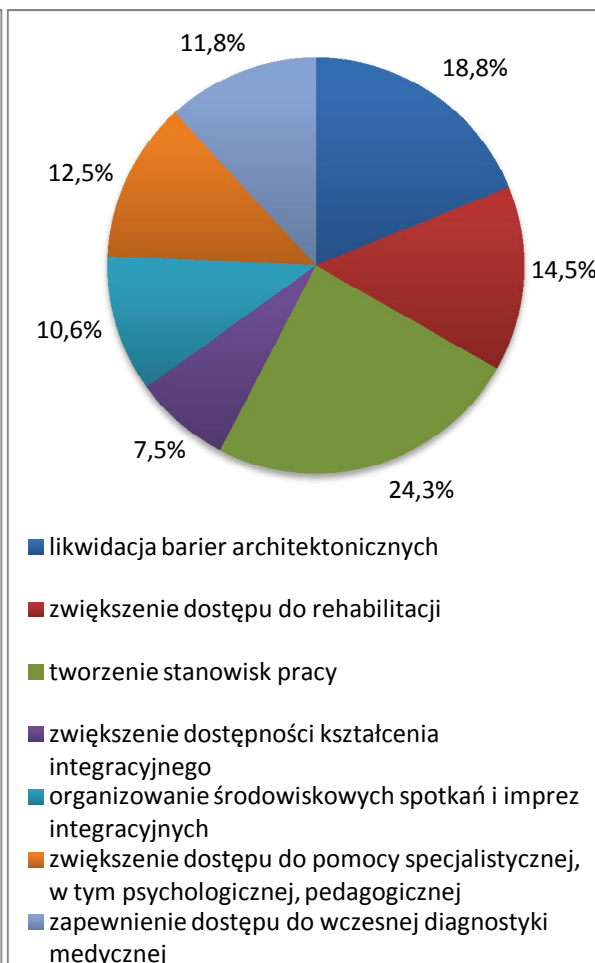
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 22,3%), zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (21,3%), a także rozwijanie usług opiekuńczych (15,6%), zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (15,4%) oraz organizowanie spotkań i imprez środowiskowych (13,4%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 52. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

Wykres 53. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

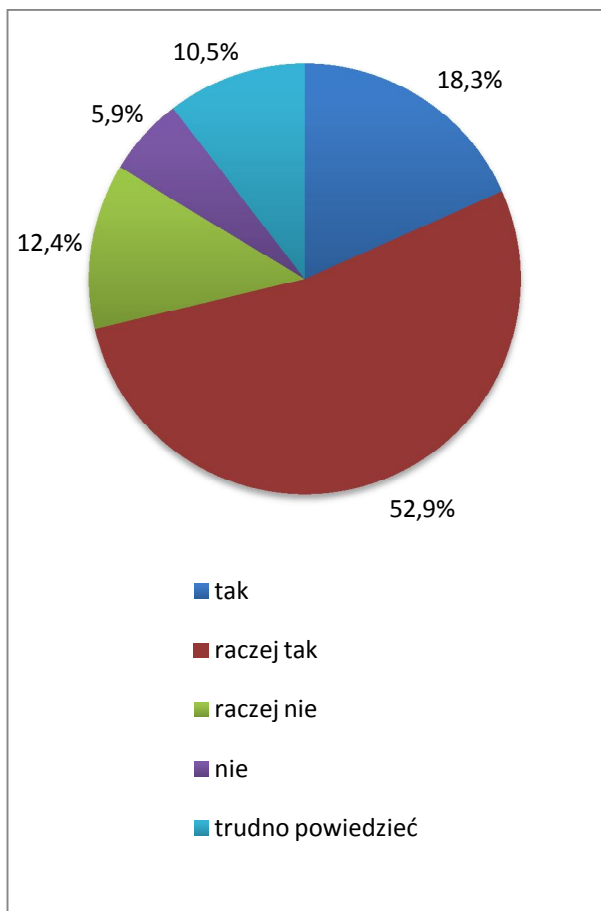
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy są: brak odpowiednich ofert pracy (18,7%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (18,5%), bariery architektoniczne (18%) oraz deficyt zakładów pracy chronionej (14,9%).

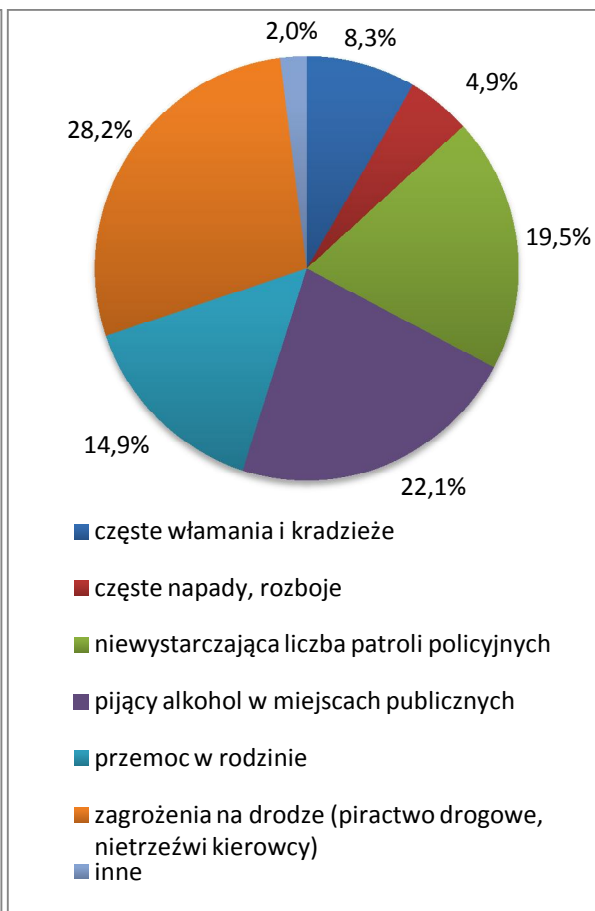
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu stanowisk pracy (24,3%), likwidowaniu barier architektonicznych (18,8%) oraz zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (14,5%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 54. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

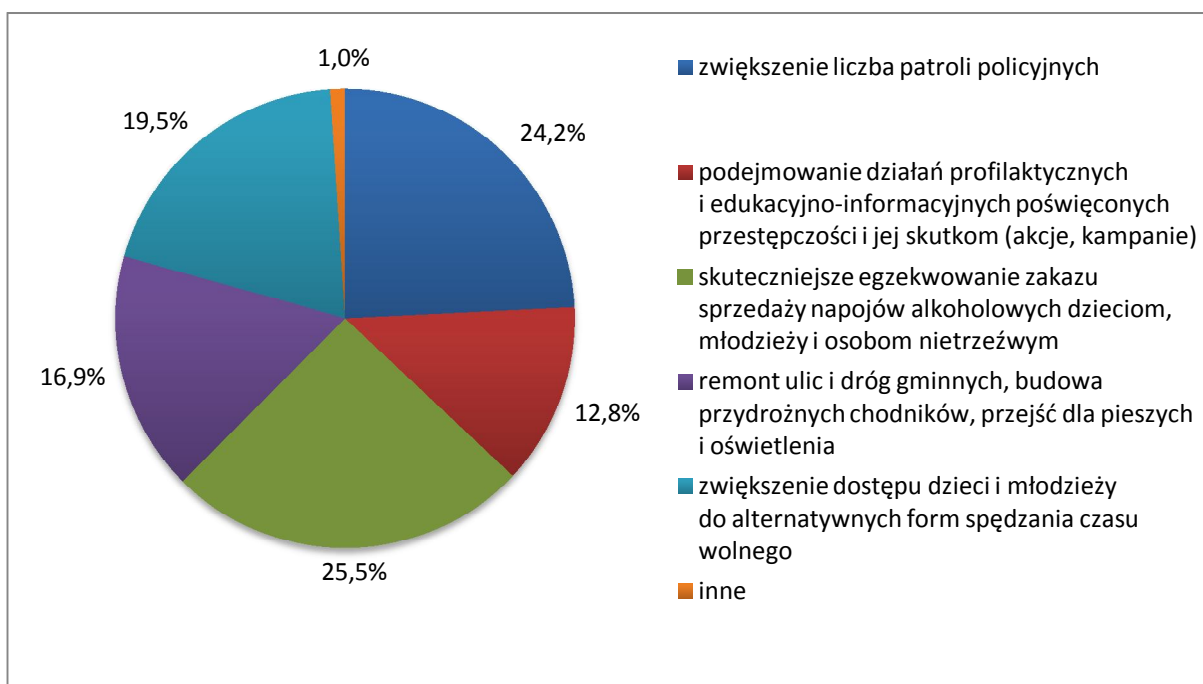

Wykres 55. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 56. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad 71% badanych stwierdziło, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Jednocześnie odmiennego zdania było 18,3% ankietowanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 28,2%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (22,1%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (19,5%).

Zdaniem ankietowanych na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłoby: skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (25,5%), zwiększenie liczby patroli policyjnych (24,2%), zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (19,5%) oraz remont ulic i dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (16,9%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ podejmowanie, przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych; m.in. organizowanie kursów, szkoleń, staży, udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ funkcjonowanie w gminie Centrum Integracji Społecznej ▪ podejmowanie działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie ▪ brak w gminie noclegowni lub schroniska ▪ brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności

<ul style="list-style-type: none"> ▪ utworzenie w ramach Staszowskiego Obszaru Gospodarczego pierwszej strefy ekonomicznej w Grzybowie ▪ istnienie podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. Spółdzielni Socjalnej „Turkus” w Staszowie ▪ pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) na reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, ▪ diagnozowanie problemu bezdomności w gminie ▪ informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy oraz zapewnianie im schronienia ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób zagrożonych i wykluczonych społecznie oraz podejmowanie z nimi współpracy 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ duży potencjał siły roboczej w gminie ▪ istnienie Staszowskiego Obszaru Gospodarczego ▪ zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych ▪ sprzyjające rozwojowi turystyki walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe gminy ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych na przeciwdziałanie bezrobociu z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ niewielka liczba osób bezdomnych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niskie płace oraz zatrudnianie w ramach „umów śmieciowych” ▪ występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia, nielegalnego zatrudnienia oraz ukrytego bezrobocia ▪ postępujące zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców gminy ▪ emigracja osób wykształconych i specjalistów za granicę ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia przez osoby w wieku 50 lat i więcej ▪ wykluczenie społeczne osób bezdomnych ▪ wysoka skala problemu uzależnienia od alkoholu wśród osób bezdomnych, ▪ brak wsparcia osób bezdomnych ze strony

	<p>rodziny</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ degradacja społeczna osób bezdomnych
--	---

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozbudowa sieci placówek działających w gminie na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej w gminie ▪ zapewnienie w ramach żłobka opieki nad dziećmi do lat 3 ▪ dobra dostępność szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w gminie ▪ bogata oferta placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; działalność Świetlicy „Jutrzenka” i jej 12 filii ▪ organizowanie w szkołach i świetlicach licznych zajęć pozalekcyjnych oraz realizowanie programów profilaktycznych ▪ prorodzinna polityka władz gminy ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży oraz podejmowanie z nimi współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczony dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego; wsparcia psychologa, terapeuty, prawnika ▪ brak w gminie grup wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ niewystarczająca dostępność specjalistycznej opieki medycznej w gminie ▪ zbyt mała liczba asystentów rodziny
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ uświadamianie rodzicom ich własnych deficytów ▪ duże możliwości społeczne w zakresie pomocy rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi ▪ możliwość kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ skoordynowanie działań instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych ▪ utrudnione warunki do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ przekazywanie złych wzorów w rodzinach dysfunkcyjnych ▪ brak chęci rodziców do zmiany samych siebie, ▪ niska świadomość u rodziców konsekwencji wynikających ze złego wychowania swoich

młodzież	<p>dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy ▪ brak świadomości u rodziców korzyści wynikających z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego ▪ niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży
----------	--

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie w gminie działalności terapeutycznej, rehabilitacyjnej psychospołecznej i prawnej w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i współzależnieniom od alkoholu i narkotyków oraz prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie Staszowskiego Ośrodka Trzeźwości „Strumyk”, Punktu Informacyjno-Terapeutycznego dla Uzależnionych i Ich Rodzin, Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Przeciwdziałania Narkomanii, Punktu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Przepęstw w Rodzinie oraz Centrum Psychoterapii „Promedic” ▪ podejmowanie działań przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ▪ działalność w gminie grup samopomocowych „AA”, „Al-Anon”, „Al-Ateen” i „DDA” oraz grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie w gminie Placówki Wsparcia Dziennego – Świetlicy „Jutrzenka” 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczająca oferta prawna dla osób stosujących przemoc w rodzinie ▪ brak możliwości natychmiastowego odseparowania osoby pokrzywdzonej od sprawcy przemocy ▪ brak w gminie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie ▪ brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ ograniczony dostęp do specjalistów: psychologa, psychologa-terapeuty

<p>wraz z 12 filiami</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wysoko wykwalifikowana kadra pracująca z osobami dotkniętymi problemami uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ dobra współpraca pomiędzy podmiotami działającymi w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ realizowanie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ wdrażanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom oraz podejmowanie z nimi współpracy 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększający się wachlarz instrumentów w pracy z osobami uzależnionymi ▪ rosnąca liczba rodzin dotkniętych przemocą otrzymujących wsparcie ▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci, młodzieży, osób dorosłych, w tym osób starszych, na temat problemów uzależnień ▪ zwiększające się środki finansowe na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ukryta liczba osób uzależnionych ▪ zbyt długi okres oczekiwania na leczenie odwykowe ▪ przyzwolenie społeczne na spożywanie alkoholu ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ łatwy dostęp do używek (alkohol, dopalacze, narkotyki), ▪ za niska świadomość społeczna, w tym dzieci, młodzieży, osób dorosłych, w tym osób starszych, na temat problemu przemocy w rodzinie ▪ zwiększająca się liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych, ▪ duża liczba osób podejrzanych o stosowanie

	przemocy wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych
--	---

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy ▪ możliwość zapewnienia pomocy w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ dobra znajomość problemów osób starszych i niepełnosprawnych ▪ funkcjonowanie w gminie klubu seniora, dziennego domu pobytu, środowiskowego domu samopomocy, domu pomocy społecznej oraz zakładu opiekuńczo-leczniczego ▪ upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz podejmowanie z nimi współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczający dostęp do usług medycznych (zbyt długi okres oczekiwania na wizytę u specjalisty) ▪ niedostateczna oferta aktywizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych ▪ brak w gminie całodobowego ośrodka wsparcia dla osób starszych ▪ niewystarczająca liczba miejsc w funkcjonujących w gminie domu pomocy społecznej i zakładzie opiekuńczo-lecznicznym ▪ brak w gminie mieszkania chronionego dla osób niepełnosprawnych ▪ niewystarczający dostęp do rehabilitacji w gminie ▪ brak w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się społeczna akceptacja osób starszych i niepełnosprawnych ▪ poszerzenie oferty pomocowej skierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się liczba osób starszych w gminie ▪ niskie dochody ograniczające aktywność osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym ▪ istnienie w gminie barier architektonicznych utrudniających codzienne życie ▪ występowanie zjawiska migracji

	osób młodych do większych jednostek administracyjnych
--	---

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w OPS-ie ▪ odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej oraz podejmowanie z nimi współpracy ▪ podejmowanie współpracy z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ niedostatecznie rozwinięty wolontariat w gminie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępność szkoleń dla kadry OPS-u ▪ świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy ▪ udział mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utrzymująca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego ▪ niedostatecznie finansowany system pomocy społecznej ▪ wciąż niekorzystny wizerunek pomocy społecznej

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Staszów pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- powodujące ubożenie i zwiększające zagrożenie bezdomnością bezrobocie, które mimo spadku w 2014 roku, wciąż należy do najważniejszych problemów społecznych występujących w gminie. Problem ten wymaga kontynuowania działań na rzecz tworzenia w gminie nowych miejsc pracy (m.in. poprzez pozyskiwanie nowych inwestorów oraz wspieranie rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych) oraz dalszego wspierania osób i rodzin znajdujących się w trudniej sytuacji bytowej, m.in. poprzez zachęcanie ich do aktywnych postaw (praca socjalna, poradnictwo, programy aktywizujące), udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych;
- niekorzystne zmiany demograficzne – systematyczny spadek liczby mieszkańców gminy (tak w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym) oraz postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co zwiększa ryzyko chorób i niepełnosprawności. Zmiany te powodują m.in. potrzebę rozwijania usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi, rozwijania w gminie placówek wsparcia dziennego dla osób starszych i niepełnosprawnych (poszerzenie oferty dziennego domu pobytu i środowiskowego domu samopomocy), zapewnienia dostępu do mieszkań chronionych oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- utrzymująca się liczba rodzin zmagających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, co świadczy o potrzebie udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece, m.in. poprzez dalsze edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (psychologa, terapeuty rodzinnego, prawnika) i wsparcia ze strony asystenta rodziny, tworzenie grup wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci, rozwijanie oferty działających w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz zwiększenie ich dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez kontynuowanie działań prozdrowotnych oraz zwiększenie dostępności specjalistycznych usług medycznych, w tym rehabilitacji i opieki geriatrycznej;
- problemy alkoholizmu i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej, wspierania ruchu samopomocowego, zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz kierowania sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych oraz

kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;

- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej, m.in. poprzez doskonalenie służb społecznych, rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej, rozszerzanie z nim współpracy oraz propagowanie wolontariatu.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2016-2020. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym:** tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób dotkniętych bezrobociem i poszukujących pracy oraz zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej.
- 2. Poprawa kondycji rodzin, zapewnienie opieki i tworzenie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży:** wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego, a także udzielanie pomocy osobom i rodzinom o niskim statusie materialnym oraz zagrożonym i dotkniętym bezdomnością.
- 3. Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie, a także przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
- 4. Usprawnienie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej:** profesjonalizacja i rozwijanie lokalnych służb społecznych, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I PROGNOZA ZMIAN

Misją samorządu gminy Staszów w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 jest *poprawa warunków życia w gminie oraz dążenie do integracji społecznej poprzez stwarzanie mieszkańcom możliwości rozwoju oraz skuteczne przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego*. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób dotkniętych bezrobociem i poszukujących pracy. 2. Zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą w ramach Staszowskiego Obszaru Gospodarczego, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów. 2. Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości; tworzenie warunków do rozwoju usług i handlu oraz przemysłu, w tym przemysłu odnawialnych źródeł energii. 3. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, w tym turystyki pieszej, rowerowej, konnej i agroturystyki przy wykorzystaniu walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych gminy. 4. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny. 5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz realizowanie programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych. 6. Promowanie wśród bezrobotnych mieszkańców gminy samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej. 7. Świadczenie przez OPS pomocy finansowej osobom dotkniętym bezrobociem. 8. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym Spółdzielni Socjalnej „Turkus” w Staszowie. 9. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów). 10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, w tym ze Stowarzyszeniem „Parasolka” i Staszowską Izbą Gospodarczą.
Kierunki działań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci

<p>do celu operacyjnego 2.</p>	<p>pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 3. Rozwijanie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 4. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach Klubu Seniora „Radość Życia”. 5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych. 6. Podjęcie działań w kierunku rozszerzenia oferty funkcjonującego w gminie Środowiskowego Domu Samopomocy. 7. Wspieranie przedsięwzięć aktywizujących i wykorzystujących potencjał seniorów i osób niepełnosprawnych; podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 8. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, poszerzeniu oferty rehabilitacyjnej i dostępności sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 9. Zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych na terenie gminy oraz podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi w tym zakresie spoza gminy. 10. Zwiększenie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie oraz rozwijanie zróżnicowanych form edukacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. 11. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zakładami opieki zdrowotnej, m.in. zakładami opiekuńczo-leczniczymi i zakładami pielęgnacyjno-opiekuńczymi, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, placówkami rehabilitacyjnymi, organizacjami pozarządowymi, w tym z Kołem Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Staszowie, Stowarzyszeniem „Parasolka” czy Stowarzyszeniem Aktywności Lokalnej „Dolina Kacanki”. 12. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.
<p>Czas realizacji</p>	<p>Lata 2016-2020.</p>
<p>Realizatorzy</p>	<p>Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Integracji Społecznej, Dom Dziennego Pobytu, Środowiskowy Dom Samopomocy, publiczne placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.</p>
<p>Partnerzy w realizacji</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkoły ponadgimnazjalne, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, pracodawcy, instytucje rządowe, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, w tym zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, Klub Seniora „Radość Życia” w ramach Staszowskiego Stowarzyszenia „Aktywni Razem”.</p>

	placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, ośrodki wsparcia, domy pomocy społecznej, w tym domy w powiecie i w województwie, organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie „Parasolka”, Staszowska Izba Gospodarcza, Koło Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Staszowie, Staszowskie Stowarzyszenie „Aktywni Razem”, Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Dolina Kacanki”, kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych, ▪ wzrost liczby osób zaktywizowanych i pracujących, ▪ zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej, ▪ podniesienie standardu usług świadczonych seniorom i osobom niepełnosprawnym oraz zwiększenie ich udziału w życiu społecznym, ▪ podniesienie jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ zwiększenie liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.	Poprawa kondycji rodzin, zapewnienie opieki i tworzenie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego. 2. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom o niskim statusie materialnym oraz zagrożonym i dotkniętym bezdomnością.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz umiejętnego gospodarowania budżetem domowym, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny. 4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej i mediacji. 5. Tworzenie i wspieranie grup wsparcia dla rodziców zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziców samotnych oraz wychowujących dzieci niepełnosprawne. 6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 7. W razie potrzeby zwiększenie w gminie dostępności opieki nad dziećmi do lat 3. 8. Podejmowanie współpracy z samorządem powiatowym w zakresie wdrażania w placówkach ponadgimnazjalnych funkcjonujących w gminie kierunków kształcenia odpowiadających potrzebom lokalnego rynku pracy. 9. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć

	<p>pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy oraz organizowanie wypoczynku.</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. Poszerzanie infrastruktury umożliwiającej mieszkańcom gminy spędzanie czasu wolnego, m.in. rozwijanie obiektów i terenów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, zagospodarowywanie ich na cele publiczne, tworzenie nowych miejsc spotkań i wypoczynku, ścieżek edukacyjnych i rowerowych, placów zabaw. 11. Rozwijanie oferty funkcjonujących w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. 12. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. 13. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (np. Karty Dużej Rodziny), w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów), podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi, np. ze Stowarzyszeniem Razem dla Edukacji Powiatu Staszowskiego, Stowarzyszeniem „Parasolka, Stowarzyszeniem Aktywności Lokalnej „Dolina Kacanki”, Stowarzyszeniem Miłośników i Przyjaciół Kurozwęk, Fundacją Aktywizacji i Rozwoju Młodzieży („Farma”) w Staszowie oraz organizacjami zajmującymi się wspieraniem i upowszechnianiem kultury fizycznej, sportu i rekreacji, w tym z klubami i zespołami sportowymi. 14. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie pracą socjalną rodzin o niskim statusie materialnym, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych. 2. Udzielanie przez OPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych oraz w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznego. 3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej. 4. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w razie potrzeby opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz zapewnienie schronienia – podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy noclegowni lub schroniska oraz kontynuowanie współpracy z tego typu placówkami funkcjonującymi poza gminą, np. Schroniskiem dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta w Kielcach oraz Schroniskiem dla Bezdomnych Mężczyzn w Tarnobrzegu. 5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich, w tym zbiórek żywności, odzieży, środków czystości. 6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 7. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów

	<p>i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem i bezdomnością; podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>8. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie mieszkań socjalnych.</p> <p>9. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich i bezdomnych, w tym ze Stowarzyszeniem „Parasolka”, oraz z Kościołem.</p>
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Integracji Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, publiczne placówki ochrony zdrowia, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym Świetlica „Jutrzenka” w Staszowie i jej filie.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Staszowie, szkoły ponadgimnazjalne, noclegownie i schroniska poza gminą, w tym Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta w Kielcach oraz Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Tarnobrzegu, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Razem dla Edukacji Powiatu Staszowskiego, Stowarzyszenie „Parasolka, Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Dolina Kacanki”, Stowarzyszenie Miłośników i Przyjaciół Kurozwek, Fundacja Aktywizacji i Rozwoju Młodzieży („Farma”) w Staszowie, Świętokrzyski Bank Żywności w Ostrowcu Świętokrzyskim, organizacje zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury fizycznej, sportu i rekreacji, w tym kluby i zespoły sportowe, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościoł i społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ▪ poszerzenie wiedzy nt. właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ zwiększenie dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ różnicowanie form spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby osób z nich korzystających, ▪ zwiększenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ poprawa sytuacji osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ poprawa dostępności i jakości wsparcia świadczonego osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym, ▪ zwiększenie możliwości uzyskania mieszkania przez osoby o niskim statusie materialnym.

Cel strategiczny 3.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie. 3. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym rehabilitacji i opieki geriatrycznej. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 5. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, m.in. poprzez zacieśnienie współpracy z funkcjonującym na terenie gminy Staszowskim Ośrodkiem Trzeźwości „Strumyk” i działającymi w jego ramach Punktem Informacyjno-Terapeutycznym dla Uzależnionych i Ich Rodzin oraz Punktem Konsultacyjno-Informacyjnym Przeciwdziałania Narkomanii, a także z Centrum Psychoterapii „Promedic” w Staszowie oraz placówkami leczenia uzależnień spoza gminy. 2. Poprawa dostępności wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, m.in. w ramach Staszowskiego Ośrodka Trzeźwości „Strumyk” – Punktu Informacyjno-Terapeutycznego dla Uzależnionych i Ich Rodzin oraz Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Przeciwdziałania Narkomanii, a także działającego przy OPS-ie Punktu Pomocy Ofiarom Przemocy i Przystępstw w Rodzinie. 3. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 4. Wspieranie działających w gminie grup samopomocowych dla osób uzależnionych oraz grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. 5. Rozwijanie oferty funkcjonujących w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. 6. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 7. Zintensyfikowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, m.in. w zakresie motywowania sprawców przemocy do udziału w grupach roboczych powołanych w jego ramach. 8. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie, Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzycach oraz podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy ośrodka interwencji kryzysowej. 9. Rozszerzanie i podejmowanie współpracy z organizacjami

	<p>pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, w tym ze Staszowskim Ośrodkiem Trzeźwości „Strumyk”.</p>
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów i strażników miejskich. 2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości, w tym ze Stowarzyszeniem „Bezpieczny Powiat Staszowski”. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic miejskich i dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przystępstw w Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, publiczne placówki ochrony zdrowia, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym Świetlica „Jutrzenka” w Staszowie i jej filie, Straż Miejska.
Partnerzy w realizacji	Niepubliczne placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne, placówki leczenia uzależnień, w tym Centrum Psychoterapii „Promedic” w Staszowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie, ośrodki wsparcia, w tym Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzycach, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym Staszowski Ośrodek Trzeźwości „Strumyk” – Punkt Informacyjno-Terapeutyczny dla Uzależnionych i Ich Rodzin oraz Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciwdziałania Narkomanii, Stowarzyszenie „Bezpieczny Powiat Staszowski”, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie. ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.	Usprawnienie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profesjonalizacja i rozwijanie lokalnych służb społecznych. 2. Rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stałe doskonalenie umiejętności przez kadre OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach, oraz zapewnienie dostępu do superwizji. 2. W razie potrzeby poszerzenie kadry OPS-u o specjalistów. 3. Zwiększenie liczby asystentów rodziny. 4. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 6. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej OPS-u. 7. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. 3. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. 4. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Kielcach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ szerszy sektor pozarządowy oraz różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z organizacjami do niego należącymi.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Roczny Program Współpracy Gminy Staszów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów (poniżej zaprezentowano propozycje projektów przygotowanych w trakcie prac nad strategią przez przedstawicieli funkcjonujących w gminie instytucji), które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Projekt 1.

nazwa projektu	„Zobaczyć więcej – Biblioteka przyjazna dla osób z dysfunkcją wzroku”.
wnioskodawca projektu	Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Staszowie.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none">▪ Polski Związek Niewidomych Koło w Staszowie,▪ Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Larix”,▪ wolontariusze.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none">▪ zmniejszenie wykluczenia cyfrowego wśród osób w wieku 50 lat i więcej ze szczególnym uwzględnieniem osób słabowidzących i niedowidzących,▪ zapewnienie aktywnych form spędzania czasu wolnego,▪ zwiększenie dostępu do wiedzy,▪ zwiększenie zaradności życiowej,▪ poszerzenie oferty usług dla osób z dysfunkcją wzroku.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none">▪ bezpośrednio: osoby po 50 roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem osób niedowidzących i słabowidzących, wykluczonych cyfrowo z terenu gminy Staszów,▪ pośrednio: wolontariusze, pracownicy biblioteki, członkowie i przedstawiciele Koła Polskiego Związku Niewidomych w Staszowie.

Projekt 2.

nazwa projektu	„Cyberprzemoc – jak reagować na przemoc rówieśniczą w sieci?” – z wykorzystaniem programów edukacyjnych: „Dziecko w sieci 3,2,1”, „Sieciaki”, „Znajomi-nieznajomi”, „Chrońmy młodość w sieci” – program na rzecz bezpiecznego korzystania z Internetu przez młodzież.
wnioskodawca projektu	Zespół Szkół nr 2 – Publiczna szkoła Podstawowa nr 2 i Publiczne Gimnazjum nr 2 w Staszowie.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none">▪ Komenda Powiatowa Policji w Staszowie,▪ Stowarzyszenie Ruch Pomocy Psychologicznej „Integracja” w Stalowej Woli.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none">▪ edukacja dzieci i młodzieży na rzecz bezpieczeństwa w Internecie,▪ poznanie zagrożeń oraz konsekwencji zachowań ryzykownych,▪ wzrost wiedzy i świadomości młodzieży, nauczycieli i rodziców w zakresie lepszego korzystania z komputera i Internetu poprzez realizację szeregu spójnych działań profilaktycznych i edukacyjnych.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none">▪ uczniowie klas I-III oraz IV-VI szkoły podstawowej,▪ uczniowie klas gimnazjalnych,▪ nauczyciele,▪ rodzice.

V. SPOSÓB REALIZACJI, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016-2020 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii, które obejmują szacunkową wielkość wydatków planowanych w budżecie gminy na jej realizację w kolejnych latach.

Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2016-2020*

2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
16 mln zł	16,2 mln zł	16,3 mln zł	16,4 mln zł	16,5 mln zł

*środki finansowe planowane w budżecie gminy na realizację strategii.

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy w Staszowie.

Środki finansowe na realizację zapisów strategii będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Miejskiej.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz Miasta i Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba osób bezrobotnych objętych pracą socjalną,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia,
- liczba osób wspieranych w ramach centrum integracji społecznej,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach domu dziennego pobytu,
- liczba mieszkań chronionych oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach środowiskowego domu samopomocy,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba dzieci do nich uczęszczających,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny 2.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba grup wsparcia oraz liczba osób objętych w ich ramach pomocą,
- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach

opieką,

- liczba uczniów objętych stypendiami socjalnymi i zasiłkami szkolnymi,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osob nimi objętych,
- liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa i bezdomności,
- liczba osób ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznego,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz bezdomnością,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,

Cel strategiczny 3.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba osób objętych pomocą w ramach Staszowskiego Ośrodka Trzeźwości „Strumyk” – punktu informacyjno-terapeutycznego dla uzależnionych i ich rodzin oraz punktu konsultacyjno-informacyjnego przeciwdziałania narkomanii,
- liczba osób objętych pomocą w ramach Centrum Psychoterapii „Promedic”,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach punktu pomocy ofiarom przemocy i przestępstw w rodzinie,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia, w tym liczba osób umieszczonych w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach ośrodka interwencji kryzysowej,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 4.:

- liczba pracowników OPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014	20
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015	26
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2014 roku	29
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku.....	31
Tabela 5. Wybrane zakłady opieki zdrowotnej w gminie w 2014 roku.....	32
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	38
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz liczba osób z gminy objętych przez nie wsparciem w 2014 roku.....	41
Tabela 8. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2014 roku	47
Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014	48
Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2012-2014.....	52
Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014.....	55
Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014	56
Tabela 13. Instytucje wsparcia w gminie.....	57
Tabela 14. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	58
Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku.....	61
Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2016-2020*	101

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014	17
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014	18
Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014.....	19
Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014	19
Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha).....	21
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014.....	22
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku.....	22
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014*	23
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014.....	23
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie staszowskim, w województwie świętokrzyskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %)	24

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz według wieku, czasu pozostawania bez pracy i poziomu wykształcenia.....	25
Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2014 roku	33
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2014 roku	33
Wykres 19. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2014 roku.....	34
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	35
Wykres 21. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	35
Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	36
Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	36
Wykres 24. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOON W Opatowie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2012-2014	37
Wykres 25. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014.....	39
Wykres 26. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2012-2014	40
Wykres 27. Osoby objęte wsparciem przez Punkt Informacyjno-Terapeutyczny dla Uzależnionych i Ich Rodzin oraz Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciwdziałania Narkomanii w Staszowie w latach 2012-2014	43
Wykres 28. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku.....	46
Wykres 29. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia.....	49
Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie.....	49
Wykres 31. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne.....	50
Wykres 32. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne	50
Wykres 33. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach).....	51
Wykres 34. Warunki życia w gminie.....	69
Wykres 35. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy.....	70
Wykres 36. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	71
Wykres 37. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?.....	72
Wykres 38. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	72
Wykres 39. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	73
Wykres 40. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa? ..	73
Wykres 41. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?.....	74
Wykres 42. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	74

Wykres 43. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	75
Wykres 44. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	75
Wykres 45. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	76
Wykres 46. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	77
Wykres 47. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?	77
Wykres 48. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie	78
Wykres 49. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	78
Wykres 50. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy	79
Wykres 51. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?.....	79
Wykres 52. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy	80
Wykres 53. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	80
Wykres 54. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	81
Wykres 55. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie	81
Wykres 56. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?.....	81